

238. Chrestomatia słowiańska pod redakcją Tadeusza Lehra-Spławińskiego. Część II, teksty zachodnio-słowiańskie (ze słowniczkami). Kraków 1950. Biblioteka Studium Słowiańskiego U. J. ser. C nr 3. Przedmowa red. s. III.
239. Les bassins de l'Oder et de la Vistule, le noyau de l'habitat primitif des Slaves. *Les fleuves et l'évolution des peuples. Europe orientale. Baltique — Mer Noire.* Centre International de Synthèse. Institut d'Archéocivilisation. Presses Universitaires de France. Paris 1950, s. 27—46.
240. Patriarchat Focjusza a sprawy słowiańskie w IX wieku. *Życie i Myśl* I nr 1/2, Poznań 1950, s. 23—32.
241. Przełom w językoznawstwie radzieckim. *JP XXX.* Kraków 1950, s. 165—177.
242. Z rozważań nad zagadnieniem Chorwatów nadwiślańskich. *SAU* LI 1, Kraków (styczeń) 1950, s. 18—20.
243. Zagadnienie tzw. prajęzyków. *BPTJ X.* Kraków 1950, s. 106—121.
244. Wyd.: Teksty połabskie (drzewiańskie). Chrestomatia słowiańska pod redakcją Tadeusza Lehra-Spławińskiego. Część II, teksty zachodnio-słowiańskie (ze słowniczkami). Kraków 1950. Biblioteka Studium Słowiańskiego U. J. ser. C, nr 3. Teksty: s. 222—229, słownik: s. 279—283.

#### Uzupełnienia

245. L'origine degli Slavi alla luce delle nuove ricerche polacche e russe. *La cultura nel mondo* III (1947) nr 2, 3.
246. S. p. Józef Mikkola: 1866—1946. *Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego* XL (1947). Warszawa 1948, s. 149—150.

Zestawił: Andrzej Siudut

#### HASŁA DO SŁOWNIKA STAROŻYTNOŚCI SŁOWIAŃSKICH

Lista hasel do Słownika Starożytności Słowiańskich, którą tu publikujemy, stanowi owoc i zamknięcie wielomiesięcznych zespołowych prac przygotowawczych. Jest więc rzeczą konieczną udzielić czytelnikowi na wstępie wyjaśnień, które wprowadzą go najogólniej w tok dotychczasowych prac słownikowych i zorientują zarazem w głównych liniach tego na wielką skalę zakrojonego wydawnictwa. Zadania tego nie spełni sam tekst instrukcji dla współpracowników Słownika, również tu zamieszczony, który zapozna go raczej ze szczegółami technicznymi prac słownikowych niż z ogólną koncepcją redakcyjną.

Zacznijmy więc od paru wyjaśnień historycznych. Myśl wydania Słownika Starożytności Słowiańskich nie jest myślą nową. Potrzebę takiego wydawnictwa odczuwano dawno i jeszcze w okresie 20-lecia przystąpiono w Polsce do przygotowań wydania Słownika Starożytności Słowiańskich pomyślanego jako obszernego, na wiele tomów obliczonego dzieła. Prace wówczas podjęte — jak to się dzieje zazwyczaj z podobnymi przedsięwzięciami — pochłonięły wiele lat czasu; wydano w 1934 r. zeszyt próbny i zebrano materiał do listy hasel, który niestety zaginął w czasie ostatniej wojny. Tak więc inicjatorzy nowej realizacji Słownika Starożytności Słowiańskich — prof. Tadeusz Lehr-Spławiński i prof. Zygmunt Wojciechowski — stanęli w 1950 r. wobec konieczności rozpoczęcia całej pracy od nowa. Co jednak ważniejsze, uznali za konieczne odstąpienie od zasady wydania słownika wielotomowego, rozumiejąc, że o wiele celowsze będzie przystąpienie do wydania słownika zwięzłego o charakterze podręcznym. Wydawnictwo obszerniejsze pochłonięłoby

zbyt wiele czasu i przeciągnęłoby się na bardzo wiele lat. Tymczasem jest rzeczą pilną wydanie w czasie możliwie krótkim słownika, który by zaspokajał bieżące potrzeby. Nie oznacza to bynajmniej rezygnacji z myśli wydania w przyszłości słownika wielotomowego, opartego na współpracy uczonych wszystkich krajów słowiańskich — przeciwnie — prace nad słownikiem podręcznym stanowiącą najlepszą podstawę dla przyszłego obszerniejszego słownika i w tym kierunku można by już dziś nastawić aparat redakcyjny.

Słownik Starożytności Słowiańskich pojęty jest więc jako słownik podręczny w rozmiarze 2 tomów po 600 stron 2-szpaltowych (formatu Polskiego Słownika Biograficznego). Nie ma więc on zawierać nowych opracowań poszczególnych tematów, lecz ma referować przy każdym omawianym zagadnieniu aktualny stan nauki słowiańskiej. Materiał rozbity będzie na drobne hasła i poza koniecznymi wyjątkami nie będzie ujmowany w obszerniejsze artykuły problemowe czy też monografie. Według aktualnego stanu prac przygotowawczych stwierdzić można, że na 1.200 stron Słownika przypadnie ok. 3.000 haseł-artykułów, a więc na jedno hasło-artykuł wypada przeciętnie ponad  $\frac{2}{3}$  łama (48 wierszy). Słownik w ten sposób pomyślany odpowiada najbardziej aktualnym potrzebom, zapewniając czytelnikowi łatwość szybkiego uzyskania informacji z jakiegokolwiek dziedziny słowianoznawstwa. Bibliografia załączona do każdego artykułu wskazywać będzie drogę do dalszych szczegółowych poszukiwań. Obszerny indeks rzeczowy przewidziany dla całości w jeszcze wydawniejszej mierze zapewni Słownikowi praktyczny, podręczny charakter.

Pod względem chronologicznym Słownik ma sięgać zasadniczo do 1200 r. Daty tej nie należy interpretować ściśle — istotą rzeczy jest to, by słownik ujął te zagadnienia, które należą do Starożytności Słowiańskich, a zatem które datują z epoki ustroju plemiennego poszczególnych plemion słowiańskich. Pod względem terytorialnym Słownik ujmować będzie całą Słowiańszczyznę, jej południowe, wschodnie i zachodnie odłamy. Tak szerokie postawienie programu wywoływało z początku poważne obawy co do możliwości jego realizacji. Dziś jednak powiedzieć można, że program jest realny i że w możliwościach uczonych polskich leży opracowanie słownika podręcznego obejmującego całą Słowiańszczyznę. Świadczy o tym najlepiej to, że w całej opublikowanej tu liście nie ma jednego hasła, dla którego by zabrakło w Polsce specjalisty.

W dziedzinie możliwości realizacji Słownika Starożytności Słowiańskich poważniejsze trudności mogą się nasunąć w związku z potrzebą zastosowania w Słowniku najnowszych, postępowych metod naukowych, w szczególności metody materializmu historycznego i dialektycznego. Zarysowujący się obecnie we wszystkich dziedzinach wiedzy w Polsce przełom w tym kierunku zdaje się i tu rokować Słownikowi dobre perspektywy. Zagadnienie to stanowić będzie jedną z podstawowych trosk redakcji, która intensywnie będzie musiała czuwać nad zapewnieniem wszystkim artykułom jednolitego naukowego poziomu.

Prace redakcyjne nad SSS rozpoczęto już w marcu 1950 na podstawie porozumienia między Instytutem Zachodnim i Komisją Słowianoznawczą Polskiej Akad. Umiej., prace dalsze, aż do chwili obecnej były i są prowadzone wyłącznie przez Instytut Zachodni. Ukonstytuowano redakcję, którą powierzono prof. Leher-Spławińskiemu i prof. Z. Wojciechowskiemu. Powierzono sekretariat naukowy i techniczny doc. M. Szczanieckiemu i drugi sekretariat naukowy doc. J. Matuszewskiemu. Jako siedzibę redakcji wyznaczono Poznań, lokal Instytutu Zachodniego, co ma tę szczególną dogodność, że redakcja korzystać może z aparatu technicznego Instytutu Zachodniego, wyspecjalizowanego w dziedzinie wydawniczej.

Prace redakcyjne rozpocząć musiano od rozwiązania problemu podstawowego, niezwykle trudnego i odpowiedzialnego, tj. od prac nad ustaleniem listy haseł. Ponieważ zastosowano tu w szerokim zakresie metody pracy zespołowej, omówienie prac redakcyjnych w ich pierwszej fazie jest szczególnie celowe.

Prace powyższe wykonano w 3 etapach:

1. W pierwszym etapie powołani przez redakcję specjaliści reprezentujący różne dziedziny wiedzy wykonali projekty listy haseł dla działów przez nich reprezentowanych. Pracę tę wykonano w II półroczu 1950. W miarę napływania materiałów redakcja organizowała kartotekę ogólną, zawierającą mechaniczne zestawienie wszystkich haseł i kartoteki działowe. Na tym zamknięto prace w pierwszym etapie.

2. Materiał w ten sposób zgromadzony ujawnił wielkie braki i wskazał na konieczność gruntownego przerobienia. Należało go uzupełnić zagadnieniami pominiętymi, a przede wszystkim uzgodnić materiał zawarty we wszystkich działach, zwłaszcza co do haseł interesujących równocześnie kilka dziedzin wiedzy. Tego rodzaju styki wystąpiły szczególnie jaskrawie np. w dziedzinie zagadnień historii kultury materialnej na pograniczu archeologii prehistorycznej i historii gospodarczej oraz arch. prehistorycznej i etnografii. Podobnie ustalić należało powiązania między hasłami etnograficznymi i prawnymi, historycznymi i archeologicznymi, prawnymi i społecznymi i w. i. Trudności nasuwające się w tym zakresie przedyskutowano na 2-dniowej konferencji redakcyjnej w Poznaniu w dniach 4 i 5 stycznia 1951 przy udziale wszystkich redaktorów działów i szeregu dokooptowanych specjalistów. W wyniku tej konferencji postanowiono w drugim etapie przeprowadzić szereg konferencji ścisłych, często wielodniowych, gdzie opierając się na pełnej kartotece sekretarz redakcji wyjaśniał i uzgadniał z redaktorami 2 lub 3 działów trudności wynikłe na tle kolizji tych samych haseł w kilku działach. Na podstawie takich konferencji redaktorzy działów opracowali nowe, poprawione listy haseł, które z kolei stanowiły podstawę dla przekształcenia ogólnej kartoteki haseł. Zakończeniem prac na tym etapie było wykonanie ogólnej listy haseł w maszynopisach rozesłanych wszystkim redaktorom działów.

3. Redaktorzy działów po otrzymaniu pełnej listy haseł przystąpić mogli do wprowadzenia drugiej serii poprawek w tych działach i, co najważniejsze, do wyznaczenia rozmiarów dla poszczególnych haseł i do zaproponowania ewtl. autorów. Na podstawie tych prac redakcja przystąpiła do zorganizowania szeregu konferencji działowych, na których obok redaktorów głównych, redaktorów działów, sekretarzy redakcji głównej uczestniczyły zespoły uczonych reprezentujących dany dział. Konferencji takich odbyło się 7:

|                                                                 |              |
|-----------------------------------------------------------------|--------------|
| 2 i 3 kwietnia w Krakowie konferencja działu etnograficznego    | 14 uczestn.  |
| 2       "       "       "       "       językozn.               | 13       "   |
| 3       "       "       "       "       piśmien.                | 13       "   |
| 9       "       w Poznaniu       "       "       archeol. preh. | 17       "   |
| 28 i 29 maja       "       "       "       historii             | } 19       " |
| "       "       "       "       "       hist. prawa             |              |
| "       "       "       "       "       hist. sp. i gosp.       |              |

Na konferencjach tych przedyskutowano ponownie całokształt zagadnień słownika, co dało redakcji wiele cennych wskazówek wykorzystywanych w toku dalszych prac. Dalej przedyskutowano zagadnienia poszczególnych działów

i zaproponowano autorów dla poszczególnych haseł. W wyniku tych obrad redakcja opracowała nową ogólną listę haseł, którą poniżej zamieszczamy, oraz instrukcję dla współpracowników Słownika.

W pracy nad ustaleniem listy haseł uczestniczyli w charakterze redaktorów działów lub konsultantów następujący specjaliści:

prof. Jan Czekanowski, Poznań  
prof. Józef Gajek, Lublin  
prof. Aleksander Gieysztor, Warszawa  
prof. Wojciech Hejnosz, Toruń  
prof. Witold Hensel, Poznań  
prof. Stefan Inglot, Wrocław  
prof. Józef Kostrzewski, Poznań  
prof. Władysław Kuraszkiewicz, Poznań  
prof. Gerard Labuda, Poznań  
prof. Tadeusz Lehr-Spławiński, Kraków  
prof. Tadeusz Lewicki, Kraków  
prof. Henryk Łowmiański, Poznań  
doc. Józef Matuszewski, Poznań  
prof. Wojśław Molè, Kraków  
doc. Michał Szczaniecki, Poznań  
prof. Witold Taszycki, Kraków  
prof. Kazimierz Tymieniecki, Poznań  
prof. Stanisław Urbańczyk, Poznań  
dr Maria Wojciechowska, Poznań  
prof. Zygmunt Wojciechowski, Poznań

Konferencje te oraz ustalenie nowej listy haseł stanowiły więc ostatni etap prac przygotowawczych, po którym można już przystąpić do nowej fazy prac słownikowych, tj. do pisania artykułów. Nasuwa się więc pytanie, jak długo trwać będzie ta faza i kiedy oczekiwać można pojawienia się Słownika w druku. Trudno dać dziś pewną odpowiedź. Na ogół określić można czas przeznaczony na pisanie artykułów na maksimum 18 miesięcy. W toku napływania materiału redakcja już będzie mogła podjąć bardzo trudne prace redakcyjne, polegające głównie na harmonizowaniu treści artykułów. Te prace redakcyjne przeciągnąć się mogą o dalsze 12 miesięcy. Tak więc bez przesadnego optymizmu przyjąć można, że Słownik będzie gotów do druku w ciągu dwóch i pół lat. Jeżeli na druk obu tomów zapreliminujemy jeden rok i uwzględnimy jeden rok prac redakcyjnych, które mamy już poza sobą, to ogólny czas wykonania Słownika Starożytności Słowiańskich wyniesie w całości cztery i pół roku. Jest to czas niezwykle krótki. Przypomnijmy, że w ramach prac nad SSS prowadzonych w 20-leciu poświęcono 7 lat na samo zebranie materiału do listy haseł. Pracę tę, może mniej doskonałą, może bardziej pobieżną, wykonaliśmy w ciągu jednego roku, uzyskując jednak przy tym dzięki pracy zespołowej osiągnięcia pełniejsze, wyrażające się w rzeczowym powiązaniu haseł (system odsyłaczy) i w zharmonizowaniu prac wszystkich działów. Ponadto wysunęliśmy kandydatury autorów dla napisania wszystkich haseł. — Zwróćmy przy tym uwagę i na to, że prace nad Słownikiem Starożytności Germańskich Hoopsa, niewiele obszerniejszym od naszego wydawnictwa, pochłonęły ogółem lat 26.

Dotychczasowe osiągnięcia winny być dla nas źródłem optymizmu i tym goręcej apelujemy do wszystkich naszych przyszłych współpracowników o rzetelną i szczerą pomoc.

Instrukcja  
dla współpracowników Słownika Starożytności  
Słowiańskich

1. *Ogólny charakter SSS*

SSS ma charakter wydawnictwa podręcznego. Celem jego jest przedstawienie aktualnego stanu nauki w poszczególnych dziedzinach starożytności słowiańskich, a nie drukowanie rozpraw analitycznych.

2. *Układ SSS*

Pod względem formalnym materiał zawarty w SSS ujęty jest w alfabetycznie zestawionych hasłach. Poza hasłami opracowanymi w formie artykułów przewiduje się pewną ilość haseł odsyłaczych, tj. haseł odsyłających do haseł-artykułów. Przewiduje się ponadto wydanie szczegółowego indeksu rzeczowego do całości wydawnictwa.

3. *Zakres terytorialny SSS*

Pod względem terytorialnym SSS obejmuje całą Słowiańszczyznę.

4. *Zakres chronologiczny SSS*

Pod względem chronologicznym SSS sięga zasadniczo po 1200 r.

5. *Objętość SSS*

SSS wydany będzie w 2 tomach po 600 stron formatu Polskiego Słownika Biograficznego. Każda więc strona zawiera 2 szpalty po 60 wierszy à 43 oczka.

6. *Redakcja główna SSS*

Redakcja główna SSS znajduje się w Instytucie Zachodnim, Poznań, ul. Chełmońskiego 1/7, tel. 62-63.

7. *Działy SSS*

Pod względem rzeczowym materiał SSS obejmuje następujące 10 działów: 1. archeologia prehistoryczna, 2. etnografia, 3. antropologia, 4. historia, 5. historia społeczna i gospodarcza, 6. historia ustroju i prawa, 7. wierzenia, 8. sztuka, 9. językoznawstwo, 10. piśmiennictwo.

8. *Redaktorzy działów i konsultanci*

Ogólna opieka nad poszczególnymi działami spoczywa w rękach ściśle z redakcją główną współpracujących redaktorów działowych. Z redakcją główną współpracuje ponadto szereg specjalistów-konsultantów, którym powierzono nadzór nad pewnymi zagadnieniami specjalnymi w ramach wszystkich działów, jak np. zagadnienia wschodnie, południowo-słowiańskie, językoznawcze itd.

9. *Lista haseł SSS*

Ogólna lista haseł została opracowana i uzgodniona przez redakcję główną na podstawie list haseł zaprojektowanych przez redaktorów działów dla poszczególnych działów.

10. *Opracowywanie haseł przez jednego lub więcej autorów*

Pod każdym artykułem uwidocznione będzie nazwisko autora. W wypadku konieczności opracowania tego samego hasła przez kilku autorów (np. reprezentujących różne dziedziny wiedzy) redakcja zastrzega sobie możliwość następujących rozwiązań:

- a) opublikowanie artykułów kilku autorów, jednego za drugim, z zaznaczeniem pod każdym artykułem nazwiska autora;

- b) uzupełnienie w podobny sposób opublikowanych artykułów ogólnym artykułem syntetycznym, opracowanym przy wykorzystaniu materiałów zawartych w wyżej wymienionych artykułach;
  - c) złączenie artykułów kilku autorów w jeden wspólny artykuł z łącznym zaznaczeniem nazwisk wszystkich autorów;
  - d) opracowanie całkiem nowego artykułu syntetycznego z wykorzystaniem i powołaniem się na materiały nadesłane przez wszystkich autorów.
11. *Objaśnienia językowe*  
Objaśnienia językowe do artykułów mogą być trojakiiego rodzaju:  
a) małe artykułki objaśniające, które mogą być zamawiane przez redakcję główną bądź na żądanie autora, bądź redaktora działu; b) może to być materiał informacyjny dla użytku autora; c) mogą to być uwagi, korekty językoznawców nad pracą autora.  
ad a) Redakcja honoruje wierszowe autora językowego, pod artykułem zaznacza jego autorstwo; ad b) materiał językowy redakcja honoruje jak artykuł, choć dane mogą być zużyte z zaznaczeniem nazwiska tylko częściowo; ad c) oceny i korekty partyj o charakterze językowym przeprowadza redaktor działu językowego w ramach swych obowiązków.
12. *Nawiązanie współpracy z redakcją*  
Redakcja główna zawiera umowę z autorami na napisanie artykułu wzgl. artykułów o określonym temacie i w określonym rozmiarze. Redakcja winna równocześnie dostarczyć autorom: instrukcję wraz z listą skrótów stosowanych w SSS, listę wszystkich haseł SSS, wzory kart maszynopisu z przykładowymi tekstami artykułu.
13. *Sposób ujęcia artykułu*  
Sposób przedstawienia treści winien być obliczony na publiczność posiadającą co najmniej średnie wykształcenie, tj. popularny ma być na tyle, aby rzecz była dostępna ludziom nie mającym specjalnego wykształcenia w danej dziedzinie wiedzy.
14. *Dokumentacja*  
Wszystkie twierdzenia autorów winny być w zasadzie oparte na dotychczasowych wynikach nauki. Artykuły winny w szczególności streszczać wyniki najnowsze i zawierać podstawową bibliografię. Autor może opierać swój artykuł na samodzielnym badaniu źródeł, lecz nie może zamieszczać szczegółowej analizy tych źródeł, ani też przeprowadzać szczegółowej polemiki o ich rozumieniu.
15. *Przedstawienie problemów nie rozwiązanych naukowo i zagadnień spornych*  
Jeżeli w pewnej kwestii stan nauki lub źródeł nie dostarcza odpowiedniego wyjaśnienia, to autor powinien brak ten wyraźnie zaznaczyć. Jeżeli zaś w jakiejś kwestii istnieją zdania rozbieżne lub sporne, autor zobowiązany jest je przedstawić i ewtl. oświetlić krytycznie z tym, że autor może zająć własne stanowisko wzgl. się przychylić do jednej z tez, ale winien to wyraźnie zaznaczyć.
16. *Zgodność treści artykułu z tematem (hasłem)*  
Każdy artykuł winien się trzymać ściśle tematu określonego brzmieniem hasła (tytułem). W szczególności autorzy winni się wystrzegać wkraczania w granicę innych haseł. Dla zapobieżenia temu redakcja udostępni autorom całą listę haseł SSS, co umożliwi im zorientowanie się w możliwościach kolizji z artykułami o tematyce pokrewnej.

17. *Współpraca z redaktorami działów*

W wypadkach jakichkolwiek trudności dotyczących sposobu potraktowania jakichkolwiek haseł autorzy winni porozumiewać się z redaktorami odnośnych działów, i to za pośrednictwem redakcji głównej SSS.

18. *Zachowanie rozmiarów artykułów*

Każdy ze współpracowników winien ściśle trzymać się rozmiarów określonych w zamówieniu. W razie przekroczenia tych rozmiarów redakcja jest upoważniona do poczynienia odpowiednich skrótów bez odwoływania się do pomocy autora.

Autorzy opracowujący kilka artykułów mogą w obrębie wyznaczonego im miejsca (ilości wierszy) prace skracać lub powiększać, tak jednak aby nie zwiększyła się przez to wyznaczona im ogólna ilość wierszy.

19. *Forma zewnętrzna maszynopisu*

Zamówione artykuły winny być nadsyłane do redakcji w 3 egz. maszynopisu (szerokość kolumny 43 punkty). Redakcja prześle autorom wzory kartek w maszynopisie z kilku przykładowo opracowanymi hasłami.

20. *Bibliografia*

Każdy artykuł zawierać będzie wykaz podstawowej bibliografii tematu. W wypadku istnienia pełnych opracowań danego tematu należy powołać się na literaturę przedmiotu tamże podaną i uzupełnić ją publikacjami nowszymi. Przy cytowaniu bibliografii należy stosować skróty wg listy skrótów załączonej do niniejszej instrukcji. Zestawienia bibliograficzne winny mieścić się w ramach rozmiarów (ilości wierszy) przyznanych na sam artykuł.

21. *Materiały ilustracyjne*

Dla niektórych działów przewidziano zamieszczenie ilustracji (mapki, materiały archeologiczne, etnograficzne, sztuka). Zainteresowani w tej dziedzinie autorzy winni uzgodnić swe dezyderaty z redaktorami działów, którzy łącznie z redakcją główną dbać będą o wprowadzenie do SSS jednolitych zasad w zakresie sposobu ilustrowania Słownika (przyjęcie tych samych podziałek, techniki graficznej, przygotowanie przez redakcję podkładów map etc.). Ilustracje winny się zasadniczo mieścić w rozmiarach tekstu przyznanego na dany artykuł.

22. *Pisownia wyrazów słowiańskich*

Jeżeli chodzi o pismo grażdzańskie, należy stosować nie mechaniczną transliterację, lecz transkrypcję, tj. oddawanie wyrazów pisanych grażdanką literami łacińskimi, z uwzględnieniem brzmienia wyrazów. Zasady takiej transkrypcji uchwalone przez Komitet Ortograficzny PAU w 1936 r. znaleźć można w oficjalnej książeczce „Pisownia polska“, wydanie PAU. Porównaj również Zasady Pisowni Polskiej S. Jodłowskiego i W. Taszyckiego, w szczególności wydanie 8, Wrocław, Ossolineum 1950 (w tym wydaniu znajdują się również wskazówki na temat transkrypcji wyrazów bułgarskich).

Wyrazy czeskie, słowackie, łużyckie, słoweńskie i chorwackie winno pisać się po polsku, a więc nie š, ž, č, ě, ř itp., lecz sz, ž, cz, ie, rz, itp., czyli Rzip, a nie Řip, Diewin, a nie Děvin itd. Wyrazy w pisowniach oryginalnych podaje się w nawiasie, np. Rzip (Řip) Libusza (Libuša). Zasady takie winno się stosować w pisaniu zarówno haseł jak i artykułów. Jedyne literatura przedmiotu zamieszczać będzie nazwiska autorów i tytułów wy-

łącznie w pisowni oryginalnej (z wyjątkiem pisanych grażdanką, którą i tutaj należy transkrybować).

### 23. Przekroczenie terminu przez autorów

Redaktorzy mogą stawiać wnioski o rozwiązanie umowy z powodu niedotrzymania terminów, wzgl. przekroczenia rozmiarów artykułu, lub z powodu treści artykułu.

### 24. Zatwierdzenie artykułów do teki redakcyjnej i kwalifikowanie do druku

O zatwierdzeniu artykułów do teki redakcyjnej SSS oraz o kwalifikowaniu ich do druku orzeka redakcja główna w porozumieniu z odpowiednimi redaktorami działów lub konsultantami. Redaktor działu podpisem akceptuje przyjęcie artykułu, co stanowi podstawę do wypłaty pierwszej raty. Redakcja może jednak zakwestionować decyzję redaktora działu i w tym wypadku sprawa jest rozstrzygana kolegiąlnie.

Redakcja może odrzucić artykuł ze względu na treść i wówczas nie honoruje autora.

Artykuły pisane przez 2 lub więcej autorów (w ramach jednego działu) redakcja honoruje łącznie na nazwisko jednego z autorów; współautorzy podpisują artykuł i na piśmie wyznaczają osobę pobierającą honorarium. Rozliczenia dokonują we własnym zakresie.

## Skróty stosowane w SSS

### A Nazwy ludów, narodowości itp.

|         |                |        |                            |
|---------|----------------|--------|----------------------------|
| alb.    | albański       | pie.   | praindoeuropejski          |
| arab.   | arabski        | pol.   | polski                     |
| bułg.   | bułgarski      | połb.  | połabski                   |
| biz.    | bizantyński    | pom.   | pomorski                   |
| celt.   | celtycki       | prus.  | pruski                     |
| chorut. | chorutański    | psł.   | prasłowiański              |
| chorw.  | chorwacki      | rom.   | romański                   |
| czes.   | czeski         | ros.   | rosyjski                   |
| dłuż.   | dolno-łużycki  | rum.   | rumuński                   |
| duń.    | duński         | rus.   | ruski                      |
| fiń.    | fiński         | ryzm.  | ryzmski                    |
| frank.  | frankoński     | sch.   | serbochorwacki             |
| frc.    | francuski      | scs.   | staro-cerkiewno-słowiański |
| głuż.   | górnio-łużycki | serb.  | serbski                    |
| goc.    | gocki          | skand. | skandynawski               |
| grec.   | grecki         | ślc.   | ślowski                    |
| germ.   | germański      | ślow.  | ślówiański                 |
| ie.     | indoeuropejski | śln.   | śloneński                  |
| lit.    | litewski       | szw.   | szwedzki                   |
| łac.    | łaciński       | tur.   | turecki                    |
| łot.    | łotewski       | ukr.   | ukraiński                  |
| łuż.    | łużycki        | węg.   | węgierski                  |
| mor.    | morawski       | wiel.  | wielecki                   |
| niem.   | niemiecki      | wł.    | włoski                     |
| norw.   | norweski       |        |                            |
| obodrz. | obodrzycki     |        |                            |

## B Skróty bibliograficzne

|       |                         |        |                         |
|-------|-------------------------|--------|-------------------------|
| Ac    | Académie, Academia,     | Is     | Istituto                |
|       | Academy                 | Ist    | Istoriczeski itd.       |
| Ak    | Akademia, Akademija,    | Izw    | Izwestija               |
|       | Akademie                | Jb     | Jahrbuch                |
| Alm   | Almanach, Almanah       | Jur    | Juridicus, Juridique    |
| An    | Antropologia            | Jz     | Językoznawstwo,         |
| Ann   | Annales, Annali,        |        | językoznawczy           |
|       | Annuaire                | K      | Kwartalnik              |
| Ar    | Archiwum, Archives      | Kl     | Klasse                  |
|       | Archiv, Arhiv           | Kom    | Komisja, Komise itd.    |
| Archl | Archaeologicus, Archeo- | Krn    | Kronika                 |
|       | logiczny, Archeologi-   | Ks     | Księga                  |
|       | czeskij, itd.           | Ltp    | Letopis                 |
| Atd   | Atdel                   | M      | Monumenta               |
| B     | Badania                 | Mag    | Magazin                 |
| Ber   | Bericht                 | Mat    | Materiały               |
| Bibl  | Biblioteka, Biblioteca, | Matc   | Matica                  |
|       | Bibliothèque            | Mem    | Mémoires                |
| Bl    | Blätter                 | Mes    | Mesiačnik               |
| Blt   | Biuletyn, Bulletin      | Mies   | Miesięcznik             |
| Bm    | Bistum                  | Mis    | Misjacznyk              |
| Boh   | Bohemia                 | Mittl  | Mitteilungen            |
| Btr   | Beiträge                | Nauk   | Naukowy                 |
| Cl    | Classe                  | Obsz   | Obszczestwo             |
| Cod   | Codex                   | Obz    | Obzor                   |
| Coll  | Collectanea             | Obzr   | Obozrenie               |
| Czas  | Czasopismo, Časopis     | Odb    | Odbor                   |
| Darst | Darstellungen           | Ods    | Odsek                   |
| DD    | Diplomata               | Otc    | Otčet                   |
| Dipl  | Diplomaticus            | Otd    | Otdielenie              |
| Dkl   | Doklady                 | Pam    | Pamiętnik               |
| Doc   | Documenta               | Ph     | Prehistoria, Prehisto-  |
| Drst  | Društvo, Družstvo       |        | ryczny                  |
|       | Družestvo               | Phil   | Philologicus, Philolo-  |
| Dt    | Deutsch                 |        | gique                   |
| Dz    | Dzieje                  | Philos | Philosophique, Philoso- |
| Econ  | Oeconomicus, Economi-   |        | phisch                  |
|       | que, Economical         | Pr     | Prace                   |
| Ekon  | Ekonomiczny, Economi-   | Prg    | Pregled                 |
|       | czeskij, itd.           | Prh    | Preh'lad, Prehled       |
| Et    | Etnograficzny itd.      | Przg   | Przegląd                |
| F     | Forschungen             | Przw   | Przewodnik              |
| fil   | Filologiczny itd.       | Pw     | Prawo, prawny           |
| filoz | Filozoficzny            | Qu     | Quellen                 |
| G     | Geschichte              | R      | Recht                   |
| Gd    | Godišnjak               | Razred | Razred                  |
| Gdc   | Godišnica               | Reg    | Regesten                |
| Geog  | Geograficzny            | Rev    | Revue                   |
| Ges   | Gesellschaft            | Riv    | Rivista                 |
| Glsk  | Glasnik                 | Rocz   | Rocznik                 |
| Her   | Heraldyczny             | Rsch   | Rundschau               |
| Hs    | Historia, Historyczny   | Rsp    | Rasprave                |
| Ins   | Instytut                | Rzp    | Rozprawy                |

|       |                                        |       |                    |
|-------|----------------------------------------|-------|--------------------|
| Sbor  | Sbornik                                | U     | Urkunde            |
| Schr  | Schriften                              | UB    | Urkundenbuch       |
| Sek   | Sekcja                                 | Un    | Uniwersytet itd.   |
| Sobr  | Sobranie                               | Ver   | Verein             |
| Soc   | Socjalny, Social itd.                  | Veröf | Veröffentlichungen |
| Socg  | Socjologiczny, Sociolo-<br>giczny itd. | Ves   | Vestnik            |
|       |                                        | Vis   | Vistnyk            |
| Sp•   | Společny                               | Vyd   | Vydavnyctvo        |
| Spol  | Spolek, Społeczność itd.               | Wes   | Wiestnik           |
| Spr   | Sprawozdania                           | Wiad  | Wiadomości         |
| SS    | Scriptores                             | Wyd   | Wydawnictwo        |
| St.   | Studia, Studien                        | Wydz  | Wydział            |
| Teol  | Teologiczny                            | Zap   | Zapiski itd.       |
| Theol | Theologicus                            | Zbor  | Zbornik            |
| Tow   | Towarzystwo                            | Zs    | Zeitschrift        |
| Tr    | Trieda, Trída                          | Zur   | Žurnal             |
| Trav  | Travaux                                |       |                    |

## Lista haseł

*Objaśnienie:* Lista uwzględnia dwa rodzaje haseł — hasła rzeczywiste i hasła odsyłaczowe. Do pierwszej kategorii należą również i te hasła, które zawierają wzmiankę: „ob. też...”, wskazującą na powiązanie danego hasła z hasłem wzgl. hasłami pokrewnymi. Do drugiej kategorii należą hasła zawierające wzmiankę: „ob...”. Hasła te nie będą stanowić tematu odrębnych artykułów. Zamieszczamy w naszej liście hasła odsyłaczowe tego typu tytułem przykładu, mimo że w ostatecznej redakcji ilość tych haseł ulegnie zapewne znacznej redukcji. Zastąpione one zostaną szczegółowym indeksem.

Wszystkie hasła rzeczywiste uzupełnione są wskazówką na temat działu, do którego należą:

|                                 |                               |
|---------------------------------|-------------------------------|
| An — antropologia               | Pś — piśmiennictwo            |
| Et — etnografia                 | Pw — prawo                    |
| Hs — historia                   | Rl — wierzenia                |
| Jz — język                      | Sp — historia społ. i gospod. |
| Ph — archeologia prehistoryczna | Sz — sztuka                   |

Jeżeli czytelnika uderzą pewne niekonsekwencje tego typu, jak to, że np. hasło Konstantyn figuruje wyłącznie pod działem Pś, a nie pod działem Hs, itp., to redakcja wyjaśnia, że znaczki tu zamieszczone określają faktyczne przydzielenie haseł do danego działu na zasadzie porozumienia między redaktorami zainteresowanych działów i w uwzględnieniu możliwości konkretnie określonych autorów proponowanych do opracowania danych haseł. Wskazówki te traktować więc należy jako techniczno-redakcyjne.

Wskazówkę Jz umieszczono tylko przy takich hasłach, które będą opracowane wyłącznie przez językoznawcę, np. Bułgarski język i jego narzecza. — Prócz tego przewidziano opracowanie lingwistyczne bardzo wielu innych haseł, przy których celowo pominięto wskazówkę Jz. M. i. np. przewidziano opracowanie lingwistyczne, w miarę możliwości, wszystkich nazw plemiennych, osobowych, miejscowych, wodnych, terenowych i wielu haseł rzeczowych. Wymienianie przy wszystkich tych hasłach wskazówki Jz byłoby zbytnim obciążeniem spisu. Figuruje Jz jednak przy hasłach szczegółowych wtedy, gdy interesuje one wyłącznie lingwistę; tak np. przy hasłach: Dorohobuż, Drina, Dunajec, Wisłok — jest wskazówka Jz, a brak jej np. przy hasłach: Dunaj, Wisła itp.

|                                    |            |                                   |        |
|------------------------------------|------------|-----------------------------------|--------|
| Abalus — al. Basilia, Plin. — ob.  |            | Aldegjuborg — ob. Ładoga Stara    |        |
| Bałyk                              |            | Aldeskos — rz., Dion. Perieg.     | Hs     |
| Abiowie — Sarmaci                  | Hs         | Alemure — m. z dok. Dagome        |        |
| Ablucja — ob. też Higiena, Magia   | Et         | iudex                             | Hs     |
| Aboba — ob. Pliska-Aboba           |            | Aleksandra oitarze nad rz. Tanais |        |
| Abraham — ks. awarski              | Hs         | Ptol.                             | Hs     |
| Achillesa bieg — przesm. i przyl., |            | Alfred — kr. ang., kron. VIII w.  | Hs     |
| Ptol.                              | Hs         | Alisos — m., Ptol.                | Hs     |
| al-Achtal — źr. arab.              | Hs         | Alizoni — lud w Scytii, Herod.    | Hs     |
| Achthamar                          | Sz         | Allodium — folwark — ob.          |        |
| Adalbert — bp Rusi, ab. magd.      | Hs         | Ustrój rolny                      |        |
| Adam bremeński — kron. X w.        | Hs         | Alopekia — w. w Sarmacji, Ptol.   | Hs     |
| Ad-Dir — ob. Dir                   |            | Alpes Bastarnice — Tab. Peut-     |        |
| Adelajda — ob. Beleknegini         |            | ting. — ob. Karpaty               |        |
| Ademar de Chabannes — kron.        | Hs         | Alpy — Słow. w Alpach             | Hs     |
| Adilburk — ż. Sławnika, X w.       | Hs         | Alta — rz.                        | Hs     |
| Adopcja — ob. też Ród              | Et, Pw     | Alogobotur — wda cara Symeona     | Hs     |
| Adriatyk — Słow. n. Adria-         |            | Amadockie góry — Ptol.            | Hs     |
| tykiem                             | Hs, Sz, Sp | Amadocy — lud tracki?, Ptol.      | Hs     |
| Aesti — Esti — ob. Ajstowie        |            | Amadoka — m., Ptol.               | Hs     |
| Afryka — Słow. w Afryce            | Hs         | Amadokijskie morze — Scytia,      |        |
| Agalingus — rz., Tabl. Peutig      | Hs         | Herod.                            | Hs     |
| Agarowie — pl. scyt.               | Hs         | Amazonki                          | Hs     |
| Agathias — kron. biz. VI w.        | Hs         | Ambroni — Ombroni, pl. gall.?,    |        |
| Agathyrsowie — pl. trackie, Herod. | Hs         | Ptol.                             | Hs     |
| Agrarne stosunki — ob. Rolnic-     |            | Amulety — ob. też Magia           | Ph, Et |
| two                                |            | Anagastes — ob. Onogost           |        |
| Aistwia — m., Ptol.                | Hs         | Anartofrakci — Ptol.              | Hs     |
| Ajstowie — pl., Ptol.              | Hs         | Anartowie — pl. dackie, Ptol.     | Hs     |
| Akamir — VI w.                     | Hs         | Anastazy-Bibliothecarius — kron.  |        |
| Akatzirowie — pl., Prisc.          | Hs         | biz.                              | Hs     |
| Akibowie — lud, Ptol.              | Hs         | Anastazy Korsunianin              | Hs     |
| Akominatos Niketas — kron. biz.    | Hs         | Androfagowie                      | Hs     |
| Akra — m. nad Meotyda, Ptol.       | Hs         | Andrzej św. — jako leg. apost.    |        |
| Aksiakes — rz., Prut?, Ptol.       | Hs         | Słow. wsch.                       | Hs     |
| Aktania — w. na Batt., Plin.       | Hs         | Angelar — ob. też Metody          | Pé     |
| Akwileja — abstwo                  | Hs, Sz     | Anna — c. Borysa Michała          | Hs     |
| Akwizgran — m., kontakty           |            | Anna — ż. Włodzimierza kij.       | Ks     |
| z Polską                           | Hs         | Anna Komnena — kron. biz.         |        |
| Alanowie — lud sarm., Ptol.        |            | XII w.                            | Hs     |
| — ob. też Jazowie, Osetyńcy,       |            | Annales Altahenses                | Hs     |
| Roksolanie                         | An, Hs     | Annales Bertiniani                | Hs     |
| Alańskie góry — Ptol.              | Hs         | Annales Chesnii — ob. Annales     |        |
| Alanus — rz.                       | Hs         | Laureshamenses                    |        |
| Alazonowje — pl. scyt.             | Hs         | Annales Corbeienses               | Hs     |
| Alba Julia — ob. Belgrad           |            | Annales Fuldenses                 | Hs     |
| Alba Regia — al. Belehrad Kralo-   |            | Annales Hersfeldenses             | Hs     |
| vsky                               | Hs         | Annales Hildesheimenses           | Hs     |
| Albania — Słow. w Alb.             | Hs         | Annales Iuvavenses                | Hs     |
| Albańscy — Arbanasi, Ar-           |            | Annales Lamberti — ob. Lambert    | Hs     |
| banici, pl.                        | An, Hs     | Annales Laureshamenses            | Hs     |
| Albańsko-słowiańskie stosunki ję-  |            | Annales Magdeburgenses            | Hs     |
| zykowe                             | Jz         | Annales Mettenses                 | Hs     |
| Albrecht Niedźwiedź — ob. Mar-     |            | Annales Nienburgenses             | Hs     |
| chia Północna                      |            | Annales Quedlinburgenses          | Hs     |
| Alciok — Alzek, wódz bułgarski     |            | Annales Regni Francorum           | Hs     |
| w VII w.                           | Hs         | Annales Xantenses                 | Hs     |

|                                   |            |                                   |            |
|-----------------------------------|------------|-----------------------------------|------------|
| Annales Weissenburgenses          | Hs         | Askiburgion — Ptol. — ob. Je-     |            |
| Annalista Saxo — kron. XII w.     | Hs         | sieniki                           |            |
| Anonim Gall — kron. polski        | Hs, Pś     | Askold — ks. kijowski             | Hs         |
| Anonim Raweński — geogr. VII w.   | Hs         | Asmud — kormilec Świętosława      | Hs         |
| Anonymus Belae regis notarius     |            | Asparuch — Isperrich, chag. bułg. | Hs         |
| — żr.                             | Hs         | Astronomia — ob. Chronologia,     |            |
| Anscarii vita — ob. Rimbert       |            | Gwiazdy                           |            |
| Anthaib — Jordanes                | Hs         | Astryk-Anastazy — abp ostrzy-     |            |
| Antowie — pl. słow.,              |            | howski                            | Hs         |
| państwo                           | Ph, Hs, Pw | Atałykat — ob. Adopeja            |            |
| Antów sztuka                      | Sz         | Atelkuzu — m.                     | Hs         |
| Antropologia                      | An         | Athos — klasztor — ob. też Pi-    |            |
| Antropologiczna synteza — ob. też |            | śmiennictwo staro-cerkiewno-      |            |
| Synteza polskiej szk. antropo-    |            | słowiańskie                       | Hs, Pś, Sz |
| logicznej                         | An         | Atmoni — lud bastarn.             | Hs         |
| Antyczna sztuka — jej tradycje    |            | Attalates Michael — kron. biz.    | Hs         |
| w sztuce Słow.                    | Sz         | Attorozi — lud, G. Baw.           | Hs         |
| Aorsi — pl. sarm.?, Ptol.         | Hs         | Attyla — wódz Hunów               | Hs         |
| Aphrodisiaca                      | Et         | Aturezani — lud, G. Baw.          | Hs         |
| Apokryf — ob. też Literatura lu-  |            | Auchaci — lud scyt., Herod.       | Hs         |
| dowa                              | Et         | Austrazja — ob. Frank. państwo    |            |
| Apokryfy na Rusi                  | Pś         | Austrvegr                         | Hs         |
| Apologia mnicha Chrabra           | Pś         | Awaria — kraj, państwo            | Hs         |
| Apostoł Grszkowicia — XII-XIII w. | Pś         | Awarini — lud n. Wisłą, Ptol.     | Hs         |
| Apostoł krystynopolski — XII w.   | Pś         | Awarowie — Obrowie, Varchun-      |            |
| Apostoł ochrydzki — kon. XII w.   | Pś         | ni, pl.                           | Hs         |
| Apostoł slepczański — kon. XII w. | Pś         | Awarskie importy i wpływy w       |            |
| Apotropaion — ob. też Magia       | Et         | kulturze słow.                    | Ph         |
| Apulia                            | Sz         | Awbaba — nazwa arabska            | Hs         |
| Aqua abrenuntiationis             | Pw         | Awdance — ród polski              | Hs         |
| Aquincum — m., Budapeszt, Ptol.   | Hs         | Awiko — kap. ks. Mściwoja,        |            |
| Arabowie — stos. ze Słow.         | Hs         | X w.                              | Hs         |
| Araros — rz., Ptol.               | Hs         | Awitochol — chag. bułg.           | Hs         |
| Architektura — art. ogólny        | Sz         | Azagarion — m., Ptol.             | Hs         |
| Arcybiskupstwo — ob. Kościoła     |            | Azja Mniejsza — Słow. w Azji      |            |
| organizacja                       |            | Mn.                               | Hs, Sz     |
| Ardagast — ob. Radogost           |            | Azowskie Morze                    | Hs         |
| Argippaje — lud scyt.             | Hs         | Azyl                              | Pw, Et     |
| Aridnyk — ob. też Demony, Mity    | Et         | Azzan — Ibrahim-ibn-Jaqub         | Hs         |
| Arilje                            | Sz         | Baby kamienne                     | Sz         |
| Arkona — m. na Rugii              | Ph, Hs     | Bagibareia — Konst. Porph.        | Hs         |
| Armenia — związki ze Słow.        | Hs, Sz     | Bagna — błota — ob. Krajobraz     |            |
| Arno — abp Salzburga — ob.        |            | pierwotny i kultur.               |            |
| Salzburg                          |            | al-Bahr al-muzlim — Morze Cie-    |            |
| Arnold z Lubeki — kron. XII w.    | Hs         | mne                               | Hs         |
| Aron — bp krakowski               | Hs         | Bahr ar-Rus — Morze Ruskie        | Hs         |
| Arpad — ob. też Węgry             | Hs         | Bahr as-Saqaliba — Morze Sło-     |            |
| Arsonion — m., Ptol.              | Hs         | wiańskie                          | Hs         |
| Arsuetowie — Arsytowie, lud,      |            | Bahr Warank — Morze Wareskie      | Hs         |
| Ptol.                             | Hs         | Baimoi — Ptol.                    | Hs         |
| al-Arthanija                      | Hs         | Bainaib — nazwa germ.             | Hs         |
| Asanka — m., Ptol.                | Hs         | Bainochaimi — Ptol.               | Hs         |
| Asiaces — Axiaces — ob. Ak-       |            | Bajan — chag. awarski, VIII w.    | Hs         |
| siakes                            |            | Bajan — chag. bułg., VIII w.      | Hs         |
| Askalington — m., Ptol.           | Hs         | Bajan — s. cara Symeona, cza-     |            |
| Askaukalis — Kalisz?, Ptol.       | Hs         | rownik                            | Hs         |

|                                                                     |            |                                               |        |
|---------------------------------------------------------------------|------------|-----------------------------------------------|--------|
| Bajki — ob. też Literatura ludowa                                   | Et         | Behaim — Beheimare — ob. Czechy               |        |
| Balaton — ob. Pelso                                                 |            | al-Bekri — Geogr. arabski                     | Hs     |
| Balcia — w., Plin.                                                  | Hs         | Belegora — Niszycy, 968 r., Belgern, m.       | Hs     |
| Balsamorum terra — ob. Belesem                                      |            | Beleknegini — ż. Gejzy węg.                   | Hs     |
| Balkany — ob. też Przełęcz bałkańskie                               | Hs         | Belesem — Biała Ziemia n. Łabą                | Hs     |
| Balkany — geogr. kultury, trad. ant. i miejsc.                      | Sz         | Belgard — gr. pomorski                        | Hs     |
| Bałtosłowianie                                                      | Jz         | Belgia — ob. Lotaryngia                       |        |
| Bałtowie — ob. też Jadźwingowie, Litwini, Łotygoła, Prusowie        | Jz, An     | Belgrad — gr., żupa                           | Hs     |
| Bałtyckie języki i ich narzecza                                     | Jz         | Belina — rz., Kosmas                          | Hs     |
| Bałtycko-słowiańskie stos. językowe                                 | Jz         | Belizi — gr., Ploni, 997 r., Belzig           | Hs     |
| Bałtyjskie elementy w kulturze słowiańskiej — ob. też Elementy obce | Ph, Et     | Belzetia — na Peloponezie                     | Hs     |
| Bałtyk — Słowianie na Bałtyku                                       | Hs, Sp     | Belz — gr.                                    | Hs     |
| Bamberg — bstwo                                                     | Hs         | Benedyktyni w Dalmacji                        | Sz     |
| Ban                                                                 | Pw         | Beniadik — Hronsky                            | Sz     |
| Bangis — Baugis, rz. u. G. Raw.                                     | Hs         | Beniamin z Tudeli — kronika                   | Hs     |
| Banicja                                                             | Pw         | Beograd — ob. Singidunum                      |        |
| Bar — Antivari                                                      | Sz         | Beovinidi — ob. Czechy                        |        |
| Barbarzyńskie państwo — ob. Protofeudalny okres                     |            | Ber (Setaria Italica) — ob. Proso i ber       |        |
| Bari                                                                | Sz         | Berane                                        | Sz     |
| Bartnictwo i pszczelarstwo                                          | Ph, Et, Sp | Berendejowie — lud                            | Hs     |
| Barwinek — ob. Rośliny w wierzeniach, Obrzędy wes.                  |            | Berestowo — m. k. Włodzimierza                | Hs     |
| Barwniki — mineralne, roślinne, zwierzęce                           | Ph, Et     | Bereźniaki — m. w rej. Szczerbakowa           | Ph     |
| Basilia — ob. Bałtyk                                                |            | Berezyna — rz.                                | Jz     |
| Bastarneńskie góry                                                  | Hs         | Berkowiec — ob. Miary                         |        |
| Bastarnowie — lud celt.                                             | Hs         | Berlin                                        | Jz     |
| Basternai — gr., Prokop                                             | Hs         | Berło — ob. Insignia władzy                   |        |
| Baszka (Baška)                                                      | Sz         | Bersovia — m., Tab. Peut., G. Raw.            | Hs     |
| Baszkierowie — ob. też Węgrzy                                       | Hs         | Berzitowie — obecnie Brosjaci                 | Hs     |
| Basztina — Bastina                                                  | Pw         | Besкиды — Bieszczady                          | Hs     |
| Baśń — ob. też Literatura ludowa                                    | Et         | Bessowie — Bessoi, lud tracki,                | Hs     |
| Baunonia — w., Plin.                                                | Hs         | Herod.                                        |        |
| Bawaria — Słow. w Baw.                                              | Hs         | Besunzane — G. Baw. — ob.                     |        |
| Bawaria — stos. ze Słow.                                            | Hs         | Biezuńczenie                                  |        |
| Bazyli Macedoński — kwestia pochodz. słow.                          | Hs         | Bethenici — ob. Bytyńcy                       |        |
| Bazyli II Bułgarobójca                                              | Hs         | Bez — ob. Rośliny w wierzeniach               |        |
| Bazyliszek — ob. też Demony, Smok                                   | Et         | Bezecni                                       | Pw     |
| Bechin — Bechyńe, Zupa                                              | Hs         | Bezmer — chag. bułg.                          | Hs     |
| Becho — Lecho, ks. słow. — ob. też Lech                             | Hs         | Bezmian — ob. też Miary                       | Et     |
| Beczka — ob. Bednarstwo                                             |            | Bezplodność                                   | Pw, Et |
| Bednarstwo                                                          | Ph, Et     | Bezvietje                                     | Pw     |
| Bednary — Łagiewniki                                                | Sp         | Bębeń — ob. Instrumenty muzyczne              |        |
|                                                                     |            | Biaci — Bihać                                 | Sz     |
|                                                                     |            | Bała Wieża — ob. Itil                         |        |
|                                                                     |            | Białobóg — ob. Pseudobóstwa                   |        |
|                                                                     |            | Białobrzeże — przy ujściu Dniepru             | Hs     |
|                                                                     |            | Białorusini                                   | An     |
|                                                                     |            | Białoruski język — ob. Wschodnio-słow. języki |        |
|                                                                     |            | Biarmaland — ob. Perm                         |        |

|                                    |        |                                    |        |
|------------------------------------|--------|------------------------------------|--------|
| Bidrizi — gr. morzycz. 948 r.      | Hs     | Boh — rz. — ob. też Hypanis        | Hs     |
| Biefi — pl. dackie, Ptol.          | Hs     | Bohemus — epon., Kosmas —          |        |
| Bieigorod — kij.                   | Ph, Hs | ob. Czech                          |        |
| Bieloozjero — gr. i jez.           | Hs     | Boiohaemum — Tacyt                 | Hs     |
| Biessi — lud tracki?               | Hs     | Bojana                             | Sz     |
| Biezuńczenie — pl., G. Baw.        | Hs     | Bojarin — ob. Klasy społeczne,     |        |
| Bijelo brdo — Chorw.               | Ph, Sz | Szlachta                           |        |
| Bilińska — Belina, żupa czeska     | Hs     | Bojema — ob. Czechy                |        |
| Billug — ks. obodrz., X w.         | Hs     | Bojowie — lud galijski             | Hs     |
| Billung — ks. saski — ob. też      |        | Bokowie — ob. Kostoboki, Sa-       |        |
| Marchia Billunga                   | Hs     | boki                               |        |
| Biograd na moru                    | Sz     | Bolesław — rycerz obodrz., X w.    | Hs     |
| Birka — Szwecja                    | Ph, Hs | Bolesław I — ks. czeski            | Hs     |
| Birycz                             | Pw     | Bolesław II — ks. czeski           | Hs     |
| Biskopownica                       | Pw     | Bolesław Chrobry — kr. polski      | Hs     |
| Biskup misyjny — ob. też Ko-       |        | Bolesławiec Sl.                    | Hs     |
| ściółta organizacja                | Pw     | Bontos — ob. Czarne Morze          |        |
| Biskupija — Knin                   | Sz     | Booz — ks. Antów                   | Hs     |
| Biskupin                           | Ph     | Boritakan — dygnitarz bułg.        | Hs     |
| Bisseni — Besseni — ob. też Biessi | Hs     | Borna — ks. chorw., IX w.          | Hs     |
| Bitka — ob. Konstrukcja ścian      |        | Borszew — m. w okr. Woroneża       | Ph     |
| Bitolj — m.                        | Hs     | Boruskowie — lud, Ptol.            | Hs     |
| Bizancjum — Słow. na ter. Biz.     | Hs     | Boruta — ks. chorut., VIII w.      | Hs     |
| Bizancjum — stos. ze Słow.         | Hs     | Borys — s. Włodzimierza            | Hs     |
| Bizancjum a sztuka Słowian         | Sz     | Borys II — ks. bułg., † 976 r.     | Hs     |
| Bizantyńskie elementy w kulturze   |        | Borys Michał — ks. bułg., IX w.    | Hs     |
| słow.                              | Ph     | Borysthenes — rz., Dniepr          | Hs     |
| Bizantyńskie elementy w prawie     |        | Borzywój — ks. czeski              | Hs     |
| słow.                              | Pw     | Bosfor Kimeryjski — Kercz, He-     |        |
| Blaszki ozdobne do szat — ob.      |        | rod.                               | Hs     |
| Odzież                             |        | Bosna — Bosona, ziemia             | Hs, Sz |
| Blatno — Moosburg — ob. Sa-        |        | Bożeciech (Božetěch) — opat        | Sz     |
| lavar                              |        | Bób — ob. Ogrodnictwo              |        |
| Bluczynski typ ceramiki wczesno-   |        | Bóbr — rz.                         | Hs     |
| hist. — ob. też Ceramika           | Ph     | Bóg — Sprawa bóstw wyższych,       |        |
| Blus — przywódca powst. obo-       | Hs     | Etymologia                         | Rl     |
| drz., XI w.                        |        | Brachycefalizacja późno-średnio-   |        |
| Bluszcz — ob. Zasięgi geobotani-   |        | wieczna                            | An     |
| czne                               |        | Brakteaty — ob. Monety             |        |
| Błam — ob. Handel zewnętrzny       |        | Brama — ob. Grody                  |        |
| Błonie — m. k. Warszawy            | Ph     | Bran — Boren, ks. serbski, X w.    | Hs     |
| Błoto — pl. wieleckie              | Hs     | Brandenburg — Branibor, bpstwo     | Hs     |
| Błud — wda Jaropełka               | Hs     | Brandenburg — gr. Nudyków?,        |        |
| Bobrowniki                         | Sp     | Brennburg                          | Hs     |
| Bobry — ob. Bobrowniki, Ło-        |        | Braniczewcy — Branicabin, pl.      | Hs     |
| wiewtwo                            |        | Branimir — ks. chorw. IX w.        | Hs     |
| Bobrzanie — pl.                    | Hs     | Bransolety — ob. Ozdoby            |        |
| Boda — ob. Pseudobóstwa            |        | Brasław — ks. chorw., 892 —        |        |
| Bodinon — góra w Sarmacji, Ptol.   | Hs     | 900 r.                             | Hs     |
| Bodyni — lud, Ptol. — ob. też Bu-  |        | Braterstwo krwi (naturalne i sztu- |        |
| dyni                               | Hs     | czne) — ob. też Ród                | Pw, Et |
| Bogoliubowo                        | Sz     | Bratysława — gr. morawski          | Ph, Hs |
| Bogolubski Andrzej                 | Sz     | Brawlin — ks. nowogrodzki          | Hs     |
| Bogomilcy — ob. też Jeremiasz Pś,  | Sz     | Braż — ob. Metale i ich obróbka    |        |
| Bogusław — ks. pom., s. Warci-     |        | Brda — rz.                         | Jz     |
| śława                              | Hs     | Brebera — w.                       | Hs     |
| Bogusz — tow. św. Wojciecha        | Hs     |                                    |        |

|                                    |            |                                   |            |
|------------------------------------|------------|-----------------------------------|------------|
| Breh sted — gr. wiel., 966 r.,     |            | Budynki mieszkalne                | Ph, Et, Sp |
| Brachstedt                         | Hs         | Budynowie — lud, Herod.           | Hs         |
| Brema — abstwo na ziem. słow.      | Hs         | Budyńskie góry                    | Hs         |
| Bribir — żupa                      | Hs         | Budziszyn — gr. milcz.            | Ph, Hs     |
| Briechouua — gr. Stodoran, 973 r.  | Hs         | Bug — rz.                         | Hs         |
| Brindisi                           | Sz         | Buga — epon., Konst. Porph.       | Hs         |
| Brisingowe — ziemia serb.-łuż.     | Hs         | Buges — Bykos, rz., Ptol. — ob.   | Hs         |
| Brocnica — rz. i żupa, Kosmas      | Hs         | też Byke                          |            |
| Broda — ob. Zarost                 |            | Buk — ob. Drzewa leśne, Go-       |            |
| Brok — n. wodna                    | Jz         | spodarka leśna, Zasięgi geobo-    |            |
| Brona — ob. Narzędzia do orki,     |            | taniczne                          |            |
| Rolnictwo                          |            | Bukwica — Bośniacka cyrylica      | Pś         |
| Brona strażnicza — ob. Obrona      |            | Bulanes — ob. Sulanes             |            |
| kraju                              |            | Bulghar — m. n. Wołgą             | Ph, Hs     |
| Broń — ob. Uzbrojenie              |            | Bulunija — ob. Polska             |            |
| Broto — Uulauki, 973 r.            | Hs         | Buława — ob. Insignia władzy      |            |
| Browarki                           | Ph         | Bułaria — kraj i państwo          | Hs, Pw     |
| Bród — ob. Komunikacja łą-         |            | Bułaria Wielka — kraj             | Hs         |
| dowa                               |            | Bułarska sztuka                   | Sz         |
| Bróg — ob. Budynki gospodarcze     |            | Bułarski język i jego narzecza    | Jz         |
| Brun z Kwerfurtu — abp i mę-       |            | Bułarzy Czarni                    | Hs         |
| czennik                            | Hs         | Bułarzy Kamscy                    | An, Hs     |
| Bruno — kron., IX w.               | Hs         | Bułarzy Naddunajscy — G.          |            |
| Brusnica — rz., Kosmas             | Hs         | Baw.                              | An, Hs     |
| Bryennios Nikephoros — źr. biz.    | Hs         | Bułarzy Panońscy                  | Hs         |
| Brześć — gr. ruski                 | Hs         | Buraki — ob. Rolnictwo            |            |
| Brześć Kujawski                    | Ph         | Burdżan — ob. Bułaria             |            |
| Brzewnow (Břevnov) — opactwo,      |            | Burg — gr. morzycz., 948 r.       |            |
| X w.                               | Hs, Sz     | Burgioni — lud germ.?, Ptol.      | Hs         |
| Brzeżanie — pl. wieleckie          | Hs         | Burgodiones — lud, Plin. — ob.    |            |
| Brzaskwinia — ob. Sadownictwo      |            | też Frugundiones                  | Hs         |
| Brzoza — ob. Drzewa leśne          |            | Burgundowie — lud germ.           | Hs         |
| Brzytwa — ob. Przybory toale-      |            | Burgward                          | Pw         |
| towe                               |            | Burowie — ob. Lugiowie            |            |
| Bu'amija — ob. też Czechy          | Hs         | Bursztyn — i jego obróbka         | Ph, Et, Sp |
| Buchownici — gr. morzycz., 965 r., |            | Burtasowie — pl.                  | Hs         |
| Buckau                             | Hs         | Buryśław — n. skand. ks. słow.,   |            |
| Buda — m. n. Dunajem               | Hs         | X—XII w.                          | Hs         |
| Budecz (Budeč) — gr. czeski        | Ph, Hs     | Busani — G. Baw. — ob. Bu-        |            |
| Budiwój — s. Gotszalka, ks.        |            | żanie                             |            |
| obodrz.                            | Hs         | Businc — gr. morzycz.             | Hs         |
| Budorgis — m., Ptol.               | Hs         | Busk                              | Jz         |
| Budorigon — m., Ptol.              | Hs         | Bustricius — rz., G. Raw.         | Hs         |
| Budowa i naprawa grodu — ob.       |            | Buwina (Buvina)                   | Sz         |
| Gród, Obrona kraju, Skarbo-        |            | Bużanie — Busani, pl., G. Baw.    | Hs         |
| wość                               |            | Bużsk                             | Ph         |
| Budowle na palach                  | Ph, Et     | Bydło — ob. Gospodarka past-      |            |
| Budownictwo — ob. też Architek-    |            | hodowl., Zwierzęta dom.           |            |
| tura, Budulec, Budynki gospo-      |            | Byke — Gniłoje morie, Ptol.       | Hs         |
| darcze, Budynki mieszkalne,        |            | Bylica — ob. Rośliny w wierze-    |            |
| Dach, Ściana, Urządzenie wne-      |            | niach                             |            |
| trza, Ziemiańska                   | Ph, Et     | Byliny — ob. też Epos, Literatura |            |
| Budownictwo ludowe słow. na tle    |            | ludowa                            | Et         |
| europ.                             | Et         | Bytyńcy — Bethenici, pl.          | Hs         |
| Budulec                            | Ph, Et     | Bzowik (Bzovik)                   | Sz         |
| Brdwa (Budva)                      | Sz         |                                   |            |
| Budynki gospodarcze                | Ph, Et, Sp | Całodróg — ks. wiel., IX w.       | Hs         |

|                                            |            |                                                                      |            |
|--------------------------------------------|------------|----------------------------------------------------------------------|------------|
| Całogost — dynasta ant., VI w.             | Hs         | Chmiel — ob. Napoje, Ogrodnictwo, Piwowarstwo, Rośliny w wierzeniach |            |
| Car                                        | Pw         | Chodota — ks. wiatycki                                               | Hs         |
| Carnuntum                                  | Ph         | Cholidiki — kraik w Zyrmacie                                         | Hs         |
| Carogród                                   | Jz         | Chołop — Chołopstwo                                                  | Sp         |
| Cassiodor — kron. rzymski, V w.            | Hs         | Chołopje                                                             | Ph         |
| Caulaland — Jordanes                       | Hs         | Chomata — ob. Zaprząg                                                |            |
| Caziri — lud, G. Baw.                      | Hs         | Chorągiew — ob. Wojskowość                                           |            |
| Ceber — ob. Bednarstwo, Naczynia drewniane |            | Chorepiscopus — ob. Biskup misyjny                                   |            |
| Cebula — ob. Ogrodnictwo                   |            | Chorezm — ob. Chwalisowie                                            |            |
| Cedzidla — ob. Ceramika                    |            | Choriw — w Kijowie                                                   | Hs         |
| Celto-słowiańska teoria                    | An         | Choroatos — Chrobatos, epon.                                         | Hs         |
| Celtowie — na ziem. słow.                  | Hs         | Choroba fizyczna i umysłowa                                          | Pw         |
| Celtyckie elementy w kult. Słow.           | Ph, Et     | Choroby — ob. też Lecznictwo                                         | Ph, Et     |
| Celtycko-słow. stos. językowe              | Jz         | Chors — autentyczność, etymologia                                    | Rl         |
| Centena — Tsentsena, żupa                  | Hs         | Chorutanie — ob. Karyntia                                            |            |
| Cepy — ob. Młocka, Rolnictwo               |            | Chorwaci — Kroaci                                                    | An, Hs     |
| Ceramika — art. ogólny — ob. też Zdun      | Ph, Et, Sz | Chorwaci Czescy — ob. też Chorwacja Biała, Horiti                    | Hs         |
| Cerig — al-Telerig, chag. bułg., VIII w.   | Hs         | Chorwaci Ruscy                                                       | Hs         |
| Cervetii — pl. słow., Vib. Sequester       | Hs         | Chorwacja — kraj, państwo                                            | Hs, Pw, Sz |
| Cesarz — ob. też Niemcy                    | Pw         | Chorwacja Biała czyli Wielka — Dalmatia Inferior                     | Hs         |
| Cezara ołtarze nad rz. Tanais — Ptol.      | Hs         | Chorwacja Biała czyli Wielka — Konst. Porph.                         | Hs         |
| Chagan                                     | Jz         | Chorwacja Czerwona — Dalmatia Superior                               | Hs         |
| Chalkokondyles Laonikos — kron. biz.       | Hs         | Chorwacki język — ob. Serbski i chorwacki język                      |            |
| Chalusos — rz., Ptol.                      | Hs         | Chościszko — ojc. Piasta                                             | Hs         |
| Chałupa — ob. Budynki mieszkalne           |            | Chotimir — ks. chorut., VIII w.                                      | Hs         |
| Chałupnicy — ludność mało-rolna            | Sp, Et     | Chozimi — 961 r.                                                     | Hs         |
| Chamlich — ob. Itil                        |            | Chozirozi — lud, G. Baw.                                             | Hs         |
| Chata — ob. Budynki mieszkalne             |            | Chów bydła — ob. Gospodarka past.-hodowl., Zwierz. domowe            |            |
| Chazaria — Chazarowie                      | An, Hs     | Chrabr — ob. Apologia mnicha                                         |            |
| Chazdaj ben Szaprut — źr. hebr.            | Hs         | Chronicon Gradense                                                   | Hs         |
| Chaukowie — lud germ., Ptol.               | Hs         | Chronicon Paschale — źr. biz.                                        | Hs         |
| Chelm — miejsc. pod Drezdenkiem            | Ph, Sz     | Chronologia — ob. też Gwiazdy                                        | Ph, Et, Hs |
| Chersones — ob. też Korsuń                 | Hs, Sz     | Chronos — rz., Ptol.                                                 | Hs         |
| Chersynos — rz., Ptol.                     | Hs         | Chrzan — ob. Przyprawy kuchenne                                      |            |
| Cheruskowie — lud germ., Ptol.             | Hs         | Chrześcijaństwa przyjęcie przez Słowian                              | Pś         |
| Chilander                                  | Sz         | Chudzicy — Chutici, pl. serbskie                                     | Hs         |
| Chilbudios — VI w.                         | Hs         | Chunowie — lud sarm., Ptol.                                          | Hs         |
| Chimabes — pl. sklaw., G. Raw.             | Hs         | Chustki — ob. Piacidła                                               |            |
| Chirurgia — ob. też Choroby, Lecznictwo    | Ph, Et     | Chwalimir — ks. pld.-słow., IX w.                                    | Hs         |
| Chizzini — ob. Chyczenie                   |            | Chwalińskie Morze                                                    | Hs         |
| Chleb — ob. też Piec chlebowy, Pieczywo    | Sp         | Chwalisowie — lud                                                    | Hs         |
| Chlebiania — Chlewno                       | Hs         | Chyczenie — Chyzanie, pl.                                            | Hs         |
| Chlew — ob. Budynki gospodarcze            |            |                                                                      |            |
| Chłopi — ob. Ludność wiejska               |            |                                                                      |            |

|                                                                        |        |                                                       |            |
|------------------------------------------------------------------------|--------|-------------------------------------------------------|------------|
| Chyccze — Chyże — ob. Budynki mieszkalne                               |        | Cyna — ob. Metale i ich obróbka                       |            |
| Chynow (Chinov) — gr. czeski                                           | Hs     | Cyprea moneta — ob. Kauri, Ozdoby                     |            |
| Cichu-Windones — Czesi, Ann. Mois.                                     | Hs     | Cyryl — abp słow. — ob. Konstantyn                    |            |
| Cidebor — ob. Czeibor                                                  |        | Cyryl — bp turowski, XII w.                           | Pś         |
| Ciemne Morze — Skoteine thalassa                                       | Hs     | Cyrylica — ob. też Bukwica                            | Pś         |
| Ciemysł — Cimusclaus, ks. Kolecziców, IX w.                            | Hs     | Czapki — ob. Okrycie głowy                            |            |
| Ciertuui — gr. morzycz., 948 r., Schartau                              | Hs     | Czakawcy                                              | Jz         |
| Cieselstwo — ob. też Narzędzia do obr. surowców                        | Ph, Et | Czarna mogiła — k. Czernihowa                         | Ph         |
| Ciesław — ks. Ranów                                                    | Hs     | Czarne Morze                                          | Hs         |
| Cieszyn — ob. Thessemar                                                |        | Czarnobóg — ob. Pseudobóstwa                          |            |
| Cieszyn                                                                | Ph, Sz | Czarnogłów — ob. Pseudobóstwa                         |            |
| Cieśle — ob. też Cieselstwo                                            | Sp     | Czarnomorskie ośrodki produkcyjne                     | Ph         |
| Ciężary państwowe ludności (daniny i robocizny) — ob. Skarbowość       |        | Czarownicy — ob. Czary, Magia                         |            |
| Ciężary wiejskie — ob. Daniny i ciężary wiejskie                       |        | Czary — ob. też Magia                                 | Et         |
| Ciosła — ob. Cieselstwo, Obróbka drewna, Narzędzia do obróbki surowców |        | Czasław — ks. serb., X w.                             | Hs         |
| Ciosna — ob. Znaki własnościowe                                        |        | Czasław — br. św. Wojciecha                           | Hs         |
| Cis — ob. Drzewa leśne, Gospodarka leśna, Zasięgi geobotaniczne        |        | Czasław (Caslav) — miejsc. czeska                     | Ph         |
| Cisa — rz.                                                             | Hs     | Czasza — ob. Ceramika, Naczynia drewn.                |            |
| Civiale — ob. Ewangelia z Cividale, Gertrudy kodeks                    |        | Czeibor — br. Mieszka I                               | Hs         |
| Civitas — oppidum, urbs, castrum — ob. też Gród, Miasto                | Sp     | Czech — Bohemus, epon.                                | Hs         |
| Cła i myta                                                             | Sp     | Czechy — kraj, państwo — ob. też Czesi                | Hs, Pw, Sz |
| Cmentarze                                                              | Ph     | Czedrog — ks. obodr., IX w.                           | Hs         |
| Codanus sinus — ob. Bałtyk                                             |        | Czekany — ob. Uzbrojenie                              |            |
| Codex Assemanianus                                                     | Pś     | Czeladź — Familia, wolna i niewolna                   | Sp         |
| Codex Marianus                                                         | Pś     | Czepce — ob. Odzież, Okrycie głowy                    |            |
| Codex Suprasliensis                                                    | Pś     | Czeremisi — lud                                       | Hs         |
| Codex Zographensis                                                     | Pś     | Czereśnia — ob. Sadownictwo                           |            |
| Cok — Diceng, ks. bułg., IX w.                                         | Hs     | Czerkiesi — ob. Kasogowie                             | Ph         |
| Coloni — ob. Ludn. wiejska                                             |        | Czerniachowska kultura                                | Ph         |
| Comes                                                                  | Pw     | Czerniow — gr.                                        | Hs, Sz     |
| Connoburg — gr., IX w.                                                 | Hs     | Czerpak — ob. Naczynia drewn.                         |            |
| Cucimir — s. Chwalimira                                                | Hs     | Czerwień — gr. lacki i ruski                          | Hs         |
| Cudzoziemcy — ob. Obcy                                                 |        | Czerwińsk                                             | Sz         |
| Curia — Dwór, Dym — ob. Dwór we wsi                                    |        | Czesi — pl. — ob. też Czechy                          | An, Hs     |
| Curta — m., Gran, Ptol.                                                | Hs     | Czeski język i jego narzecza                          | Jz         |
| Cydolina — rze., Kosmas                                                | Hs     | Czeskie importy w Polsce                              | Ph         |
| Cydynia — gr. pomorski                                                 | Hs     | Cześć                                                 | Pw         |
| Cylipenus — zat. szczec., Plin.                                        |        | Cześcibor — ks. serb.-łuź., IX w.                     | Hs         |
| Cymmerowie — ob. Kimmerowie                                            |        | Czosnek — ob. Przyprawy kuchenne, Rośliny w wierz.    |            |
|                                                                        |        | Czółenka tkackie — ob. Narzędzia do obróbki surowców, |            |
|                                                                        |        | Tkactwo                                               |            |
|                                                                        |        | Czółko — ob. Okrycie głowy                            |            |
|                                                                        |        | Czółna — ob. Zegluga                                  |            |
|                                                                        |        | Czrepienie — pl. wiel.                                | Hs         |
|                                                                        |        | Czucha — ob. Odzież                                   |            |
|                                                                        |        | Czudowie, Czudź — Estowie, pl.                        | Hs         |

|                                                          |            |                                                                                       |            |
|----------------------------------------------------------|------------|---------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Czuwasze — lud — ob. też Bułgarzy Kamscy                 | Hs         | Desnica — Destinika, stol. Serbii                                                     | Hs         |
| Czynszownicy — ob. też Ustrój rolny                      | Sp         | Desseri — ob. Dassia                                                                  | Hs         |
| Dabragezas — wielm. słow., VI w.                         | Hs         | Detmar — bp praski                                                                    | Hs         |
| Dabrazantes — wielm. słow., VI w.                        | Hs         | Diewin (Děvin) — gr. słowacki                                                         | Ph, Hs, Sz |
| Dach — ob. też Budownictwo, Budulec                      | Ph, Et     | Diewińska Nowa Wieś (Děvinska Nova Ves) — m. w. Słow.                                 | Ph         |
| Dacja — ob. Dakowie                                      |            | Dębniaki — ob. Garbary                                                                |            |
| Dadodesani — ob. Dziadoszanie                            |            | Diadem — ob. Insygnia władzy, Ozdoby                                                  |            |
| Dadźbóg                                                  | Rl         | Diakowskie grodziska                                                                  | Ph         |
| Dagome iudex                                             | Hs         | Didunoi — ob. Lugiowie                                                                |            |
| Dakowie                                                  | Hs         | Diecezja — ob. Kościoła organizacja                                                   |            |
| Dalemińcy — ob. Głomacze                                 |            | Dieczanie — pl. czeskie                                                               | Hs         |
| Dalen — żupa                                             | Hs         | Dierna — rz. — ob. Tsierna                                                            |            |
| Dalmacja — Sclavonia                                     | Hs, Pw, Sz | Dikaja wira — ob. Głównyszczyna                                                       |            |
| Dalmacko-chorwacka kultura                               | Ph         | Dioclea — m. i prow.                                                                  | Hs, Sz     |
| Danevirke                                                | Hs         | Dioklecjana pałac i mauzoleum                                                         | Sz         |
| Dania — stos. ze Słow.                                   | Hs         | Dir — kijowski                                                                        | Hs         |
| Daniel igumen                                            | Pś         | Dirhem — ob. Monety                                                                   |            |
| Daniel Więziennik — Danił Zatochnik, XII w.              | Pś         | Ditzike — ob. Litzike                                                                 |            |
| Daniny i ciężary wiejskie (dominialne)                   | Sp         | Djurdjevi Stupovi                                                                     | Sz         |
| Dannicy — ob. Ludność wiejska                            |            | Dłubanki — ob. Zegluga                                                                |            |
| Danuvius — ob. Dunaj                                     |            | Dług                                                                                  | Pw, Et     |
| Dardania — prow. w Serbii                                | Hs         | Długoszowe bóstwa                                                                     | Rl         |
| Darowizna                                                | Pw         | Dłuta — ob. Ciesielstwo, Kołodziejstwo, Narzędzia do obróbki surowców, Obróbka drewna |            |
| Dassia — Desseri — ob. też Doszanie                      | Hs         | Dłużnicy                                                                              | Sp         |
| Dauritas — ob. Dobręta                                   |            | Dniepr — rz.                                                                          | Hs         |
| Dawid — car bułg., X w.                                  | Hs         | Dniepr — Progi                                                                        | Hs         |
| Dawidgródek                                              | Ph         | Dniestr — rz.                                                                         | Hs         |
| Dąb — ob. Drzewa leśne, Gospodarka leśna                 |            | Dobomysł — Tabomuizl, ks. obo-<br>drzycki, IX w.                                      | Hs         |
| Dąbrówka — ż. Mieszka I                                  | Hs         | Dobrawa — ob. Dąbrówka                                                                |            |
| De conversione Bagoariorum et Carantanorum — kron. IX w. | Pś         | Dobniejsza — pop. mal. książkowe                                                      | Sz         |
| Deczani (Dečani) — Visoki                                | Sz         | Dobręta — ks. słow. w Rum., VI w.                                                     | Hs         |
| Dedec — ob. Bogomilcy                                    |            | Dobrogora — Thobrogora, gr., 966 r., Halle n. Salą                                    | Hs         |
| Dedi — margr.                                            | Hs         | Dobromir — teść Bol. Chrobr., ob. też Emnilda                                         | Hs         |
| Demetrios — ob. Żywoty i cuda św. Demetrios              |            | Dobrynia — wuj ks. Włodzimierza                                                       | Hs         |
| Demokracja wojenna — okres                               | Pw         | Dogowory — ob. też Stosunki międzynarodowe                                            | Pw, Hs     |
| Demony                                                   | Et         | Dojrzałość — wiek — ob. też Starcy                                                    | Pw         |
| Denary — ob. Monety, Importy italskie                    |            | Doks — Duks, br. Borysa Michała                                                       | Hs         |
| Depozyt — ob. Wierna ręka                                |            | Doksany                                                                               | Sz         |
| Derewlanie — pl. bułg.                                   | Hs         | Dokument                                                                              | Pw         |
| Derewlanie — pl. ruskie                                  | Hs         | Dokumenty i listy jako źródła językowe i źródła do historii polski                    | Hs, Pś     |
| Derwan — ks. serb.-łuż., VII w.                          | Hs         | Dokumenty i listy jako źródła językowe i źródła do historii Słowiańszczyzny połudn.   | Hs, Pś     |
| Deseczka tkacka — ob. też Tkactwo                        | Et         |                                                                                       |            |
| Desna — rz.                                              | Hs         |                                                                                       |            |
| Desjatinnaja — cerkiew                                   | Sz         |                                                                                       |            |

|                                                                                   |        |                                                              |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------|--------|--------------------------------------------------------------|------------|
| Dokumenty i listy jako źródła językowe i źródła do historii Słowiańszczyzny wsch. | Hs, Ps | Dražowce (Dražovce) — m. w Słowacji                          | Ph, Sz     |
| Dokumenty i listy jako źródła językowe i źródła do historii Słowiańszczyzny zach. | Hs, Ps | Dregowicze — pl. ruskie                                      | An, Ph, Hs |
| Doleńcy — Dołężanie, pl. wiel.                                                    | Hs     | Drekon — Prisc.                                              | Hs         |
| Dolni Dunajowice (Dolni Dunajowice)                                               | Ph     | Drenzile — teryt., 973 r.                                    | Hs         |
| Dolni Wiestonice (Dolni Věstonice)                                                | Ph     | Drewniane wyroby — ob.                                       |            |
| Dom mieszkalny — ob. Bud. mieszkalne                                              |        | Obróbka drewna                                               |            |
| Dom piętrowy wielkoruski — ob. Bud. mieszkalne                                    |        | Drewno w grobach — ob. Obrz. pogrzebowe                      |            |
| Dom podcieniowy — ob. Bud. mieszkalne                                             |        | Drina — rz.                                                  |            |
| Dom saski — ob. Bud. mieszkalne                                                   |        | Dristros — poseł bułg.                                       | Hs         |
| Dom targowy i kupiecki — w miastach                                               | Sp     | Drniś                                                        | Sz         |
| Domy miejskie — romańskie — w Czechach                                            | Sz     | Drogi — stan, utrzymanie                                     | Sp         |
| Domabor — można z Rany, XII w.                                                    | Hs     | Drogi handlowe przedhistoryczne — ob. też Komunikacja lądowa | Ph         |
| Domagoj — ks. serbski, 846—876                                                    | Hs     | Drogi handlowe wczesno-hist.                                 | Sp         |
| Dominium — ob. Władztwo gruntowe                                                  |        | Drogowit — ks. wiel., VIII w.                                | Hs         |
| Domisław — wielm. ze Szczecina, XII w.                                            | Hs     | Drożdże — ob. też Napoje, Pieczywo                           | Et         |
| Domowy — ob. Demony                                                               |        | Drożko — ks. obodrz., VIII/IX w.                             | Hs         |
| Don — Tanais, rz.                                                                 | Hs     | Drób — ob. też Zwierz. domowe                                | Ph, Et, Sp |
| Donata św. kościół — Zadar                                                        | Sz     | Drster — m., Silistria                                       | Hs         |
| Donica — ob. Bednarstwo, Ceramika                                                 |        | Drugowicze — pl. pld.-słow.                                  | Hs         |
| Donica (urna) miodu                                                               | Sp     | Druzno — n. wodna                                            | Jz         |
| Doniec — rz.                                                                      | Jz     | Družyna                                                      | Pw         |
| Dorogożyn — m. ruska, 980 r.                                                      | Hs     | Drwęca — rz.                                                 | Jz         |
| Dorohobuż                                                                         | Jz     | Drzewa leśne — ob. też Bu-dulec, Gospodarka leśna,           |            |
| Dorostol — Silistria — ob. Drster                                                 |        | Rośliny w wierzeniach                                        | Ph, Et     |
| Doszanie — Doxani, pl. wiel.                                                      | Hs     | Drzewa owocowe — ob. Sadownictwo                             |            |
| Dowina — Theben, gr. Rościśława                                                   | Hs     | Drzewianie — pl. połabskie                                   | Hs         |
| Dowora — sługa ks. czeskiego                                                      | Hs     | Drzwi — ob. Budownictwo                                      |            |
| Dowód                                                                             | 1-w    | Dubie — gr. Stodoran, 973 r.                                 | Hs         |
| Dożynki — ob. Obrzędy doroczne rolnicze                                           |        | Dubrownik — Epidaurum,                                       |            |
| Drabina — ob. Budownictwo                                                         |        | Raguza m.                                                    | Ph, Hs, Sz |
| Dragomir — poseł bułg.                                                            | Hs     | Duchowieństwo                                                | Pw         |
| Dragomuż — teść Ludewita                                                          | Hs     | Dudlebowie — Dulebowie                                       |            |
| Dragsan — wda bułg.                                                               | Hs     | Dudy — ob. Instrumenty muzyczne                              |            |
| Drahausz — Dragus, gród czeski                                                    | Hs     | Duklanie — pl.                                               | Hs         |
| Drahomira — matka św. Wacława                                                     | Hs     | Duklanin — pop, kron.                                        | Hs         |
| Dranice — ob. Dach                                                                |        | Dukum — bułg.                                                | Hs         |
| Dratwa — ob. Szewstwo                                                             |        | Dulebowie Czeszy — pl.                                       | Hs         |
| Drawa — rz.                                                                       | Hs     | Dulebowie Karyńcy — pl.                                      | Hs         |
|                                                                                   |        | Dulebowie Panońscy — pl.                                     | Hs         |
|                                                                                   |        | Dulebowie Wołyńscy — pl.                                     | Hs         |
|                                                                                   |        | Dulo — dyn. bułg.                                            | Hs         |
|                                                                                   |        | Dumar — ks. słow., XII w.                                    | Hs         |
|                                                                                   |        | Dunaj — rz.                                                  | Hs         |
|                                                                                   |        | Dunajec — rz.                                                | Jz         |
|                                                                                   |        | Dunav — ob. Dunaj                                            |            |
|                                                                                   |        | Dunoi — ob. Lugiowie                                         |            |
|                                                                                   |        | Duńcycy — ob. też Dania                                      | Hs         |
|                                                                                   |        | Durostorum — ob. Drster                                      |            |
|                                                                                   |        | Durynek — rycerz czeski w Serbii                             | Hs         |

|                                                                                  |        |                                                                |        |
|----------------------------------------------------------------------------------|--------|----------------------------------------------------------------|--------|
| Dusza w wyobrażeniach ludowych Słowian — ob. też Demony, Krew, Życie pozagrobowe | Et     | Edgar — ks. zach. Słow., VIII w.                               | Hs     |
| Dwuwierstwo                                                                      | Et     | Edowie — pl. scyt.                                             | Hs     |
| Dwory królewskie — starochorwackie                                               | Sz     | Egberti codex — ob. Gertrudy psalterz                          |        |
| Dwór — jednostka podatkowa                                                       | Sp     | Egzo- i Endogamia — ob. też Matżeństwo                         | Et     |
| Dwór książęcy                                                                    | Pw     | Einhard — kron. frank.                                         | Hs     |
| Dwór pański — dworskie pola, gosp., folwark, ziemia                              | Sp     | Ekkehard — margr. Miśni — ob. też Miśnia                       | Hs     |
| Dwupolówka                                                                       | Sp     | Ekspansja słowiańska — antropol. argum.                        | An     |
| Dyby — ob. Kary                                                                  |        | Elba — ob. Łaba                                                |        |
| Dyja — rz.                                                                       | Hs     | Elementy obce w jęz. słowiańskich                              | Jz     |
| Dym — jednostka opodatkowania — ob. Dwór                                         |        | Elementy obce w kulturze lud. Słow.                            | Et     |
| Dymarka — ob. Hutnictwo, Moczydólnica                                            |        | Eleuteriusza wyspa — Eferia                                    | Hs     |
| Dymin — gr. pomorski                                                             | Ph, Hs | Elixoia — w.                                                   | Hs     |
| Dynaści rodowi                                                                   | Pw     | Emalia                                                         | Ph, Sz |
| Dynia — ob. Ogrodnictwo                                                          |        | Emancypacja                                                    | Pw     |
| Dyrachium — Drač, m.                                                             | Hs     | Emma — ob. Hemma                                               |        |
| Dytryk — margr. półn.                                                            | Hs     | Emnilda — z. Bol. Chrobr.                                      | Hs     |
| Dzbany — ob. Bednarstwo, Ceramika, Importy italskie                              | Hs     | Emona (Ljubljana)                                              | Hs     |
| Dziadoszanie — pl.                                                               | Hs     | Emota — żupa                                                   | Hs     |
| Dzieci                                                                           | Et, Pw | Endogamia — ob. Egzo- i Endogamia                              |        |
| Dziedzice — haeredes                                                             | Sp     | Enetoi — w Skylaksie                                           | Hs     |
| Dziedziczenie — ob. Spadkobranie                                                 |        | Eniza — rz., Enns                                              | Hs     |
| Dziedziczenie w słow. prawie ludowym — ob. też Kobieta                           | Et     | Enkolpiony — ob. Ozdoby                                        |        |
| Dziedziczość tronu                                                               | Pw     | Enrawota — IX w.                                               | Hs     |
| Dziedzila — ob. Długoszowe bóstwa                                                |        | Epidemie — ob. Choroby, Klebski elementarne, Lecznictwo, Magia |        |
| Dziegciarstwo — ob. Gospodarka leśna                                             |        | Epir — ob. Grecja                                              |        |
| Dzierżawa — ob. Najem.                                                           |        | Epos — ob. też Literatura ludowa                               | Et     |
| Dziesięciny                                                                      | Pw     | Eptaradici — lud, G. Baw.                                      | Hs     |
| Dziesiętnicy — sto, setka, centena, pstresto                                     | Sp     | Erac — dopl. środk. Dniepru                                    | Jz     |
| Dziewana — ob. Długoszowe bóstwa                                                 |        | Erakton — m., Ptol.                                            | Hs     |
| Dziewictwo — ob. też Obrzędy weselne, Pieczywo                                   | Et, Pw | Erawiskowie — ob. Ilirowie                                     |        |
| Dzieża — ob. Bednarstwo, Obrzędy weselne, Pieczywo                               |        | Erkalon — m., Ptol.                                            | Hs     |
| Dziki — ob. Łowiectwo                                                            |        | Erza — ob. al-Arthanija, Mordwa                                |        |
| Dzwoneczki brązowe                                                               | Ph     | Estowie, Estończycy — ob. Cudowie, Czudź                       |        |
| Dzwonnica — wsch.-słow.                                                          | Sz     | Etnonimy słowiańskie — ob. też Grupy etniczne słow.            | Et     |
| al-Dżajhani — kron. arab.                                                        | Hs     | Eupraksja — c. Borysa Michała                                  | Hs     |
| Dżinazna — ob. Gniezno                                                           |        | Eutychiusz — patriarcha aleks. roczniki                        | Hs     |
| Dżwina zach. — rz.                                                               | Hs     | Ewangeliarz archangielski — 1092 r.                            | Pś     |
| Ebbo — aut. żyw. św. Ottona                                                      | Hs     | Ewangeliarz z Cividale                                         | Hs, Pś |
| Eburon — m., Ptol.                                                               | Hs     | Ewangeliarz Dobry — 1164 r.                                    | Pś     |
| Edeling — ob. Szlachta, Włodcy                                                   |        | Ewangeliarz Dobromira — XII w.                                 | Pś     |
|                                                                                  |        | Ewangeliarz halicki — 1144 r.                                  | Pś     |
|                                                                                  |        | Ewangeliarz jurjewski — około 1120 r.                          | Pś     |
|                                                                                  |        | Ewangeliarz Mirosława — koniec XII w.                          | Pś     |

- Ewangelia Mściława — 1115-17 r. Pś  
 Ewangelia Ostromira — 1055-57 r. Pś  
 Ewangelia z Reims — XII i  
 XIV w. Pś  
 Ewangelia turowski — XI w. Pś  
 Ewangelia Wukana — 1201/08 r. Pś  
 Exampaioi — źr. Hypanisu, Herod. Hs  
 Ezeri — gr., 948 r., Ziesar Hs  
 Faragha — ob. Praga  
 Fehmarn — w., osady słow. Hs  
 Feodum — ob. Lenno  
 Fergunna Hs  
 Fermentacja — ob. Drożdże,  
 Konserwacja pożywienia, Na-  
 poje  
 Feudalizm (formacja) na ziem.  
 słow. — ob. też Protofeudalny  
 okres Pw  
 Filigran-skań — wsch. Słow. —  
 ob. też Złotnictwo Sz  
 Finowie — ob. też Praludność  
 krótkogłowa fińska An, Hs  
 Fińskie elementy w kult. słow. Ph, Et  
 Fińsko-słowiańskie stosunki ję-  
 zykowe Jz  
 Fińsko-ugryjskie ludy Hs  
 Flins — ob. Pseudobóstwa  
 Flutausis — rz., Jordanes Hs  
 Focjusz — patriarcha biz. Hs  
 Folowanie — ob. Obróbka wełny  
 Folwark — ob. Dwór pański,  
 Rolnictwo  
 Formy odlewnicze — ob. Od-  
 lewnictwo  
 Forsderer liudi — lud, G. Baw. Hs  
 Fraganeo — G. Baw. Hs  
 Fragmenty praskie Pś  
 Franciska — ob. Uzbrojenie  
 Frankochorion Hs  
 Frankońskie państwo — stos. ze  
 Słow. Ph, Hs  
 Frankońskie prawo — ob. Pra-  
 wo frankońskie  
 Fredegar — kron. frank., VII w. Hs  
 Fresiti — lud, G. Baw. Hs  
 Friul — osadnictwo słow. — ob.  
 też Marchia friulska Hs  
 Frugundiones — lud germ., Ptol. Hs  
 Fruszska (Frušska) góra Hs  
 Frygowie Jz  
 Fujarki — ob. Instrumenty mu-  
 zyczne  
 Fulda — Słow. w dobrach kla-  
 sztoru Hs  
 Fundacje kościelne — ob. Włas-  
 ność kościelna  
 Futra — ob. Handel zewnętrzny  
 Fysionici — Danubiani Pseudo-  
 Caes. Hs  
 Gabreta hyle — Ptol. Hs  
 Gabriel — br. Borysa Hs  
 Gabriel — s. Borysa Hs  
 Gadczanie — Gudusciani — ob.  
 Gedczanie  
 Gahna — gr. Głomaczów, X w. Hs  
 Gaj — las zapowiedz. dla graniczn. Sp  
 Gajary — m. w Słowacji Ph  
 Galaktofagi — lud mityczny Hs  
 Galindia — ob. Gołędź  
 Galindowie — lud nadbałt., Ptol. Hs  
 Gall-Anonim — ob. Anonim  
 Gall  
 Gato-rzymskie wytwory na  
 ziem. słow. — ob. Importy ital-  
 skie  
 Galowie — ob. Celtowie  
 Garbarstwo — ob. też Obróbka  
 skóry Ph  
 Garbary Sp  
 Gardariki — n. skandyn. Rusi Hs  
 al-Gardizi — al-Kardizi Hs  
 Garncarstwo — ob. też Cerami-  
 ka, Piec garncarski Ph, Et  
 Gaudenty — ob. Żywoty św.  
 Wojciecha  
 Gautowie — lud germ., Ptol. Hs  
 Gdańsk Ph, Hs, Sz  
 Gdowskie zabytki Ph  
 Gebalim — kr. słow. u Chazdaja Hs  
 Gedczanie — pl. pld.-słow. Hs  
 Geliti — m. Stodoran, 993 r., Gel-  
 tow Hs  
 Gelo — ks. siedm. Hs  
 Gelonos — m. Budynów, Ptol. Hs  
 Gelonowie — lud scyt. Hs  
 Gemma — ob. Importy włoskie  
 Genesios Joseph — kron. X w. Hs  
 Geograf Bawarski Hs  
 Geograf Raweński — ob. Ano-  
 nim Raweński Hs  
 Georgios Akropolita — kron. biz. Hs  
 Georgios Monachos — kron. biz.,  
 IX w. Hs  
 Gepidzi — lud germ., Ptol. Hs  
 Geraha — z. serbska Hs  
 Gercike — gr. i ks. ruskie Hs  
 Germania — poj. geogr. Hs  
 Germanie — art. ogólny An, Hs

|                                                                    |            |                                                                               |            |
|--------------------------------------------------------------------|------------|-------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Germańskie elementy w kult.<br>słow. — ob. też Elementy<br>obce... | Ph, Et     | Godimir — ks. serbski                                                         | Hs         |
| Germańsko-słowiańskie stosunki<br>językowe                         | Jz         | Gojnik — ks. serbski, IX w.                                                   | Hs         |
| Gero — ob. też Marchia Wschod-<br>nia                              | Hs         | Goledź — Galindia                                                             | Hs         |
| Gerold — nam. Karola W. — ob.<br>też Frank. państwo                | Hs         | Gołszyce — Gołżyce                                                            | Hs         |
| Gerrhos — rz. i kraj, Ptol.                                        | Hs         | Gopło — jez.                                                                  | Hs         |
| Gerrhowie — lud                                                    | Hs         | Gorazd — ucz. Metodiego                                                       | Pś         |
| Gertrudy kodeks                                                    | Hs, Sz     | Gospodarka leśna — ob. też Bart-<br>nictwo, Past. leśne                       | Ph, Et, Sp |
| Gertrudy psalterz                                                  | Sz         | Gospodarka naturalna i pienięż-<br>na — ob. też Wymiana                       | Sp, Et     |
| Getidawa — m., Ptol.                                               | Hs         | Gospodarka pastersko-hodowl.                                                  | Et, Sp     |
| Getowie — historyczni i w późn.<br>tradycji                        | Hs         | Gospodarka rolna — ob. Rolnic-<br>two, Żarowa gospodarka                      | Et         |
| Gewinowie — lud sarmacki                                           | Hs         | Gospodarka stepowa                                                            | Et         |
| Gęś — ob. Drób                                                     |            | Gospodarstwo domowe                                                           | Sp         |
| Gęśle — ob. Instrumenty mu-<br>zyczne                              |            | Gostkow — m. w Niemczech                                                      | Ph         |
| Giecz — gr.                                                        | Ph, Hs     | Gostomysł — ks. nowogrodzki,<br>IX w.                                         | Hs         |
| Glagolita Closianus                                                | Pś         | Gostomysł — Gostimus, ks. obo-<br>drz., IX w.                                 | Hs         |
| Gleb — s. Włodzimierza                                             | Hs         | Gostun — chag. bułg.                                                          | Hs         |
| Glesaria — Austratia, m. burszt.<br>na Bałt., Plin.                | Hs         | Gostyń — pow. glogowski                                                       | Ph         |
| Glinianie — pl. obodrz. — ob.<br>Linianie                          |            | Goście (kupcy) — ob. Handel                                                   |            |
| Glopearini — G. Baw.                                               | Hs         | Goście — ob. też Ludność wiej-<br>ska                                         | Sp         |
| Glosy gregoriańskie — svatiře-<br>horske, XI/XII w.                | Pś         | Gościnność                                                                    | Et, Pw     |
| Glosy wiedeńskie — XI/XII w.                                       | Pś         | Gothiscandza — w.                                                             | Hs         |
| Glagolica                                                          | Pś         | Gotland — Visby                                                               | Sz         |
| Glagolica chorwacka                                                | Pś         | Gotowie — lud germ.                                                           | An, Hs     |
| Głody — ob. Kłęski elementar-<br>ne, Pożywienie głodowe            |            | Gotowie — sztuka Gotów i ich<br>rola w sztuce Słow.                           | Sz         |
| Głogów gr.                                                         | Hs         | Gotowanie przy pomocy kamieni                                                 | Et         |
| Głomacze — pl.                                                     | Hs         | Gotszalk — Arkona, XI w.                                                      | Hs         |
| Głównszczyzna                                                      | Pw         | Gotszalk — ks. obodrz., XI w.                                                 | Hs         |
| Gmerki — ob. Znaki rzemieśln.,<br>Znaki własność.                  |            | Górale karpaccy i sudeccy                                                     | An         |
| Gmina                                                              | Pw         | Górnictwo                                                                     | Ph, Sp     |
| Gniewin most (Gněvin most)                                         | Hs         | Grab — ob. Drzewa leśne, Ro-<br>śliny w wierzeniach, Zasięgi<br>geobotaniczne |            |
| Gniewomir — wielm. pomorski                                        | Hs         | Grabie — ob. Narzędzia kośbne<br>i żniwne                                     |            |
| Gniewosz — ks. obodrz., XI w.                                      | Hs         | Grabowa — gr. Morzycz., 948 r.                                                | Hs         |
| Gniedzowo                                                          | Ph         | Graczanica (Gračanica)                                                        | Sz         |
| Gnieszno                                                           | Ph, Hs, Sz | Gradac                                                                        | Sz         |
| Gnieźnieńskie drzwi                                                | Sz         | Gradina — Solin                                                               | Sz         |
| Gockie elementy w kulturze Sło-<br>wian                            | Ph         | Graecosarmati — lud                                                           | Hs         |
| Gocko-słowiańskie stosunki języ-<br>kowe                           | Jz         | Graphia aureae urbis Romae — źr.                                              | Hs         |
| Gockow — gr. n. Pianą                                              | Hs         | Grafit                                                                        | Ph         |
| Godelaib — ks. obodrz., 808 r.                                     | Hs         | Gramota nowogrodzka Mścislawa<br>Władimirowicza                               | Pś         |
| Goderak — ob. Pseudobóstwa                                         |            | Gramota nowogrodzka Warlaama<br>Chutyjskiego — XII w.                         | Pś         |
| Godeslaw — żupan chorw., VIII<br>wiek                              | Hs         | Gramoty nowogrodzkie — ob. też<br>Dokumenty...                                | Pś         |
| Godezaw                                                            | Sz         | Granica — ob. też Magia                                                       | Et, Pw     |
|                                                                    |            | Granit — ob. Górnictwo, Handel                                                |            |
|                                                                    |            | Grecja — Słow. w Gr.                                                          | Hs         |

|                                                                             |    |                                                                                                 |        |
|-----------------------------------------------------------------------------|----|-------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| Grecko-słowiańskie stosunki językowe                                        | Jz | menty jako źródło do historii pld. Słow.                                                        |        |
| Grecy — n. pl.                                                              | Jz | Grzegorza teologa 13 słów — kon. XI w.                                                          | Pś     |
| Gregoras Nikephoros — kron. biz.                                            | Hs | Grzyby — ob. Truczny, Zbię-ractwo                                                               |        |
| Grid' — Grid'nica — ob. Dru-żyna                                            |    | Grzywna — ob. Ozdoby, Pie-niędz                                                                 |        |
| Grimschleben — Budino                                                       | Ph | Grzywny karne                                                                                   | Pw     |
| Groble — ob. Drogi, Komuni-kacja lądowa, Rybołówstwo                        |    | Guduscani — ob. Gedczanie                                                                       |        |
| Groby ciałopalne                                                            | Ph | Gumbere — gr. morzycz., 965 r., Gummere                                                         | Hs     |
| Groby jamowe — ob. Groby ciałopalne. Kult. gr. jam.                         |    | Gumno — ob. Rolnictwo                                                                           |        |
| Groby książęce                                                              | Ph | Gumon — osobn. czeski, X w.                                                                     | Hs     |
| Groby popielnicowe — ob. Gr. ciałop.                                        |    | Guntmiri — gr., 948 r., Gommern                                                                 | Hs     |
| Groby rzędowe — ob. Gr. szkie-letowe                                        |    | Guślarz — ob. Czary, Magia                                                                      |        |
| Groby szkieletowe                                                           | Ph | Guthalus — Guttalus, rz., Plin.                                                                 | Hs     |
| Groch — ob. Ogrodnictwo, Ro-śliny w wierzeniach                             |    | Gutizi orientales — pl. serb.-łuż. — ob. Chudziacy                                              |        |
| Grodno                                                                      | Ph | Guziki i sprzączki — ob. też Odzież                                                             | Ph, Et |
| Grody — grodziska                                                           | Ph | Gwiazdy w wierzeniach ludowych — ob. też Chronologia, Kosmo-graphia, Mitologia, Wróżby          | Et     |
| Grody w Czechach                                                            | Sz | Gwizdki rogowe — ob. Instru-menty muz.                                                          |        |
| Grody w Polsce                                                              | Sz | Gwoździe                                                                                        | Ph     |
| Grodziec — gr. pomorski                                                     | Hs | Gyula — ks. węg., X w.                                                                          | Hs     |
| Grodziec Gołężycki                                                          | Hs | Haczyki do wędek — ob. Ry-bołówstwo                                                             |        |
| Grodziec Śląski                                                             | Hs |                                                                                                 |        |
| Grodziszczko — ob. Giecz                                                    |    | Haemus — góry na Bałkanach                                                                      | Hs     |
| Gromada — ob. Gmina                                                         |    | Haereditas (dziedzictwo) — ob. Własność                                                         |        |
| Gromadne pochówki — ob. Ob-rzędy pogrzebowe                                 |    | Haithabu — Hedeby, gr. i m. handl.                                                              | Ph, Hs |
| Grotniki — ludn., wsie                                                      | Sp | Halabarda — ob. Uzbrojenie                                                                      |        |
| Groty oszczepów i strzał — ob. Uzbrojenie                                   |    | Halicz                                                                                          | Ph, Sz |
| Gród — okręg grodowy, gr. ka-sztel., budowa i naprawa — ob. też Kasztelania | Pw | Halienmateu — gaj meat., Ptol.                                                                  | Hs     |
| Grójec — mazow.                                                             | Hs | Halsztacki okres — ob. Okres halsztacki                                                         |        |
| Grunta wiejskie — ob. Rolnictwo                                             |    | Hamaxobii — Sarmaci                                                                             | Hs     |
| Grupy pld i wieku                                                           | Et | Hamburg — abstwo — ob. też Brema                                                                | Hs     |
| Grupy etniczne słowiańskie — ob. też Etonimy                                | Et | Handel — ob. też Czeskie importy w Polsce, Importy italskie, Ru-skie importy w Polsce, Wy-miana | Ph     |
| Grusza — ob. Sadownictwo                                                    |    | Handel niewolnikami                                                                             | Sp     |
| Gruzja                                                                      | Sz | Handel wewnętrzny                                                                               | Sp     |
| Gry                                                                         | Ph | Handel zewnętrzny                                                                               | Sp     |
| Gry ludowe — ob. też Zabawy i Magia                                         | Et | Harald Sinozęby — ob. Dania                                                                     |        |
| Gryn — ojcz. Kruta, ks. obodrz.                                             | Hs | Hariowie — ob. Lugiowie                                                                         |        |
| Grzebień — ob. Przybory toa-letowe                                          |    | Harpiowie — lud naddun., Ptol. — ob. też Karpiowie                                              | Hs     |
| Grzechotki — ob. Ruskie im-porty w Polsce, Zabawki                          |    | Harvada fjoll — ob. Karpaty                                                                     |        |
| Grzegorz — hieromonach bul-harski                                           | Pś | Hawelberg — ob. Hobolin                                                                         |        |
| Grzegorz I papież — ob. Doku-                                               |    | Hawolanie — ob. Stodorianie                                                                     |        |

|                                                                |        |                                                            |        |
|----------------------------------------------------------------|--------|------------------------------------------------------------|--------|
| Hedczany                                                       | Ph     | Hunowie — lud                                              | Ph, Hs |
| Hedeby — ob. Haithabu                                          |        | Hutna — Gutna, rz. i żupa czeska,                          |        |
| Hegeturatia — m., Ptol.                                        | Hs     | Kosmas                                                     | Hs     |
| Hekety — gaj, przyl. na M. Czar-<br>nym, Ptol.                 | Hs     | Hutnictwo                                                  | Ph, Sp |
| Helizjowie — ob. Lugiowie                                      | Hs     | Hygreis — m. n. Meotyda                                    | Hs     |
| Helmold — kron.                                                | Hs     | Hylaia — m. n. Dnieprem                                    | Hs     |
| Helwekoni — ob. Lugiowie                                       |        | Hypanis — Boh, Kubań, rz.                                  | Hs     |
| Helmy — ob. Szyszaki                                           |        | Ibn-Chordadbeh — geogr. arab.                              | Hs     |
| Hemma — ż. Bolesława II czesk.                                 | Hs     | Ibn-Dasta — ob. Ibn-Rosteh                                 |        |
| Hennil                                                         | Rl     | Ibn-Fadlan — geogr. arab.                                  | Hs     |
| Henryk — s. Gotszalka, ks.<br>obodr.                           | Hs     | Ibn-al-Faquin — geogr. arab.                               | Hs     |
| Herbord — żyw. św. Ottona                                      | Hs     | Ibn-Hauqal — geogr. arab.                                  | Hs     |
| Herby i zawołania — ob. Ród                                    |        | Ibn-Rosteh — geogr. arab.                                  | Hs     |
| Hercyńskie góry — Ptol.                                        | Hs     | Ibn-Sa'id — geogr. arab.                                   | Hs     |
| Heriman — ks. czeski, 872 r.                                   | Hs     | Ibrahim ibn-Ja'qub — geogr.<br>arab.                       | Hs     |
| Hermanaryk — ks. gocki                                         | Hs     | Idaris — ojcz. Mezamira, dyn.<br>słow.                     | Hs     |
| Hermundurowie — pl. germ.                                      | Hs     | Idautyrsos — kr. Scytów, Herod.                            | Hs     |
| Herodot — kron. grecki                                         | Hs     | Idole pryłwickie — ob. Falszer-<br>stwa zabytków           |        |
| Herulowie — pl. germ.                                          | Hs     | al-Idrisi — geogr. arab.                                   | Hs     |
| Hierasos — rz., Ptol.                                          | Hs     | Idrowie — lud sarm., Ptol.                                 | Hs     |
| Higiena — ob. też Kłeski elemen-<br>tarne                      | Ph, Et | Igielnik                                                   | Ph     |
| Hiperboreje — lud mityczny                                     | Hs     | Iglice — ob. Narzędzia rybackie                            |        |
| Hippolaus — kraj nad Dnieprem                                  | Hs     | Igły do szycia — ob. Krawiec-<br>two                       |        |
| Hippopodzi — lud sarm., Ptol.                                  | Hs     | Igołomia — ob. Zofipol                                     |        |
| Hircanus saltus                                                | Hs     | Igor — ks. kij.                                            | Hs     |
| Hirrowie — lud, Plin.                                          | Hs     | Igyllioni — lud sarm.?, Ptol.                              | Hs     |
| Hister (Ister) — ob. też Dunaj                                 | Hs     | Ikona                                                      | Sz     |
| Historiografia Słowian — obca i<br>własna                      | Hs     | Ikona MBWłodzimierskiej                                    | Sz     |
| Hiszpania — Słow. w Hiszp.                                     | Hs     | Ikona MBWłodzimierskiej                                    | Sz     |
| Hniewsa (Hněvsa) — zabójca św.<br>Wacława                      | Hs     | Ikona — n. wodna                                           | Jz     |
| Hobolanie — ob. Stodowanie                                     |        | Ilarion — bp                                               | Pś     |
| Hobolin — Hawelberg                                            | Hs     | Ilarion — metropol. ruski, XI w.                           | Pś     |
| Hodo — margr., X w.                                            | Hs     | Ilburg — gr.                                               | Hs     |
| Hodowla zwierząt — ob. Zwierz.<br>domowe, Gospod. past. i hod. |        | Ildigis — ks. longobardzki                                 | Hs     |
| Hodyka — c. Billuga obodr., X w.                               | Hs     | Ilirowie — ob. też Wenetowie                               | Hs     |
| Hohbuoki — gr. saski, IX w.                                    | Ph, Hs | Ilirowie Bałkańscy                                         | Hs     |
| Holm — gr. pl. Sussłów                                         | Hs     | Ilirskie elementy w lud. kult.<br>Słow. — ob. Trackie el.  |        |
| Holmgard — ob. Nowogród                                        |        | Ilirsko-słowiańskie stosunki języ-<br>kowe                 | Jz     |
| Holsatia — Hols                                                | Hs     | Illiko — ks. chorw., IX w.                                 | Hs     |
| Hooldesleua — gr. serb. — 968 r.                               | Hs     | Illyricum — prow. rzymska                                  | Hs     |
| Horiti — ob. też Chorwaci czescy                               | Hs     | Ilmień — jez.                                              | Hs     |
| Horodnik                                                       | Pw     | Imię                                                       | Pw     |
| Horyń — n. wodna                                               | Jz     | Imiona — ob. Nazwy osobowe                                 |        |
| Hostivit — Gostivit, leg. ks. czeski                           | Hs     | Imiona rodowe — ob. Ród                                    |        |
| Hradczany                                                      | Sz     | Immunitety                                                 | Pw     |
| Hradec Kralove — gr. czeski                                    | Ph, Hs | Imnik — wda cara Symeona                                   | Hs     |
| Hradec Levý — ob. Lewy Hradec                                  |        | Importy italskie i prowinc. rzym-<br>skie — ob. też Handel | Ph     |
| Hreidgotaland — n. germ.                                       | Hs     | Ina — n. wodna                                             | Jz     |
| Hron — Gron, rz., Kosmas                                       | Hs     | Indowie — Corn. Nepos                                      | Hs     |
| Hrusice — k. św. Wacława                                       | Sz     |                                                            |        |
| Huculi                                                         | An     |                                                            |        |

|                                                             |        |                                                                        |        |
|-------------------------------------------------------------|--------|------------------------------------------------------------------------|--------|
| Ingo — ks. słow.                                            | Hs     | Jakub — s. Borysa Michała                                              | Hs     |
| Inguenowie — pl., Plin.                                     | Hs     | Jakub mnich                                                            | Hs     |
| Inkluz — ob. Demony                                         |        | Jamowe groby — ob. Groby jamowe                                        |        |
| Inkrustacja — ob. Metale i ich obróbka                      |        | Jamy na zboże — ob. Przecho-                                           |        |
| Inskrypcje jako źródło do historii                          |        | wywanie zapasów                                                        |        |
| Słowian — ob. też Napisy                                    | Hs     | Jamy odpadkowe                                                         | Ph     |
| Instra — n. wodna                                           | Jz     | Jan — bojar bułg., poseł do pap., 866 r.                               | Hs     |
| Instrumenty muzyczne — ob. też                              |        | Jan — s. ks. chorut., IX w.                                            | Hs     |
| Muzyka ludowa                                               | Ph, Et | Jan — Iwan, s. cara Symeona                                            | Hs     |
| Insygnia władzy                                             | Ph, Pw | Jan Diakon — kron. wenecki                                             | Hs     |
| Irańskie wpływy antropologiczne                             | An     | Jan z Efezu — kron. syryjski                                           | Hs     |
| Irańskie elementy w kulturze                                |        | Jan Egzarcha                                                           | Pś     |
| Słowian                                                     | Ph, Et | Jan Kanapariusz                                                        | Hs     |
| Irańsko-słowiańskie stosunki językowe                       | Jz     | Jan Ryłski — św. bułg.                                                 | Hs     |
| Irena — ż. Piotra cara bułg.                                | Hs     | Janoszowce — Janošovce nad Rimavou                                     | Sz     |
| Iro-szkockie związki z Polską                               | Hs     | Jaqut — geogr. arab.                                                   | Hs     |
| Isara — Izera; n. wodna                                     | Jz     | Jaromir — s. Bolesława II czeskiego                                    | Hs     |
| Isghil                                                      | Hs     | Jaromir — ks. rański                                                   | Hs     |
| Iskorosteń — Korosteń, gr. de-rewl.                         | Hs     | Jaropełk — ks. kij.                                                    | Hs     |
| Islam we wsch. Europie                                      | Pś     | Jarosław Mądry — ks. ruski                                             | Hs     |
| Issedonowie — lud scyt., Herod.                             | Hs     | Jarosław — m.                                                          | Ph     |
| al-Istahri — geogr. arab.                                   | Hs     | Jarowit                                                                | Rl     |
| Istria — prow.                                              | Hs     | Jaryn — Jehren                                                         | Ph     |
| Italia — ob. też Importy italskie                           | Sz     | Jarzmo — ob. też Komunikacja                                           |        |
| Itil — m.                                                   | Hs     | ładowa, Zaprzęg                                                        | Et     |
| Itil — rz. — ob. Wołga                                      |        | Jarzyny — ob. Ogrodnictwo                                              |        |
| Itzboklias — wda cara Symeona                               | Hs     | Jaskinie — jaskiniowe mieszkania                                       | Ph     |
| Iudex-archont                                               | Pw     | Jaty — ob. Gospodarka past.-hod.                                       |        |
| Ius ducale — ob. Skarbowość                                 |        | Jazabaci — Iximati, pl. sarm.                                          | Hs     |
| Izba — ob. Bud. mieszk.                                     |        | Jazda wierzchem — ob. też Komunikacja łądowa                           | Ph, Et |
| Izbornik Swiatostawa                                        | Pś, Sz | Jazowie — ob. też Alanowie                                             | Hs     |
| Izborsk — gr. ruski                                         | Ph, Hs | Jazy — ob. Rybołówstwo                                                 |        |
| Izdielie — ob. Roboc. dominialne                            |        | Jazygowie alańscy                                                      | Hs     |
| Izgoi                                                       | Pw     | Jazygowie sarmacy                                                      | Hs     |
| Izjasław — s. Włodzimierza                                  | Hs     | Jedność słowiańska — próby organizacji większych jednostek państwowych | Pw     |
| Izydor sewilski — kron.                                     | Hs     | Jedwab — ob. Handel, Tkaniny                                           |        |
| Iżora — rz.                                                 | Hs     | wschodnie                                                              |        |
|                                                             |        | Jeleń — ob. Łowiectwo                                                  |        |
| Jablko                                                      | Et     | Jem' — pl. fińskie                                                     | Hs     |
| Jabłoń — ob. Rośliny w wierzeniach, Sadownictwo             |        | Jemiola — ob. też Lecznictwo,                                          |        |
| Jaćwież — ob. Jadzwingowie, Prusowie                        |        | Łowiectwo, Rośliny w wierzeniach                                       | Ph, Et |
| Jadar — Jadran — ob. Adriatyk                               |        | Jenci wojenni                                                          | Pw     |
| Jader — ob. Zadar                                           |        | Jeremiasz — założ. Bogomilców                                          | Hs     |
| Jadzwingowie — ob. też Prusowie                             | Ph     | Jermi — ród bułg.                                                      | Hs     |
| Jaetzel — n. wodna                                          | Jz     | Jerzy Sursubul — boj. bułg.                                            | Hs     |
| Jagły — ob. Pożywienie, Proso                               |        | Jesieniki — Josurfjoll, góry                                           | Hs     |
| Jaja kurze — ob. Daniny i cięż. wiejskie, Magia, Pożywienie |        | Jesion — ob. Drzewa leśne                                              |        |
| Jaksa z Kopanicy — ks. Stodoran, XII w.                     | Hs     | Jesza — ob. Długoszowe bóstwa                                          |        |
| Jakub św. — archit., rzeźba, Czechy                         | Sz     |                                                                        |        |

|                                                                          |        |                                                  |        |
|--------------------------------------------------------------------------|--------|--------------------------------------------------|--------|
| Jeziery — pl. na Pelopon.                                                | Hs     | Kamnik                                           | Sz     |
| Jęczmień — ob. też Rośliny uprawne, Zboża                                | Ph, Sp | Kanalici — pl. dalm.                             | Hs     |
| Jędrzejów                                                                | Sz     | Kancelaria                                       | Pw     |
| Joannes Biklarensis — kron. VI w.                                        | Hs     | Kanut Wielki — ob. Dania                         |        |
| Joannes Exarcha — kron. bułg.                                            | Hs     | Kapadocja                                        | Sz     |
| Joannes Skylitzes — kron. biz.                                           | Hs     | Kapicz — m. ruska, 980 r.                        | Hs     |
| Joannes Tzimiskes — ces. biz.                                            | Hs     | Kapłani pogańscy                                 | Rl     |
| Jom — Jomsborg, Jumne — ob. też Wolin                                    | Hs     | Kapłony — ob. Daniny i cięż. wiejskie            |        |
| Jomanowie — lud, Ptol. — ob. Lugiowie                                    |        | Kaptorgi                                         | Ph     |
| Joms-Wikinga-saga — ob. Sagi                                             |        | Kapusta — ob. Ogrodnictwo                        |        |
| Jordan — bp mis. w Polsce                                                | Hs     | Karako — ob. Kraków                              |        |
| Jordanes — kron. gocki                                                   | Hs     | Karat — ks. chorut.                              | Hs     |
| Josippon — źr. arab.                                                     | Hs     | Karboni — lud sarm., Ptol.                       | Hs     |
| Judaizm w Europie wschodniej                                             | Pś     | Karczma                                          | Et, Sp |
| Jugra                                                                    | Hs     | Karczowanie — ob. Rolnictwo                      |        |
| Julblock                                                                 | Rl     | Kardam — chag. bułg., ca 800 r.                  | Hs     |
| Julia — leg. ż. Leszka III, Kadłubek                                     | Hs     | Karelowie — lud                                  | Hs     |
| Julin — ob. Wolin                                                        |        | Karencja — gr. na Rugii                          | Hs     |
| Juriew Polski                                                            | Sz     | Kareoci — lud sarm., Ptol.                       | Hs     |
| Justyn I i Justynian Wielki, ces. biz. — rzekome pochodz. słow.          | Hs     | Karioni — lud sarm., Ptol.                       | Hs     |
| Jyrkowie — lud scyt., Herod.                                             | Hs     | Karkina — Karkinitis, m. sarm., Ptol.            | Hs     |
| Kablączi skroniowe                                                       | Ph     | Karkonosze — góry                                | Jz     |
| Kaczka — ob. Drób                                                        |        | Karnery                                          | Sz     |
| Kadań (Kadaň) — gr. czeski                                               | Hs     | Karoia — wieś nad Meot., Ptol.                   | Hs     |
| Kadłubek Wincenty — kron.                                                | Pś, Hs | Karol Wielki — ob. Frankońskie państwo           |        |
| Kaganki — ob. Oświetlenie domu                                           |        | Karolingowie — ob. Frankońskie państwo           |        |
| Kaich — ksiądz, za Borzywoja, IX w.                                      | Hs     | Karolińskie centra a sztuka Słowian              | Sz     |
| Kajdany — ob. Kary                                                       |        | Karombykas — rz., Plin.                          | Hs     |
| Kajkawcy                                                                 | Jz     | Karpaty — ob. też Przełęcz karpackie             | Hs     |
| Kakacjusz — s. ks. chorut. Boruty                                        | Hs     | Karpianie — lud, Ptol.                           | Hs     |
| Kalestwo                                                                 | Ph, Et | Karpis — m., Ptol.                               | Hs     |
| Kalendarz — ob. też Chronologia                                          | Ph     | Karple i narty — ob. Komunikacja lądowa          |        |
| Kalinicz (Kalinič)                                                       | Sz     | Karpodacy — n. zbior.                            | Hs     |
| Kalinin                                                                  | Ph     | Karrodunum — m., Ptol.                           | Hs     |
| Kalisz                                                                   | Hs     | Karty wiedeńskie — XII w.                        | Pś     |
| Kallipidzi — lud n. M. Czarnym, Herod.                                   | Hs     | Kary — ob. też Kuna                              | Ph, Pw |
| Kaldus — pow. chełmiński                                                 | Ph     | Karyntia — kraj i państwo                        | Hs, Pw |
| Kama — kraj i rz.                                                        | Hs     | Kasogowie — Czerkiesi, lud                       | Hs     |
| Kamieniarstwo                                                            | Ph     | Kaspijskie Morze                                 | Hs     |
| Kamienie mikorzyńskie — ob. Falszerstwa zabytków                         |        | Kastrowanie — ob. też Zwierz. dom.               | Et     |
| Kamienie z miseczkowatymi wgłębieniami                                   | Ph     | Kasza — ob. Potrawy obrzędowe, Pożywienie, Stępa |        |
| Kamienie szlachetne i półszlachetne — ob. też Amulety, Magia, Zdobnictwo | Ph, Et | Kasztelania — ob. też Gród                       | Pw     |
| Kamień — gr. pom.                                                        | Ph, Hs | Kaszubi — pl.                                    | Jz     |
|                                                                          |        | Katedra św. Wita                                 | Sz     |
|                                                                          |        | Katedry dalmatyńskie                             | Sz     |
|                                                                          |        | Katepan                                          | Hs     |
|                                                                          |        | Katjarowie — lud scyt., Herod.                   | Hs     |
|                                                                          |        | Kaukaz — Słow. na Kauk.                          | Hs     |

|                                   |            |                                   |            |
|-----------------------------------|------------|-----------------------------------|------------|
| Kauri — muszle                    | Ph         | Kłodzko —gr.                      | Hs         |
| Kawa — śl.                        | Hs         | Kmieć                             | Pw         |
| Kawarowie — lud                   | Hs         | Kminek — ob. Przyprawy ku-        |            |
| Kazi — c. Kroka                   | Hs         | chenne                            |            |
| Kazimierz — ks. pom., XII w.      | Hs         | Kniazia Góra — pod Kaniowem       | Ph         |
| Kapiel — ob. Ablucja, Higiena     |            | Knin — gr., żupa                  | Ph, Hs, Sz |
| Kean — ks.                        | Hs         | Knin — wda cara Symeona           | Hs         |
| Kedrenos Georgios — kron. biz.    | Hs         | Kobieta — ob. też Dziedzi-        |            |
| Kefalonesos — nad M. Czarnym,     |            | czenie, Kopieniactwo, Ma-         |            |
| Ptol.                             | Hs         | triarchat                         | Et, Pw     |
| Kekaumenos — źr., XI w.           | Hs         | Kobylniki                         | Sp         |
| Kelagastos — ob. Calogast         |            | Kociet — ks. panoński, IX w.      | Hs         |
| Kennon — m., Ptol.                | Hs         | Kociołki brązowe — ob. Naczy-     |            |
| Kesigesburch — gr. serb.-łuż.     | Hs         | nia metalowe                      |            |
| Keszthelska kultura               | Ph, Sz     | Koenugard — ob. Kijów             |            |
| Kettlach — kettlaska kultura      | Ph         | Kojec — ob. Drób                  |            |
| Kicyni — ob. Chyczenie            |            | Kolankoron — m., Ptol.            | Hs         |
| Kij — epon. Kijowa                | Hs         | Kolbiagi                          | Hs         |
| Kijanka — ob. Higiena             |            | Kolczuga — ob. Uzbrojenie         |            |
| Kijów                             | Ph, Hs, Sz | Kolczyki — ob. Zausznica          |            |
| Kimmerowie                        | Hs         | Kolebka — ob. też Dzieci, Sprzęty |            |
| Kinnamos Joannes — kron. biz.     | Hs         | domowe                            | Et         |
| Kipczacy — ob. Połowcy            |            | Koledzicy — Colodici, pl. serb.-  |            |
| Kladruby                          | Sz         | łuż.                              | Hs         |
| Klasy społeczne — ob. też Walka   |            | Kolie                             | Ph         |
| klas                              | Sp         | Kolin — Czechy                    | Ph         |
| Klasyczne elementy w kulturze     |            | Kolonizacja w Czechach i Sło-     |            |
| Słowian — ob. też Rzymskie        |            | wacji a sztuka                    | Sz         |
| elementy.... Elementy obce....    | Ph         | Kolki — ob. Budownictwo           |            |
| Klasztory — ob. też własność kla- |            | Koło — ob. też Komunikacja        |            |
| sztorna                           | Pw         | ład., Wóz                         | Ph, Et     |
| Klasztory w Czechach              | Sz         | Kołobrzeg — gr. pom.              | Ph, Hs     |
| Klasztory wschodnio-słowiańskie   | Sz         | Koło garncarskie — ob. też Garn-  |            |
| Klatka — ob. Drób                 |            | carstwo                           | Et         |
| Kleć — ob. Bud. mieszk.           |            | Kołodzieje                        | Sp         |
| Klemens — metropol. ruski         | Pś         | Kołodziejstwo                     | Ph         |
| Klemens ochrydzki — ob. Kli-      |            | Kołyaska — ob. Sprzęty domowe     |            |
| ment ochrydzki                    |            | Komornik                          | Pw         |
| Klenice                           | Ph         | Komorniki                         | Sp         |
| Klepidawa — m. w Sarm., Ptol.     | Hs         | Komunikacja i transport lą-       |            |
| Kleszczino — jez.                 | Hs         | dowy — ob. też Drogi han-         |            |
| Kleszczki — ob. Narzędzia ry-     |            | dlowe, Handel, Sanie, Wóz         | Ph, Et, Sp |
| backie, Tkactwo                   |            | Komunikacja i transport wodny     |            |
| Kleszczów — Klistow, m. n. Odra   | Ph         | ob. też Zegluga                   | Et         |
| Kłęski elementarne                | Sp         | Konary                            | Sp         |
| Klientela rodowa — ob. Ród        |            | Konarski — koniuszy               | Pw         |
| Kliment ochrydzki                 | Pś         | Konawlanie — pl. pld.-słow.       | Hs         |
| Kliny — ob. Budownictwo           |            | Kondrac                           | Sz         |
| Klis — Klissa, stol. Chorwacji    | Hs, Sz     | Konghela — ob. Bałtyk             |            |
| Klonimir — s. Stroimira, IX w.    | Hs         | Konie — ob. Gosp. past.-hod.,     |            |
| Kloster (Kloster) — Chorw.        | Sz         | Jazda wierzchem, Komunikacja      |            |
| Klucze — ob. Kowalstwo, Ślu-      |            | i transp., Zwierz. dom., Zwierz.  |            |
| sarstwo, Zamek                    |            | w wierz.                          |            |
| Kluczka                           | Ph         | Koniuch — ob. Konary              |            |
| Klukas — epon., Konst. Porph.     | Hs         | Konkubinat — ob. Nałożnica        |            |
| Kłobucy Czarni — lud              | Hs         | Konopie — ob. Obróbka włókna,     |            |
| Kłodno — Kłodona, gr. pom.        | Hs         |                                   |            |

|                                  |        |                                  |            |
|----------------------------------|--------|----------------------------------|------------|
| Rosliny w wierz                  |        | cie, Klasztory, Legaci, Papież,  |            |
| Konserwacja żywności — ob.       |        | Synody                           | Pw         |
| też Przechowywanie żywn.         | Ph Et  | Kościół                          | Ph         |
| Konstanty — bp bułg., ucz. Me-   |        | Kościół dworskie — Czechy        | Sz         |
| todego                           | Hs     | Kościół — ob. Własność ko-       |            |
| Konstantyn — bp                  | Pś     | ścielna                          |            |
| Konstantyn — Cyryl               | Pś     | Kość — ob. Obróbka kości i ro-   |            |
| Konstantyn — szwag. Kruma        | Hs     | gów                              |            |
| Konstantyn Porphyrogeneta —      |        | Kot — ob. Zwierz. dom.           |            |
| kron. biz.                       | Hs     | Kotor — bpstwo, żupa             | Hs, Sz     |
| Konstantynopol                   | Hs, Sz | Kotwica                          | Ph         |
| Końskie                          | Ph     | Kotynowie — ob. Celtowie         |            |
| Kopalnie — ob. Górnictwo         |        | Kowadło — ob. Kowalstwo          |            |
| Kopanik — gr. n. Sprewą          | Hs     | Kowale                           | Sp         |
| Kopanina — ob. Rolnictwo, Za-    |        | Kowalstwo — ob. też Metale i ich |            |
| rowa gospod.                     |        | obróbka, Żelazo                  | Ph, Et     |
| Kopaonik — góry                  | Hs     | Koza — ob. Zwierz. dom.,         |            |
| Koper — ob. Przyprawy ku-        |        | Zwierz. w wierz.                 |            |
| chenne                           |        | Koza maskara — ob. Maskary       |            |
| Kopienictwo — ob. też Kobieta,   |        | Kozma Prezbiter                  | Pś         |
| Matriarchat, Narz. kopieniacze,  |        | Kożuch — ob. też Garbarstwo,     |            |
| Ogrodnictwo                      | Et     | Odzież                           | Et         |
| Kopyta szewskie — ob. Szewstwo   |        | Köttlach — Austria Dolna —       |            |
| Kora — ob. Obróbka kory i łyka   |        | ob. Kettlach                     |            |
| Korabie — ob. Żegluga            |        | Kółko zębate — ob. Ceramika      |            |
| Korabniki                        | Sp     | Kradzież                         | Pw         |
| Korbea — klasztor                | Hs     | Kraina — Carniola, z.            | Hs, Pw     |
| Korczyn Nowy                     | Sz     | Krajna nadnotecka                | Jz         |
| Kormczaja Jefremowskaja — XI w.  | Pś     | Krajobraz pierwotny i kulturalny | Sp         |
| Kormczaja knjga — ob. Nomo-      |        | Krak — epon. Krakowa             | Hs         |
| kanon                            |        | Kraków                           | Ph, Hs, Sz |
| Kormilec                         | Pw     | Krakusa kopiec                   | Ph         |
| Kormisosz — chag. bułg., VIII w. | Hs     | Kralowsky Hlmeč                  | Ph         |
| Korolewin — k. Tahańczy          | Ph     | Kranj                            | Sz         |
| Korona — ob. Insygnia wałdzy,    |        | Krawce                           | Sp         |
| Król                             |        | Krawiectwo                       | Ph         |
| Korsuń — półw. — ob. też Cher-   |        | Kredyt — ob. Dłużnicy            |            |
| sones                            | Hs     | Kremkoi — m. n. Meotyda          | Hs         |
| Korzec — ob. Miary zboża         |        | Kreml                            | Sz         |
| Korzenica                        | Ph     | Kremnoi — m. n. M. Azowskim,     |            |
| Korzenie (pieprz etc.) — ob.     |        | Herod.                           | Hs         |
| Przyprawy kuchenne               |        | Kremsmünster — Chremissa?,       |            |
| Kosa i półkosek — ob. Narz.      |        | klasztor                         | Hs         |
| kośbne i żniwne                  |        | Krew — ob. też Dusza, Magia      | Et         |
| Kosmas — kron. czeski            | Hs, Pś | Kręgi kamienne — ob. Obrzę-      |            |
| Kosmografia ludowa — ob.         |        | dy pogrzebowe                    |            |
| Chronologia, Gwiazdy             |        | Kribasa — żupa                   | Hs         |
| Kostki do gry — ob. Gry          |        | Krjesimir I — ks. chorw.         | Hs         |
| Kostobokowie — pl. dackie, Ptol. | Hs     | Krjesimir II — ks. chorw.        | Hs         |
| Kostolac — ob. Viminacium        |        | Krk — w. w Dalm.                 | Hs, Sz     |
| Kostromskie kurhany              | Ph     | Kródo — ob. Pseudobóstwa         |            |
| Kozula — ob. Odzież              |        | Krok — epon. czeski              | Hs         |
| Koszykarstwo — ob. też Ple-      |        | Kronika węg.-polska              | Hs         |
| cionkarstwo                      | Ph, Et | Kronika wielkopolska             | Hs         |
| Kościelce                        | Sz     | Krosienka tabliczkowe — ob.      |            |
| Kościół organizacja u Słowian —  |        | Tkactwo                          |            |
| ob. też Chrześcijaństwa przyję-  |        | Krosna — ob. Tkactwo             |            |

|                                                                                       |            |                                                               |                |
|---------------------------------------------------------------------------------------|------------|---------------------------------------------------------------|----------------|
| Krosno — m. n. Odra                                                                   | Hs Ph      | Kupała — ob. Mitologia                                        |                |
| Krowa — ob. Zwierz. dom.,<br>Skarbowość                                               |            | Kupcy — ob. Handel                                            |                |
| Krowary — ob. też Kobylniki                                                           | Sp         | Kupno — ob. też Gosp. naturalna<br>i pieniężna, Wymiana       | Pw, Et         |
| Król                                                                                  | Pw         | Kupno żony — ob. też Małżeń-<br>stwo, Obrzędy weselne         | Et             |
| Krševan — Grisogono, kościół,<br>Zadar                                                | Sz         | Kura — ob. Drób                                               |                |
| Krum — chag. bułg.                                                                    | Hs         | Kurhany — ob. Groby ciałop.,<br>Obrz. pogrzebowe              |                |
| Kruszwica — gr.                                                                       | Ph, An, Hs | Kurowie — pl.                                                 | Hs             |
| Kruto — Kruk, ks. obodrz., XI w.                                                      | Hs         | Kursk — gr.                                                   | Hs             |
| Krym                                                                                  | Hs, Sz     | Kurszumlija (Kuršumlija)                                      | Sz             |
| Krystian — Strachkwas, s. Bol. I<br>czeski.                                           | Hs         | Kurzim (Kouřim) — ob. Stara<br>Kouřim                         |                |
| Krystian — ob. Leg. Krystia-<br>nowa                                                  |            | Kusza — ob. Uzbrojenie                                        |                |
| Krywicze — pl. ruskie i pld.-<br>słow.                                                | Ph, An, Hs | Kuśnierstwo                                                   | Ph             |
| Krzesanie ognia — ob. Ogień                                                           |            | Kutrigurowie — lud                                            | Hs             |
| Krzesło — ob. Sprzęty domowe                                                          |            | Kuwrat — Kubrat, chag. bułg.                                  | Hs             |
| Krzesomysł — leg. ks. czes.                                                           | Hs         | Kwadowie — pl. germ., Ptol.                                   | Hs             |
| Krzywoprzysięstwo                                                                     | Pw         | Lachowie — Lechici, Lengyel,<br>Lenkas                        | Hs             |
| Książę                                                                                | Pw         | Ladynowie — lud                                               | Hs             |
| Książęce groby — ob. Groby<br>książęce                                                |            | Lagnus — Plin. — ob. Bałtyk                                   |                |
| Książki i biblioteki                                                                  | Pś         | Lakiburgion — m., Ptol.                                       | Hs             |
| Księga Elbląska                                                                       | Pw         | Lambert — s. Mieszka I                                        | Hs             |
| Księga Sawy                                                                           | Pś         | Lambert — mnich hersfeldzki,<br>kron.                         | Hs             |
| Księżyc — ob. też Chronologia,<br>Magia, Mitologia                                    | Et         | Lampasch — n. wodna                                           | Jz             |
| Kuchary                                                                               | Sp         | Lampki gliniane — ob. Oświe-<br>tlenie domu                   |                |
| Kuchnia                                                                               | Ph         | Lanka — Luka, żupa, Kosmas                                    | Hs             |
| Kufickie monety — ob. Monety                                                          |            | Lapończycy — lud — ob. też Pra-<br>ludność krótkogłowa fińska | An, Hs         |
| Kujawa — ob. Kijów                                                                    |            | Las Czeski                                                    | Hs             |
| Kujawianie — Kujawy                                                                   | Hs         | Lasy — ob. Gosp. leśna                                        |                |
| Kukenois — ks. ruskie                                                                 | Hs         | Latarnie morskie — Olla Vulcani                               | Sp             |
| Kula — ob. też Wici                                                                   |            | Lateńska kultura na z. słow. —<br>ob. też Okres lateński      | Ph             |
| Kule bośniackie                                                                       | Sz         | Latopis Ipatiewski                                            | Pś             |
| Kult drzew, roślin i przedmiotów                                                      | Et         | Latopis Ławrentiewski                                         | Pś             |
| Kult istot mitycznych                                                                 | Rl         | Latopis Nowogrodzki I                                         | Pś             |
| Kult przodków — ob. Demony<br>Manizm                                                  |            | Latris — insula, Plin.                                        | Hs             |
| Kult świętych — ob. też Dwu-<br>wierstwo                                              | Et         | Laurentius — ucz. Metodego                                    | Hs             |
| Kult zwierząt                                                                         | Et         | Lazarica                                                      | Sz             |
| Kultura grobów jamowych                                                               | Ph         | Lebedia — Levedia — ob. też<br>Węgry                          | Hs             |
| Kultura grodzisk prypeckich                                                           | Ph         | Lech — epon. — ob. też Becho                                  | Hs             |
| Kultura grodzisk romeńskiego<br>typu (Antowie) — ob. Romeń-<br>sko-borszevska kultura |            | Lechici — ob. Lachowie                                        |                |
| Kultura łużycka                                                                       | Ph         | Lecznictwo — ob. też Apotro-<br>paion, Choroby, Magia leczn.  | Ph, Et         |
| Kultura pomorska                                                                      | Ph         | Lecznicze rośliny — ob. Lecz-<br>nictwo, Rośliny w wierz.     |                |
| Kultura puszczańska — ob. Gosp.<br>leśna, Rubież pń-wsch.                             |            | Lednica — Lednicki Ostrów                                     |                |
| Kumani — ob. Połowcy                                                                  |            |                                                               | Ph, An, Hs, Sz |
| Kuna — kara                                                                           | Pw         | Legaci                                                        | Pw             |
| Kuna — ob. Pieniądz                                                                   |            |                                                               |                |
| Kupa — ob. Dłużnicy                                                                   |            |                                                               |                |

|                                                             |                |                                                                                                               |        |
|-------------------------------------------------------------|----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| Legenda korsuńska — rekonstrukcja Szachmatowa               | Hs             | Lisy — łowcy lisów — ob. też Łowiectwo                                                                        | Sp     |
| Legenda krystianowa — ob. Zywo-<br>ty św. Ludmiły i Wacława |                | List na Słowian z r. 1108                                                                                     | Hs     |
| Legends na Rusi                                             | Pś             | Listina litoměřicka — XI w.                                                                                   | Pś     |
| Legends o św. Ludmile i św.<br>Wacławie — ob. Żywoty...     |                | Listina opactwa zaborskeho —<br>1113 r.                                                                       | Pś     |
| Legends o św. Prokopie                                      | Pś             | Listy — ob. Dokumenty i listy                                                                                 |        |
| Legends o św. Wojciechu — ob.<br>Żywoty św. Wojciecha       |                | Literatura ludowa — ob. też Apo-<br>kryf, Aridnyk, Bajka, Baśń, By-<br>liny, Epos. Mity, Pieśni, Po-<br>dania | Pś     |
| Legianon — m., Ptol.                                        | Hs             | Litomierzycze (Litoměřice) — pl.<br>czeskie                                                                   | Hs     |
| Leinon — Morze Sarmackie, Ptol.                             | Hs             | Litomierzycze (Litoměřice) gr. cze-<br>ski                                                                    | Hs     |
| Lemiesz — ob. Plug                                          |                | Litwini                                                                                                       | Hs     |
| Lemowie — pl. germ., Tacyt                                  | Hs             | Litzike — Wisła u Konst. Porph.                                                                               | Hs     |
| Lemuzy — pl. czeskie                                        | Hs             | Liubuhun — gr. Nudyków, 961 r.                                                                                | Hs     |
| Len — ob. też Obróbka włókna,<br>Rośliny w wierz.           | Ph, Sp         | Liwowie — Lib', lud bałt.                                                                                     | Hs     |
| Lendici — ob. Łędzicze                                      |                | Ljubljana — ob. Emona                                                                                         |        |
| Lendzeninoi                                                 | Hs             | Lobelos — epon. Konst. Porph.                                                                                 | Hs     |
| Lenno                                                       | Pw             | Longobardowie                                                                                                 | Hs     |
| Leon Diakon — kron. X w.                                    | Hs             | Loponoh — gr. Nudyków, 961 r.                                                                                 | Hs     |
| Leon VI Mądry — autor Taktika                               | Hs             | Lotaryngia — zw. kultur. z Pol-<br>ską                                                                        | Hs     |
| Lesy — loessy                                               | Sp             | Loztoue — gr. morzycz., Lostau                                                                                | Hs     |
| Leszek — s. Siemowita                                       | Hs             | Lub — ks. wielecki                                                                                            | Hs     |
| Leszek I — leg. ks. polski, Kadł.                           | Hs             | Lubczyk — ob. Aphrodisiaca                                                                                    |        |
| Leszek II — nast. Leszka I                                  | Hs             | Lubecz — gr. ruski                                                                                            | Hs, Pw |
| Leszek III — Kadł.                                          | Hs             | Lubeka — gr. i port obodrz.                                                                                   | Ph, Hs |
| Leszcy — Ligzice lud połab.                                 | Hs             | Lubin — gr. pomorski                                                                                          | Hs     |
| Lety — Czechosł.                                            | Ph             | Lubiń                                                                                                         | Sz     |
| Lewy Hradec (Levý Hradec) —<br>gr. czeski                   | Ph, An, Hs, Sz | Lubomir — ks. czerezpin., XII w.                                                                              | Hs     |
| Łędzice — pl.                                               | Hs             | Luborn — gr. morzycz., 965 r.,<br>Loburg                                                                      | Hs     |
| Lgota — ob. Wola                                            |                | Lubusz — gr. n. Odrą                                                                                          | Hs, Ph |
| Liberi hospites — ob. Goście                                |                | Lubusza — c. Kroka — ob. Li-<br>busza                                                                         |        |
| Libice — gr. czeski                                         | Ph, Hs         | Lubuszanie — Leubuzzi, pl.                                                                                    | Hs     |
| Libucjusz — bp Rusi                                         | Hs             | Lucice — pl. — ob. też Wiele-<br>towie                                                                        | Hs     |
| Libusza — Lubussa, z. Przemysła                             | Hs             | Lucolanie — pl., G. Baw.                                                                                      | Hs     |
| Libuszyn — Lubossin, gr. cze-<br>ski                        | Ph, Hs         | Lud — zbiorowisko, plemię                                                                                     | Et     |
| Licicaviki                                                  | Hs             | Ludewit — ks. panoński, 823 r.                                                                                | Hs     |
| Licowanie                                                   | Pw             | Ludisław — ks. chorut.                                                                                        | Hs     |
| Liczenie                                                    | Et             | Ludmiła — ks. czeska                                                                                          | Hs     |
| Liezeche — m. k. Magdeburga,<br>Leitzkau                    | Hs             | Ludność miejska — ob. Miasto                                                                                  |        |
| Lika — prow.                                                | Hs             | Ludność wiejska — ob. też Klasy<br>Społeczne                                                                  | Sp     |
| Limes Romanus                                               | Hs             | Ludożerstwo — ob. też Literatu-<br>ra ludowa                                                                  | Et     |
| Limes Saxonius                                              | Hs             | Ludwik Pobożny — ob. Frank.<br>państwo                                                                        |        |
| Limes Sorabicus                                             | Hs             | Lugidunum — m., Ptol.                                                                                         | Hs     |
| Linaa — Linaga — ob. Linianie                               |                | Lugowie — lud, Ptol.                                                                                          | Hs     |
| Lingones — pl. Tomasz ze Spa-<br>lato — ob. też Linianie    | Hs             | Luna hyle — Ptol. — ob. Kar-<br>paty                                                                          |        |
| Linianie — pl.                                              | Hs             |                                                                                                               |        |
| Lipa — n. wodna                                             | Jz             |                                                                                                               |        |
| Lipa — ob. Drzewa leśne, Go-<br>spodarka leśna              |                |                                                                                                               |        |
| Lipsk — n. miejsc.                                          | Jz             |                                                                                                               |        |

|                                                        |                |                                                                                                        |        |
|--------------------------------------------------------|----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| Lunula                                                 | Ph             | Łupa — n. wodna                                                                                        | Jz     |
| Lupfurdon — m., Ptol.                                  | Hs             | Łupieże                                                                                                | Sp     |
| Lupiglaa — pl., G. Baw.                                | Hs             | Łużyce — kraj, państwo                                                                                 | Hs, Pw |
| Lupiones Sarmatae — ob. Lu-<br>gowie                   |                | Łużycka kultura — ob. Kultura<br>łużycka                                                               |        |
| Luppia — m., Ptol.                                     | Hs             | Łużyckie języki i ich narzecza                                                                         | Jz     |
| Lut Swenaldycz — Rus                                   | Hs             | Łużycanie — Lunsici, pl.                                                                               | An, Hs |
| Lutek Graż — ojc. Gotszalka                            | Hs             | Łybed' — s. Kija                                                                                       | Hs     |
| Lutomiersk                                             | Ph             | Łybed' — rz. w Kijowie                                                                                 | Hs     |
| Lutomysł — ks. w Dalmacji                              | Hs             | Łyko — ob. Obróbka kory i łyka                                                                         |        |
| Lutta — rz., G. Raw.                                   | Hs             | Łyżki                                                                                                  | Ph, Et |
| Luty — ob. Lucice, Wiele-<br>towie                     |                | Łyżwy — ob. Komunik. lądowa,<br>Sport                                                                  |        |
| Lykos — rz., Ptol.                                     |                |                                                                                                        |        |
| Łaba — Elba, rz.                                       | Hs             | Macedonia — Słow. w Maced.                                                                             | Hs, Pw |
| Łabędzie — ród polski                                  | Hs             | Macedończycy                                                                                           | An     |
| Łada — ob. Długoszowe bóstwa                           |                | Macedońska sztuka                                                                                      | Sz     |
| Ładoga — jez.                                          | Hs             | Macedońskie narzecza — ob. też<br>Starocerkiewnosłow. język i je-<br>go narzecza                       | Jz     |
| Ładoga Stara — Aldejuguborg                            | Ph, Hs, Sz     | Maczuga — ob. Uzbrojenie                                                                               |        |
| Łagiewniki — ob. Bednary                               |                | Madara                                                                                                 | Sz     |
| Łańcuch                                                | Ph             | Madziarowie — ob. Węgrzy                                                                               |        |
| Łapcie — ob. Obuwie                                    |                | Madziarskie elementy w kult. słow-<br>wiańskiej                                                        | Ph     |
| Ława — ob. Sprzęty domowe                              |                | Madziarsko-słowiańskie stos. ję-<br>zykowe                                                             | Jz     |
| Ławnicy                                                | Pw             | Madżak — Magak, leg. król. słow.                                                                       | Hs     |
| Łazęki — Łazy — ob. też Żarowe<br>gospodarstwo         | Sp             | Maecotis — Meotyda                                                                                     | Hs     |
| Łaźnie — ob. też Bud. mieszkalne,<br>Higiena           | Et             | Magdeburg — gr., abstwo                                                                                | Hs     |
| Łączyn — gr. Linian, Lenzen                            | Hs             | Magiczne zabiegi — omów. form<br>i funkcji                                                             | Et     |
| Łąki, łęgi — ob. Krajobraz pier-<br>wotny i kulturalny |                | Magia — ob. też Amulety, Aphro-<br>disiaca, Apotropaion, Czary,<br>Granica, Krew, Lecznictwo,<br>Uroki | Et     |
| Lemki                                                  | An             | Magia lecznicza — ob. też Leczn-<br>nictwo                                                             | Et     |
| Łęczycza — gr.                                         | Ph, Hs, Pw, Sz | Maglowanie bielizny — ob. Hi-<br>giena                                                                 |        |
| Łępno — n. wodna                                       | Jz             | Magnum Promontorium — góry,<br>Ptol.                                                                   | Hs     |
| Łodzie — ob. też Obrzędy pogrze-<br>bowe, Żegluga      | Et             | Main-winidzi — ob. Bawaria                                                                             |        |
| Łopaty — ob. Narz. kopieniackie                        |                | Maitonion — m. w Sarm., Ptol.                                                                          | Hs     |
| Łosie — ob. Łowiectwo                                  |                | Majątek — ob. Własność                                                                                 | Ph     |
| Łotygoła — Letgalia, Łotysze                           | Hs             | Majdany                                                                                                |        |
| Łotysze — ob. Łotygoła                                 |                | Majne — Majnoci, Słowianie czy<br>Grecy?                                                               | Hs     |
| Łowat' — rz.                                           | Jz             | Majotyjeczycy — lud n. M. Azow,,<br>Herod.                                                             | Hs     |
| Łowiectwo — ob. też Narz. ło-<br>wieckie, Ptasznictwo  | Ph, Et, Sp     | Mak — ob. Ogrodnictwo                                                                                  |        |
| Łój — ob. Pożywienie                                   |                | Makler — ob. Tłumacz                                                                                   |        |
| Łóżko — ob. Sprzęty domowe                             |                | Malalas Joannes — kron. biz.                                                                           | Hs     |
| Łuck — gr. wołyński                                    | Hs             | Malamir — chag. bułg., IX w.                                                                           | Hs     |
| Łuczanie czescy — pl.                                  | Hs             | Malarstwo — art. ogólny                                                                                | Sz     |
| Łuczanie wołyńscy — pl.                                | Hs             | Malchow — Melchin?, gr. wielecki                                                                       | Hs     |
| Łuczesa — n. wodna                                     | Jz             | Malfreda — ks. ruska, X w.                                                                             | Hs     |
| Łuczniczcy — ob. Wojskowość                            |                |                                                                                                        |        |
| Łuczywo — ob. Oświecenie<br>domu                       |                |                                                                                                        |        |
| Ługa — rz.                                             | Hs             |                                                                                                        |        |
| Łuk — ob. Uzbrojenie                                   |                |                                                                                                        |        |
| Łukasz Zidiata — XI w.                                 | Pś             |                                                                                                        |        |

|                                                       |        |                                                                            |            |
|-------------------------------------------------------|--------|----------------------------------------------------------------------------|------------|
| Mał — ks. derewiański, X w.                           | Hs     | Choroby, Czary, Lecznictwo,                                                |            |
| Małaja Piereszczepina                                 | Ph     | Magia lecznicza                                                            |            |
| Małko Lubczanin — dz. Włodzimierza, X w.              | Hs     | Meduez — Medvezi, góra w                                                   |            |
| Małopolska — dzielnica                                | Hs     | Czech., Kosmas                                                             | Hs         |
| Małusza — mat. Włodzimierza, X w.                     | Hs     | Medzamer — ob. Mezamir                                                     |            |
| Małżeństwo — ob. też Obrzędy weselne                  | Et, Pw | Meklemburg — Mickilenburg, gr. obodrz.                                     | Hs         |
| Manimi — ob. Lugiowie                                 |        | Melanchlajnowie — pl., Herod.                                              | Hs         |
| Manizm — ob. też Demony, Obrzędy, Ród                 | Et     | Melibokon — góry, Ptol.                                                    | Hs         |
| Marawa — Morahwa, n. wodna                            | Jz     | Men — n. wodna                                                             | Jz         |
| Marca Vinidorum                                       | Hs     | Menander Protektor — kron. biz. VI w.                                      | Hs         |
| Marchew — ob. Ogrodnictwo                             |        | Mennica                                                                    | Sp         |
| Marchia                                               | Pw     | Mentonomon — ob. też Metuonis                                              | Hs         |
| Marchia Billunga — saska                              | Hs     | Merehani — lud, G. Baw.                                                    | Hs         |
| Marchia czeska                                        | Hs     | Meria — pl., Jordanes                                                      | Hs         |
| Marchia friulska                                      | Hs     | Merki — ob. Znaki własnościowe                                             |            |
| Marchia panońska                                      | Hs     | Merowingowie — ob. Frank. państwo                                          |            |
| Marchia północna                                      | Hs     | Merseburg — btwo                                                           | Hs         |
| Marchia serbsko-łużycka                               | Hs     | Mesembrija — m. bułg.                                                      | Hs, Sz     |
| Marchia wschodnia — Ostmark                           | Hs     | Metale i ich obróbka — ob. też Górnictwo, Hutnictwo, Kowalstwo, Złotnictwo | Ph, Et, Sp |
| Marcin — bojar bułg., pos. do pap., 866 r.            | Hs     | Meteorologia ludowa                                                        | Et         |
| Margus, Marus — ob. Morawa                            |        | Metody — apostoł słow.                                                     | Pś         |
| Marharii — G. Baw., ob. Morawianie                    |        | Metropolia — ob. Kościoła organiz.                                         |            |
| Marica — n. wodna                                     | Jz     | Metropolis — m. sarm., Ptol.                                               | Hs         |
| Marionis — m., Ptol.                                  | Hs     | Metuonis — n. Bałtykiem, Plin.                                             | Hs         |
| Markomanowie — lud germ., Ptol.                       | Hs     | Mezamir — ks. Antów                                                        | Hs         |
| Markow (Markov) Manastir                              | Sz     | Metowanie — ob. też Liczenie, Magia                                        | Et         |
| Marmais — wdca cara Symeona                           | Hs     | Miary — ob. też Chronologia, Liczenie, Waga                                | Ph, Et, Sp |
| Marobunum — m., Ptol.                                 | Hs     | Miasto i miejska ludność                                                   | Ph, Sp     |
| Marus — rz.                                           | Hs     | Michał — ks. Zachlunców                                                    | Hs         |
| Marzana — ob. Długoszowe bóstwa                       |        | Michał — s. cara Symeona                                                   | Hs         |
| Maski — ob. Maszkary                                  |        | Michał Krjesimir II — król Chorw.                                          | Hs         |
| Masław — Mojsław, ks. mazowiecki                      | Hs     | Micheldorf — G. Austria                                                    | Ph         |
| Masło — ob. Gospodarka past. hod., Nabiał, Pożywienie |        | Miecze — ob. Uzbrojenie                                                    |            |
| al-Mas'udi — kron. i geogr. arab.                     | Hs     | Miedź — ob. Metale i ich obróbka                                           |            |
| Maszkary — ob. też Demony, Obrzędy                    | Et     | Mielenie zboża — ob. Żarna                                                 |            |
| Maszeko — wielm. Ranów, XII w.                        | Hs     | Mielnik (Mělník) — gr. czeski                                              | Hs         |
| Matriarchat — ob. też Dziedziczenie, Kopienictwo, Wuj | Et     | Mieszczera — pl.                                                           | Hs         |
| Matryce — ob. Złotnictwo                              |        | Mieszko I — ks. polski                                                     | Hs         |
| Matyketowie — pl. scyt.                               | Hs     | Mieszko — s. Mieszka I                                                     | Hs         |
| Maurycy — ob. Pseudo-Maurycy                          |        | Mieszko II — król polski                                                   | Hs         |
| Mazowszanie — Mazurzy pl.,                            | Hs     | Międzyrzecz — gr. i klasztor                                               | Hs         |
| Mazowsze, — gr., kraj                                 | Hs     | Mięsne potrawy — ob. Pożywienie                                            |            |
| Mąka — ob. Pożywienie, Żarna                          |        | Migracje                                                                   | Sp         |
| Medaliony                                             | Ph     | Milczanie — Milsko, lud, kraj                                              | Hs         |
| Medycyna — ob. Chirurgia,                             |        |                                                                            |            |

|                                                                                                           |            |                                                         |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|---------------------------------------------------------|-----|
| Mileńcy — pl. słow., Konst.,<br>Porph.                                                                    | Hs         | Mogentiana — osada wczesnohist.<br>w Panonii            | Hs. |
| Mileszewo (Mileševo)                                                                                      | Sz         | Mogilanie — Mugilones — ob.                             |     |
| Milewsko — k. św. Idziego                                                                                 | Sz         | Lugiowie                                                |     |
| Miliduch — Melitus. ks. serbski,<br>805 r.                                                                | Hs         | Mogilno klasz.                                          | Hs  |
| Milingowie — ob. Mileńcy                                                                                  |            | Mogiły — ob. Kurhany                                    |     |
| Miloxi — lud, G. Baw.                                                                                     | Hs         | Moguncja — abstwo, stos. ze Słow.                       | Hs  |
| Milogost — Milegastus, ks. wie-<br>lecki, IX w.                                                           | Hs         | Moin-winidzi — ob. Bawaria                              |     |
| Mincierz — ob. Mennica                                                                                    |            | Moimir — ks. morawski, IX w.                            | Hs  |
| Minerały — ob. Hutnictwo                                                                                  |            | Moimir II — ks. morawski IX w.                          | Hs  |
| Minieje — 1095—1097                                                                                       | Pś         | Mojśław — ks. czeski, 872 r.                            | Hs  |
| Ministeriałowie                                                                                           | Pw         | Mojżesz z Chorene — kron.                               | Hs  |
| Minga — teryt. wieleckie — ob.<br>też Belesem                                                             | Hs         | Mojżesz Węgrzyn                                         | Hs  |
| Mińsk                                                                                                     | Ph         | Mokosz                                                  | Rl  |
| Miód — miodne daniny, воск —<br>ob. też Bartnictwo, Napoje, Po-<br>trawy obrzędowe, Przyprawy<br>kuchenne | Et, Sp     | Mokrianici — gr. morzycz, 948 r.,<br>Möckern            | Hs  |
| Mir — ob. Obszczyna                                                                                       |            | Mokron — żupa                                           | Hs  |
| Mir domowy                                                                                                | Pw         | Mokwi                                                   | Sz  |
| Mir książęcy — ob. też Pokój                                                                              | Sp         | Mołotow                                                 | Ph  |
| Mir targowy                                                                                               | Sp         | Monastyriszcze                                          | Ph  |
| Mirosław — król chorwacki, X w.                                                                           | Hs         | Monety — ob. też Pieniądz                               | Ph  |
| Mirosława Ewangeliarz — ob.<br>Ewangeliarz Mirosława                                                      |            | Monety jako źródło do hist. Słow.                       | Hs  |
| Misław — ks. chorw., IX w.                                                                                | Hs         | Monety arabskie i wschodnie jako<br>źródło do hist. Sl. | Hs  |
| Misja Cyrylo-Metodejska a sztuka                                                                          | Sz         | Mongolskie elementy w kulturze<br>ludowej Słowian       | Et  |
| Misje chrześcijańskie a sztuka                                                                            | Sz         | Mongołowie                                              | Jz  |
| Mistelbach — G. Austria                                                                                   | Ph         | Monogamia — ob. Małżeństwo                              |     |
| Misy — ob. Ceramika, Naczynia                                                                             |            | Monopole — ob. Regalia                                  |     |
| Miśnia — Meissen, gr. bstwo                                                                               | Hs         | Monopole wiejskie — zapowiedzi<br>gospod., banna        | Sp  |
| Mitologia słow. — art. ogólny                                                                             | Rl         | Monte Cassino                                           | Sz  |
| Mitologiczne wyobrażenia ludo-<br>we — ob. też Demony                                                     | Et         | Moosburg — ob. Salavar                                  |     |
| Mitrowica — ob. Sirmium                                                                                   |            | Morawa — rz. w Bułgarii                                 | Hs  |
| Mity — ob. też Literatura ludowa                                                                          | Et         | Morawa — rz. w Czechach                                 | Hs  |
| Mleko — ob. Gospodarka past-<br>hod., Nabiał, Pożywienie                                                  |            | Morawa — żupa w Mezji                                   | Hs  |
| Młada — c. Bolesł. I czeski.                                                                              | Hs         | Morawa                                                  | Sz  |
| Młocka — ob. też Rolnictwo                                                                                | Ph, Et, Sp | Morawianie                                              | Hs  |
| Młot — ob. Kowalstwo                                                                                      |            | Morawskie narzecza — ob. też<br>Czeski język            | Jz  |
| Młynarstwo — Młynarze                                                                                     | Sp         | Morawy — ob. też Wielkomoraw-<br>skie państwo           | Hs  |
| Mnat — Menata, leg. ks. czeski                                                                            | Hs         | Mordanica                                               | Pw  |
| Mnich prieflingieński — Zywoť św.<br>Ottona                                                               | Hs         | Mordwa — Erza, Jordanes                                 | Hs  |
| Mnisław — Unezław, leg. ks.<br>czeski                                                                     | Hs         | Morea ob. Peloponez                                     |     |
| Moczydólnica — Śląsk — ob. też<br>Hutnictwo                                                               | Ph         | Morimarus — Morze Martwe,<br>Plin.                      | Hs  |
| Modlitewnik Synajski                                                                                      | Pś         | Morlacy — lud                                           | Hs  |
| Modrzew — ob. Drzewa leśne,<br>Gospod. leśna, Zasięgi geobot-<br>niczne                                   |            | Morze — ob. Zegluga                                     |     |
|                                                                                                           |            | Morze Ciemne — ob. al-Bahr<br>al-Muzlim                 |     |
|                                                                                                           |            | Morze Ruskie — ob. Bahr ar<br>Rus                       |     |
|                                                                                                           |            | Morze Słowiańskie — ob. Bahr<br>as-Saqaliba             |     |
|                                                                                                           |            | Morze Wareskie — ob. Bahr<br>Warank                     |     |

|                                                         |        |                                                                                                                                                                              |        |
|---------------------------------------------------------|--------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| Morzycczanie — pl.                                      | Hs     | Nacza — n. wodna                                                                                                                                                             | Jz     |
| Mosiądz — ob. Metale i ich obróbka                      |        | Naczynia drewniane — ob. też Obróbka drewna                                                                                                                                  | Ph, Et |
| Moskwa                                                  | Hs, Sz | Naczynia gliniane — ob. też Ce-ramika                                                                                                                                        | Et     |
| Mostnik                                                 | Pw     | Naczynia metalowe — ob. też Importy italskie, Metale i ich obróbka                                                                                                           | Ph, Et |
| Mosty                                                   | Ph, Sp | Nadania ziemi                                                                                                                                                                | Sp     |
| Mosczyński skarb                                        | Ph     | Nagana sędziego                                                                                                                                                              | Pw     |
| Motyka — ob. Narz. kopieniackie                         |        | Nagolenniki — ob. Ozdoby                                                                                                                                                     |        |
| Możnowładztwo — ob. Klasy społeczne                     |        | Nagoriczino (Nagoričino)                                                                                                                                                     | Sz     |
| Mroga — n. wodna                                        | Jz     | Nagrobki — ob. też Obrzędy pogrzebowe                                                                                                                                        | Et     |
| Msta — rz.                                              | Hs     | Nagrobne domki — ob. Nagrobki                                                                                                                                                |        |
| Mstina — Czech z Żywotu św. Wacława                     | Hs     | Nagy-Szent-Miklos — wykopaliska                                                                                                                                              | Sz     |
| Mstisza Swenaldycz — Rus X w.                           | Hs     | Naharvali — pl. lugijskie, Ptol. — ob. Lugiowie                                                                                                                              |        |
| Mszał Kijowski                                          | Pś     | Nahr as-Saqaliba — rz. słow.                                                                                                                                                 | Hs     |
| Mścidróg — ks. obodrz.                                  | Hs     | Najazdów archeologiczne ślady                                                                                                                                                | Ph     |
| Mściśław — ks. obodrz., X w.                            | Hs     | Najem-dzierżawa                                                                                                                                                              | Pw     |
| Mściśław — ks. obodrz., XI w.                           | Hs     | Najem — ob. też Zakupi                                                                                                                                                       | Sp     |
| Mściśław — ks. gockowski, XII w.                        | Hs     | Nakon — ks. obodrz., X w.                                                                                                                                                    | Hs     |
| Mściśław — s. Włodzimierza                              | Hs     | Nałożnica                                                                                                                                                                    | Pw     |
| Mściśława Ewangeliarz — ob. Ewangeliarz Mściśława       |        | Namiot — ob. Wojskowość                                                                                                                                                      |        |
| Mściwój ks. obodrz., X w.                               | Hs     | Naparis — rz., Herod.                                                                                                                                                        | Hs     |
| Muchlo — epon., Konst. Porph.                           | Hs     | Napis cara Samuela — 993 r.                                                                                                                                                  | Pś     |
| Muchy i walka z nimi — ob. Higiena                      |        | Napis na kamieniu tmutorokańskim — 1068 r.                                                                                                                                   | Pś     |
| Mugilonos — ob. Lugiowie                                |        | Napisy książąt starochorwackich                                                                                                                                              | Sz     |
| Murarze                                                 | Sp     | Napisy staroruskie                                                                                                                                                           | Pś     |
| Murom — gr.                                             | Hs     | Napoje — ob. też Potrawy obrzędowe                                                                                                                                           | Ph, Et |
| Muroma — pl.                                            | Hs     | Naprawy — ob. Metale i ich obróbka                                                                                                                                           |        |
| Mursianus Lacus — Mursyjskie jez.                       | Hs     | Nara — n. wodna                                                                                                                                                              | Jz     |
| Musokios — ks. słow., VI w.                             | Hs     | Naramienniki — ob. Ozdoby                                                                                                                                                    |        |
| Musze — ob. Kauri, Ozdoby                               |        | Narenta — Neretwa, n. wodna                                                                                                                                                  | Jz     |
| Mutimir — s. Wlastimira, ks. serb., IX w.               |        | Narentanie — ob. Neretwianie                                                                                                                                                 |        |
| Mutimir — ks. chorw., IX/X w.                           | Hs     | Narew — n. wodna                                                                                                                                                             | Jz     |
| Muzyczne instrumenty — ob. Instrumenty muzyczne         |        | Naristowie — pl. germ.                                                                                                                                                       | Hs     |
| Muzyka ludowa                                           | Et     | Narocznicy — narok                                                                                                                                                           | Sp     |
| Mydło — ob. Higiena                                     |        | Narogi — ob. Plug                                                                                                                                                            |        |
| Myrkwidi — Mirquidi, las                                | Hs     | Narty — ob. Komunikacja łądowa                                                                                                                                               |        |
| Myrmikion — m. n. Morzem Czarnym, Jordanes              | Hs     | Nary — ob. Sprzęty domowe                                                                                                                                                    |        |
| Mysarys — przyl. M. Czarnego, Ptol.                     | Hs     | Narzaz — ob. też Skarbowość                                                                                                                                                  | Sp     |
| Myszy — ob. Higiena, Zwierzęta w wierzeniach            |        | Narzędzia bartnicze — ob. też Bartnictwo                                                                                                                                     | Et     |
| Myślistwo — ob. Łowiectwo                               |        | Narzędzia do obróbki surowców — art. ogólny — ob. też Bednarstwo, Ciesielstwo, Garncarstwo, Kowalstwo, Szewstwo, Tkactwo, itp. — również Obróbka drewna, Obróbka metali itp. | Ph, Et |
| Myta — ob. Cła i myta                                   |        |                                                                                                                                                                              |        |
| Mże — rz. i żupa w Czechach, Kosmas                     | Hs     |                                                                                                                                                                              |        |
| Nabalia — rz. Ptol.                                     | Hs     |                                                                                                                                                                              |        |
| Naba-winidi — ob. Bawaria                               |        |                                                                                                                                                                              |        |
| Nabiał — ob. też Pasterstwo, Pożywienie, Zwierz. domowe | Ph, Et |                                                                                                                                                                              |        |

|                                  |        |                                   |            |
|----------------------------------|--------|-----------------------------------|------------|
| Narzędzia do orki — ob. też      |        | Nerezi                            | Sz         |
| Pług i plużyca                   | Ph, Et | Nestor — kron. ruski              | Hs, Pś     |
| Narzędzia kopieniackie — ob.     |        | Netolice — Netolici, gr. czeski   | Hs         |
| też Kopieniactwo                 | Ph, Et | Neurowie — lud, Herod.            | Hs         |
| Narzędzia kośbne i żniwne        | Ph, Et | Newa — jez.                       | Hs         |
| Narzędzia łowieckie — ob. też    |        | Nezamysl — leg. ks. czeski        | Hs         |
| Łowiectwo                        | Ph, Et | Nici — ob. Obróbka włókna         |            |
| Narzędzia pasterskie — ob. też   |        | Nida — n. wodna                   |            |
| Gospodarka past.-hod.            | Ph, Et | Niebo — ob. Mitolog. wyobraż.     |            |
| Narzędzia produkcji — ewo-       |        | ludowe                            |            |
| lucja                            | Et, Sp | Niecenie ognia — ob. Ogień        |            |
| Narzędzia rolnicze — ob.         |        | Niecki — ob. Ceramika, Poży-      |            |
| Młocka, Narz. do orki, Narz.     |        | wienie                            |            |
| kośbne i żniwne                  |        | Niedziały                         | Pw         |
| Narzędzia rybackie — ob. też     |        | Niedźwiedź — ob. Łowiectwo.       |            |
| Ości, Rybołówstwo                | Ph, Et | Maszkary, Zwierzęta w wierz.      |            |
| Naski — Naskowie, lud. sarm.     |        | Niegenburg — gr. w Zerbst, 973 r. | Hs         |
| Ptol.                            | Hs     | Nielecicy — pl.                   | Hs         |
| Nastawa — ob. Miód               |        | Niello — ob. Zdobnictwo           |            |
| Naszyjniki — ob. Ozdoby          |        | Niemcy — stos. ze Słowianami      | Hs, Sz     |
| Naturalna renta — ob. Renta      |        | Niemcza łużycka — gr.             | Hs         |
| naturalna                        |        | Niemcza śląska — gr.              | Ph, Hs     |
| Nauczanie                        | Pś     | Niemiecko-słowiańskie stos. ję-   |            |
| Naum — ucz. Metodego             | Pś, Sz | zykowe                            | Jz         |
| Nawa — n. wodna                  | Jz.    | Niemen — n. wodna                 | Jz         |
| Nawarowie — pl. sarm., Ptol.     | Hs     | Niemiga — n. wodna                | Jz         |
| Nawęzy — ob. Amulety             |        | Nieruchomości                     | Pw         |
| Nawia — ob. Życie pozagro-       |        | Niewolni — niewolnicy             | Sp         |
| bowe                             |        | Niewolnictwo na ziem. słow. —     |            |
| Nawiązka za rany — ob. Zem-      |        | Problem, formacji i epoki nie-    |            |
| sta rodowa                       |        | wolnictwa                         | Pw         |
| Nawożenie — ob. Rolnictwo        |        | Niewolnictwo u Słowian — ob.      |            |
| Nawsie                           | Sp     | Handel niewolnikami               |            |
| Nazwy bóstw słow.                | Jz     | Niewód — ob. Narz. rybackie       |            |
| Nazwy gór na terenie Słow.       | Jz     | Nikephorus patriarcha — kron.     |            |
| Nazwy miejscowe na terenie Sło-  |        | biz.                              | Hs         |
| wacji                            | Jz     | Nikephorus Phokas — cesarz        | Hs         |
| Nazwy miejscowości — znaczenie   |        | Niklot — ks. obodrz. XII w.       | Hs, Sz     |
| gospod. i społ.                  | Sp     | Nin - Nona, stol. Chorw. w        |            |
| Nazwy osobowe słow.              | Jz     | IX w.                             | Hs, Sz     |
| Nazwy plemion słow.              | Jz     | Nisson — m. sarm., Ptol.          | Hs         |
| Nazwy pokrewieństwa              | Jz     | Nisz — rz.                        | Hs         |
| Nazwy wód na terenie Słow.       | Jz     | Niszycy — Nizici, pl. łuż. — ob.  |            |
| Nazwy zwierząt                   | Jz, Et | Niżanie                           |            |
| Nea Bazylego                     | Sz     | Nitra — gr. słowacki              | Ph, Hs, Sz |
| Nebulos — przywódca słow. w Bi-  |        | Niwy                              | Sp         |
| tynii w VII w.                   | Hs     | Niżanie — pl. serb.-łuż.          | Hs         |
| Neklan — leg. ks. czeski         | Hs     | Nomadyzm — ob. też Pasterstwo     | Et         |
| Nemanjdzzi — dyn. serbska XII w. | Hs     | Nomisterion — m., Ptol.           | Hs         |
| Nepos — P. Cornelius — kron.     |        | Nomokanon                         | Pw         |
| rzymski                          | Hs     | Nordalbingia                      | Hs         |
| Ner — n. wodna                   | Jz     | Nordalbingowie — pl. saskie —     |            |
| Neredica                         | Sz     | ob. Holzaci, Sturmarowie          |            |
| Neretici — łuż. nazwa plem.      | Jz     | Noricum                           | Hs         |
| Neretwianie — pl. pld.-słow.     | Hs     | Normanowie — ob. Waregowie,       |            |
| Nerichoua — gr. Chudzićów, Ner-  |        | Wikingowie                        |            |
| chau                             | Hs     | Normanowie w Polsce               | Hs         |

|                                    |            |  |
|------------------------------------|------------|--|
| Nortabtrezi — ob. Obodrzyce        |            |  |
| Norwegia — stos. ze Słow.          | Hs         |  |
| Nosidla                            | Ph         |  |
| Noteć — n. wodna                   | Jz         |  |
| Nova urbs — gr., 966 r. Neu-       |            |  |
| stadt                              | Hs         |  |
| Nowe latko — ob. Obrzędy do-       |            |  |
| roczne                             |            |  |
| Nowibazar — Novipazar, m.          | Hs         |  |
| Novietunum — m., Ptol.             | Hs         |  |
| Nowiny                             | Sp         |  |
| Nowogród Wielki — gr.              | Ph, Hs, Sz |  |
| Nowogrodzkie Stychirarze — 1157    |            |  |
| i 1163                             | Pś         |  |
| Noże                               | Ph         |  |
| Nożyce — ob. też Narz. pasterskie, |            |  |
| Przybory toalet.                   | Ph         |  |
| Nudykowie — mieszk. kraiku         |            |  |
| ziemi wiel.                        | Hs         |  |
| Nur — n. wodna                     | Jz         |  |
| Nurzec — n. wodna                  | Jz         |  |
| Nusacus — rz., Herod.              | Hs         |  |
| Nuta — n. wodna                    | Jz         |  |
| Nyja — ob. Długoszowe bóstwa       |            |  |
| Nysa — rz.                         | Hs         |  |
| Nysianie — Nize, pl. łużyckie      |            |  |
| n. Nysą — ob. Niżanie              |            |  |
| Oaros — rz., Wołga?, Herod.        | Hs         |  |
| Obcegi — ob. Kowalstwo             |            |  |
| Obcy — cudzoziemcy                 | Pw         |  |
| Obec — ob. Gmina                   |            |  |
| Obelne — ob. Bartnictwo            |            |  |
| Obietnica                          | Pw         |  |
| Obodrzyce naddunajscy, — pl.       | Hs         |  |
| Obodrzyce zach.-słow. — pl.,       |            |  |
| kraj, państwo                      | Hs, Pw     |  |
| Obodrzyckie narzecze — ob. Po-     |            |  |
| łabski język i jego narzecza       |            |  |
| Obora — ob. Bud. gospodarcze       |            |  |
| Obóz — ob. Wojskowość              |            |  |
| Obroki — obrocznicy                | Sp         |  |
| Obrona konieczna                   | Pw         |  |
| Obrona kraju — ciężary lud-        |            |  |
| ności — ob. też Wojskowość         | Sp         |  |
| Obrowie — ob. Awarzy               |            |  |
| Obróbka drewna — ob. też Bed-      |            |  |
| narstwo, Ciesielstwo               | Et         |  |
| Obróbka kory i łyka                | Ph, Et     |  |
| Obróbka kości i rogu               | Ph, Et     |  |
| Obróbka metali — ob. Metale        |            |  |
| i ich obróbka                      |            |  |
| Obróbka skóry                      | Ph, Et     |  |
| Obróbka wełny                      | Et         |  |
| Obróbka włókna — ob. też           |            |  |
| Plecionkarstwo, Powroźnic-         |            |  |
| two, Tkactwo                       | Ph, Et     |  |
| Obrzaz — danina — ob. Men-         |            |  |
| nica, Skarbowość                   |            |  |
| Obrzędy doroczne                   | Et         |  |
| Obrzędy narodzinowe — ob. też      |            |  |
| Obrzędy przejściowe, Potrawy       |            |  |
| obrzędowe                          | Et         |  |
| Obrzędy pogrzebowe i obrzą-        |            |  |
| dek pogrzebowy — ob. też           |            |  |
| Dusza, Manizm, Potrawy             |            |  |
| obrzędowe, Święto umarłych         | Ph, Et     |  |
| Obrzędy przejściowe                | Et         |  |
| Obrzędy recepcyjne                 | Et         |  |
| Obrzędy rodzinne — ob. Obrz.       |            |  |
| narodzinowe, Obrz. pogrzebowe      |            |  |
| Obrz. weselne                      |            |  |
| Obrzędy weselne — ob. też Mał-     |            |  |
| żeństwo, Potrawy obrz.             | Et         |  |
| Obrzędy związane z kultem          |            |  |
| zmarłych — ob. Święta umar-        |            |  |
| łych                               |            |  |
| Obrzędy zniwierskie — ob. De-      |            |  |
| mony, Obrz. doroczne               |            |  |
| Obszczyzna                         | Sp         |  |
| Obuwie — ob. też Garbar-           |            |  |
| stwą, Obróbka skóry                | Ph, Et     |  |
| Obwarzanek — ob. Potrawy           |            |  |
| obrzędowe                          |            |  |
| Ocet — ob. Przyprawy kuchenne      |            |  |
| Ochryda — stol. cara Samu-         |            |  |
| ela, abstwo                        | Hs, Sz     |  |
| Ochsunos                           | Hs         |  |
| Oczepiny — ob. Obrz. prze-         |            |  |
| ściowe, Obrz. weselne              |            |  |
| Oda — z. Mieszka I                 | Hs         |  |
| Odilon — wódz Chorutan, VIII w.    | Hs         |  |
| Odlewnictwo — ob. też Metale       |            |  |
| i ich obróbka                      | Ph, Et, Sz |  |
| Odłogi — ugory                     | Sp         |  |
| Odosobnienie — ob. Obrz. prze-     |            |  |
| ściowe                             |            |  |
| Odra — rz.                         | Ph, Hs     |  |
| Odrobkowa renta — ob. Renta        |            |  |
| odrobkowa                          |            |  |
| Odrysowie — pl.                    | Hs         |  |
| Odylen — dworz. Bol. Chrobrego     | Hs         |  |
| Odzież — ob. też Kożuch, Obuwie,   |            |  |
| Okrycie głowy, Pas, Poncho,        |            |  |
| Siermięga, Spodnica, Spodnie,      |            |  |
| Szuba, Zapaska                     | Et         |  |
| Oeonae — w. półn., Plin.           | Hs         |  |
| Ofiary                             | Ph, Et, Rl |  |
| Ofium — m. w Sarm., Ptol.          | Hs         |  |
| Ofloni — lud sarm., Ptol.          | Hs         |  |
| Ogień — ob. też Demony, Kulty      |            |  |
| Magia                              | Ph, Et     |  |
| Ognie błędne — ob. Demony          |            |  |

|                                   |            |                                     |            |
|-----------------------------------|------------|-------------------------------------|------------|
| Ognisko — ob. też Kulty, Ma-      | Ph, Et     | ob. Nazwy zwierząt, Wołanie         |            |
| nizm                              |            | na zwierzęta                        | Sz         |
| Ogniszczanin — ob. też Czeladź,   | Sp         | Opatów                              | Jz         |
| Drużyna                           |            | Opawa — n. wodna                    |            |
| Ogórki — ob. Ogrodnictwo          |            | Operacje — ob. Chirurgia            | Pw         |
| Ogrodnictwo — ob. też Ko-         |            | Opieka                              | Hs         |
| pieniactwo, Narz. kopienia-       | Ph, Et, Sp | Opolanie — Opolini, pl.             | Ph, Sz     |
| cze                               |            | Opole — m.                          | Sp         |
| Ogrodniczy                        | Sp         | Opole — organizacja opolna          |            |
| Ogrodzenia — płoty itp. —         |            | Opowieść o Borysie i Glebie —       |            |
| ob. też Zagroda                   | Ph, Et, Sp | XII w.                              | Pś         |
| Oium — wyspa                      | Hs         | Opsara — Osor, m.                   | Hs         |
| Okladziny — grzebieni, noży i i., |            | Ordessos — rz. sarm., Herod.        | Hs         |
| art. og. — ob. też Obróbka dre-   |            | Orka — ob. Narz. do orki, Rol-      |            |
| wna, Obr. kości i rogu, Zdob-     | Ph         | nictwo                              |            |
| nictwo                            |            | Orkisz — ob. Pszenica               |            |
| Okna górnicze — ob. Górnictwo     |            | Orle — Wurle, gr. n. Warnawą        | Hs         |
| Okno — ob. Bud. mieszkalne        |            | Ornamentyka — ob. Zdobnictwo        |            |
| Okolnica — ob. też Osadnictwo     | Sp         | Orzechy — ob. Sadownictwo,          |            |
| Okowski las                       | Hs         | Zbieractwo                          |            |
| Okres halsztacki                  | Ph         | Osada — ob. Opole                   |            |
| Okres lateński                    | Ph         | Osadnictwo                          | Ph, Et, Sp |
| Okres rzymski                     | Ph         | Osady nawodne — ob. Budowle         |            |
| Okres wędrówek ludów              | Ph         | na palach                           |            |
| Okręt — ob. Żegluga               |            | Osanda — Asanka, m., Ptol.          | Hs         |
| Oksywie — n. terenu               | Jz         | Osek — Osseca, g. w Czechach,       |            |
| Oksywska grupa kultury gro-       |            | Kosmas                              | Hs         |
| bów jamowych — ob. Kult. gro-     |            | Osełki — ob. Kamieniarstwo          |            |
| bów jamowych                      |            | Osep — danina — ob. też Skar-       |            |
| Okup — ob. Zemsta rodowa          |            | bowość                              | Sp         |
| Okupacja ziemi                    | Sp         | Osetyńcy — ob. też Alanowie         | Hs         |
| Olaf Skotkonung — ob. Szwecja     |            | Osieć — ob. Bud. gospodarcze        |            |
| Olaf Tryggvason — ob. Norwegia    |            | Osika — ob. Drzewa leśne, Roś-      |            |
| Olbia — m., Ptol.                 | Ph, Hs     | liny w wierz.                       |            |
| Olbora                            | Pw         | Osilowie — lud sarm., Ptol.         | Hs         |
| Oldrich — Udalrich, s. Bol. II    |            | Osjowie — Osi Tacyta, Ptol.         | Hs         |
| czeski.                           | Hs         | Oskard — ob. Górnictwo              |            |
| Oleg. — ks. kij., IX/X w.         | Hs         | Oskoła — ob. Napoje                 |            |
| Oleg Igorewicz — ks. ruski, X w.  | Hs         | Osor — ob. Opsara                   |            |
| Olejarstwo — ob. też Pożywienie   | Et         | Ostarsalt — n. niem. na Bałtyku     | Hs         |
| Olga — ks. kijowska               | Hs         | Oster — rz. na Rusi, Woster, 988 r. | Hs         |
| Olza n. wodna                     | Jz         | Osterabtzezi — ob. Obodrzyce        |            |
| Olzici — sioło Olgi               | Hs         | zach. słow.                         |            |
| Oława — n. wodna                  | Jz         | Ostotrana — pl. słow., Masudi       | Hs         |
| Ołobok — n. wodna                 | Jz         | Ostrogard — n. skandyn.             | Hs         |
| Ołogoszcz — m.                    | Hs         | Ostrogi — ob. Jazda wierzchem       |            |
| Ołomuniec                         | Sz         | Ostroil — leg. chorw.               | Hs         |
| Ołów — ob. Metale i ich ob-       |            | Ostrokół — ob. Grody                |            |
| róbka                             |            | Ostromira ewangelizator — ob.       |            |
| Omortag — Mortagon, chag. bułg.,  |            | Ewangelizator Ostromira             |            |
| IX w.                             | Hs         | Ostrow — klasztor                   | Sz         |
| Onglos — IX w.                    | Hs         | Ostrzyhom — abstwo, Gran            | Hs, Sz     |
| Onogost — Anagastes, wódz biz.,   |            | Oszczepy — ob. Uzbrojenie           |            |
| V w.                              | Hs         | Ości rybackie — ob. też Narz. ry-   |            |
| Onogurzy — lud                    | Hs         | backie                              | Et         |
| Onomastyka zootechniczna —        |            | Oświetlenie domowe                  | Ph, Et     |
|                                   |            | Oter — geograf                      | Hs         |

|                                   |            |  |
|-----------------------------------|------------|--|
| Otreby — ob. Żywnienie zwierząt   |            |  |
| Otrok — ob. też Drużyna           | Sp         |  |
| Otton I — znajom. jęz. słow.      | Hs         |  |
| Otton I, II, III — ob. Niemcy     |            |  |
| Otton z Bambergu — ob. Ży-        |            |  |
| woty                              |            |  |
| Ouiadouas — rz. u Ptol. — ob.     |            |  |
| Odra                              |            |  |
| Owalnica — ob. Osadnictwo         |            |  |
| Owca — danina — ob. Skarbo-       |            |  |
| wość                              |            |  |
| Owce — ob. Gospodarka past-       |            |  |
| hod., Pasterstwo, Zwierz. do-     |            |  |
| mowe                              |            |  |
| Owczarstwo — ob. Chirurgia,       |            |  |
| Gospodarka past.-hod., Paster-    |            |  |
| stwo, Zwierz. domowe              |            |  |
| Owczary                           | Sp         |  |
| Owies — ob. też Rośliny w wie-    |            |  |
| rzeniach, Zboża                   | Ph, Sp     |  |
| Owruć — Wruczy, gr.               | Ph, Hs, Sz |  |
| Ozdoby                            | Ph         |  |
| Ozime zboża — ob. Rolnictwo,      |            |  |
| Zboża                             |            |  |
| Paciorki — ob. Handel, Ozdoby     |            |  |
| Pagan — chag. bułg., 772 r.       | Hs         |  |
| Pagania — prow.                   | Hs         |  |
| Paganie — lud                     | Hs         |  |
| Pagryci — lud sarm., Ptol.        | Hs         |  |
| Palafity — ob. Budowle na pa-     |            |  |
| lach                              |            |  |
| Palenie ciał — ob. Obrz. pogrze-  |            |  |
| bowe                              |            |  |
| Palenisko — ob. Ognisko           |            |  |
| Palisadowe budowle — ob. Bu-      |            |  |
| downictwo                         |            |  |
| Palnotoki — leg. jarl Jomsborga   |            |  |
| — ob. też Jom                     | Hs         |  |
| Palowe budowle — ob. Budowle      |            |  |
| na palach                         |            |  |
| Pałka — ob. Ciesielstwo           |            |  |
| Patukowie — ród polski            | Hs         |  |
| Pandekty Antiocha — XI w.         | Pś         |  |
| Panonia — kraj, księstwo — ob.    |            |  |
| też Marchia panońska              | Hs, Sz     |  |
| Panończycy — lud                  | Hs         |  |
| Panońskie narzecze                | Jz         |  |
| Pantikapeia — Kercz               | Ph         |  |
| Pantikapes — rz., koryto Dnie-    |            |  |
| pru, Herod.                       | Hs         |  |
| Państwo                           | Pw         |  |
| Pańszczyzna — ob. Robocizny       |            |  |
| dominialne                        |            |  |
| Papież                            | Pw         |  |
| Paralaci — lud scyt., Herod.      | Hs         |  |
| Parapanisus — rz. w Scytii, Plin  | Hs         |  |
| Parienna — m., Ptol.              | Hs         |  |
| Parimejnik Grigoriowicza — XII—   |            |  |
| XIII w.                           | Pś         |  |
| Pas — ob. też Odzież              | Ph, Et     |  |
| Pasiakos — rz., Ptol.             | Hs         |  |
| Paskrza — n. wodna                | Jz         |  |
| Passawa — bstwo                   | Hs         |  |
| Pasterska kultura — ob. też Gos-  |            |  |
| podarka past.-hod.                | Et         |  |
| Pasterstwo górskie                | Et, Sp     |  |
| Pasterstwo leśne                  | Et, Sp     |  |
| Pasterstwo stepowe                | Et         |  |
| Pasyris — m. w Sarm., Ptol.       | Hs         |  |
| Pasza — ob. Gospodarka past-      |            |  |
| hod., Żywnienie zwierz.           |            |  |
| Paści — ob. Narz. łowieckie       |            |  |
| Paterykon kijowsko-pieczarski     | Pś, Hs     |  |
| Pathissus — rz., Ptol.            | Hs         |  |
| Patlejna                          | Sz         |  |
| Patoka — ob. Miód                 |            |  |
| Patriarcha — ob. też Dziedzicze-  |            |  |
| nie, Patriarchat, Pasterska kul-  |            |  |
| tura                              | Et         |  |
| Patrocinia — ob. też Kult świę-   |            |  |
| tych                              |            |  |
| Patrycjusz                        | Pw         |  |
| Paweł Diakon — kron. longob.      | Hs         |  |
| Paweł — s. Brana, ks. serb., X w. | Hs         |  |
| Paweł — kapelan św. Ludmiły       | Hs         |  |
| Pechau — Pechouue, gr., 948 r.    |            |  |
| Pechau                            | Hs         |  |
| Peczerska Ławra — klasztor        | Hs         |  |
| Peczora — pl.                     | Hs         |  |
| Peć — Patrijaršija                | Sz         |  |
| Peloponez — Słow., na Pelop.      | Hs         |  |
| Pelso — Balaton, jęz.             | Jz         |  |
| Pełta — Pełtew, n. wodna          | Jz         |  |
| Peredśława — Ruś, 944 r.          | Hs         |  |
| Perejaśław — gr. ruski — ob. też  |            |  |
| Presław                           | Hs         |  |
| Perejaśław Zaleski                | Sz, Ph     |  |
| Pereput                           | Rl         |  |
| Peresieczeń — gr.                 | Hs         |  |
| Peresopnica                       | Ph         |  |
| Perm — Biarmaland                 | Hs         |  |
| Persja — Sassanidzi               | Hs         |  |
| Perun                             | Rl         |  |
| Perusztica (Peruštica)            | Sz         |  |
| Pesenta — żupa                    | Hs         |  |
| Petachia z Ratyzbony — źr. hebr.  | Hs         |  |
| Petrin — g. w Czechach, Kosmas    | Hs         |  |
| Peucini — pl.                     | Hs         |  |
| Peucyńskie góry — Ptol.           | Hs         |  |
| Peutingeriana Tabula — Plin.      | Hs         |  |
| Phallusa kult                     | Ph         |  |
| Phesnuzi — Phesunzi, G. Baw.      | Hs         |  |
| Physso — żupan chorut., VIII w.   | Hs         |  |
| Piana — rz.                       | Hs         |  |

|                                     |        |                                  |            |
|-------------------------------------|--------|----------------------------------|------------|
| Piast                               | Hs     | Pisanki — ob. Jaja kurze, Ru-    |            |
| Piastowie — dynastia                | Hs     | skie importy w Polsce            |            |
| Pieczhorską kulturą                 | Ph     | Pismo łacińskie u Słowian        | Pś         |
| Piec chlebowy — ob. też Pie-        |        | Piśmiennictwo cerkiewne w Bułg.  | Pś         |
| czywo                               | Ph, Et | Piśmiennictwo cerkiewne na Rusi  | Pś         |
| Piec garncarski — ob. Garncar-      |        | Piśmiennictwo cerkiewne w Ser-   |            |
| stwo                                |        | bii i Chorw.                     | Pś         |
| Piec hutniczy — ob. Hutnictwo       |        | Piśmiennictwo cerkiewno-słow.    |            |
| Piec kuchenny — ob. Kuchnia         |        | na Morawach i w Czechach         | Pś         |
| Piecznienie — ob. też Pieczywo, Po- |        | Piśmiennictwo łacińskie w kra-   |            |
| żywanie                             | Et     | jach słow.                       | Pś         |
| Pieczęcie jako źr. do hist. Słowian | Hs     | Piśmiennictwo słowiańskie u Sło- |            |
| Pieczynogowie — lud                 | Hs     | wian — z paleografią             | Pś         |
| Pieczywo — ob. też Piecz. obrzę-    |        | Piśmiennictwo staro-cerkiewno-   |            |
| dowe                                | Et     | słowiańskie                      | Pś         |
| Pieczywo obrzędowe — ob. też        |        | Piwo — ob. Napoje                |            |
| Potrawy obrz.                       | Et     | Piwowarstwo                      | Sp         |
| Piekary                             | Sp     | Pizamar                          | Rl         |
| Piena — n. wodna                    | Jz     | Pleba — Plewa, żupa              | Hs         |
| Piengici — lud w Karpatach,         |        | Plecionkarstwo — ob. też Obrób-  |            |
| Ptol.                               | Hs     | ka kory i лыka                   | Ph, Et     |
| Pieniądz i surogaty pieniądza       |        | Plemiona — plemienny ustrój      | Pw         |
| — ob. też Monety                    | Ph, Sp | Pliniusz — C. Plinius Secundus   | Hs         |
| Pieniężna renta — ob. Renta         |        | Pliska-Aboba — Pliskov           | Ph, Hs     |
| pieniężna                           |        | Plisni — kraik serb.-łuź.        | Hs         |
| Pieróg — ob. Potrawy obrz.,         |        | Ploni — Błonie, teryt. luź.      | Hs         |
| Pożywanie                           |        | Ploth — teryt. wieleckie         | Hs         |
| Pierścieniowate grodziska —         |        | Placidia — ob. też Pieniądz      | Ph         |
| ob. Grody                           |        | Płock — gr.                      | Ph, Hs     |
| Pierścionki — ob. Ozdoby            |        | Płosa                            | Sp         |
| Pies — ob. Łowiectwo, Zwierz.       |        | Płot — ob. Ogrodzenie            |            |
| domowe, Zwierz. w wierz.            |        | Płotniki — ob. Cieśle            | Sp         |
| Pieszczana — rz. Radym.             | Hs     | Płowdiw (Plovdiv) — Bułgaria     | Ph         |
| Pieśnia — ob. Bartnictwo            |        | Płótno — ob. też Tkactwo         | Et         |
| Pieśni — ob. też Literatura lud.,   |        | Płótno — surogat pieniądza —     |            |
| Muzyka                              | Et, Pś | ob. Handei, Placidia, Wymiana    |            |
| Pieśni „artystyczne“ — Boguro-      |        | Plug i plużyca                   | Ph, Et, Sp |
| dzica, Hospodine pomiluj my         | Pś     | Płytki gliniane z polewą — ob.   |            |
| Pięciogłowie — wsch.-słow           | Sz     | Ceramika                         |            |
| Pilniki — ob. Metale i ich          |        | Pływanie — ob. Sport             |            |
| obróbka                             |        | Pobrasław — br. św. Wojciecha    | Hs         |
| Pilśń — ob. też Obróbka wełny       | Ph, Et | Pobratymstwo — ob. też Ród       | Et, Pw     |
| Piła — ob. Ciesielstwo              |        | Poczajna — rz. w Kijowie         | Hs         |
| Pina, rz.                           | Jz     | Podacza                          | Sp         |
| Pińsk — n. miejsc.                  | Jz     | Podaga                           | Rl         |
| Piotr — bojar bułg., poseł do pap., |        | Podania — ob. też Literatura lu- |            |
| 866 r.                              | Hs     | dowa                             | Et         |
| Piotr — car bułg., X w.             | Hs     | Poddani — ob. Ludność wiejska    |            |
| Piotr — s. Gojnika, ks. serb. 841-  |        | Podgrodzie                       | Ph, Sp     |
| 917                                 | Hs     | Podkowa — ob. też Komunikacja    |            |
| Piotr — s. Trpimira — ks. chorw.    | Hs     | ładowa, Metale i ich obróbka     | Ph         |
| Piotr Damiani — kron.               | Hs     | Podpis królowej Anny Jarosławi-  |            |
| Piraci — ob. Żegluga                |        | czówny                           | Pś         |
| Piroboridawa — m. w Sarm.,          |        | Podsien — ob. Budownictwo        |            |
| Ptol.                               | Hs     | Podworow (Podvorov) — k. św.     |            |
| Pirogost — Peiragastos, ks. słow.   |        | Mikołaja                         | Sz         |
| n. Dunajem, VI w.                   | Hs     | Podworowe — podymne              | Sp         |

|                                                                |            |                                                                        |            |
|----------------------------------------------------------------|------------|------------------------------------------------------------------------|------------|
| Pogezanie — pl. pruskie                                        | Hs         | Poprażnicy — ob. Łazęki                                                |            |
| Pogłównie                                                      | Pw         | Poradnie — powołowe                                                    | Sp         |
| Pogoda — ob. Długoszowe bó-<br>stwa                            |            | Porata — ob. Prut                                                      |            |
| Pogost — potug — ob. też Opole                                 | Sp         | Porej — br. św. Wojciecha, X w.                                        | Hs         |
| Pojedynek                                                      | Pw         | Porenutius                                                             | Rl         |
| Pokładziny — ob. Dziewictwo,                                   |            | Porewit                                                                | Rl         |
| Obrz. weselne                                                  |            | Porga — ks. chorw.                                                     | Hs         |
| Pokora — ob. Zemsta rodowa                                     |            | Poritos — rz. w Meot.                                                  | Hs         |
| Pokój — ob. Mir książęcy                                       |            | Porohy dniewprowe — ob. Dniepr                                         |            |
| Pokrewieństwo — ob. też Krew-<br>ni, Matriarchat, Patriarchat, |            | Portret króla chorwackiego                                             | Sz         |
| Ród, Stryj, Wuj                                                | Et         | Portret króla Zety                                                     | Sz         |
| Pokrow na Nerli                                                | Sz         | Portrety fundatorskie — serb.<br>i bułg.                               | Sz         |
| Pokrywy — ob. Ceramika                                         |            | Porty — ob. też Zegluga                                                | Sp         |
| Polanie — polscy                                               | Hs         | Posada                                                                 | Pw         |
| Polanie — pl. ruskie                                           | Hs         | Posadnik                                                               | Pw         |
| Pole — campus                                                  | Sp         | Posag                                                                  | Pw         |
| Polepa — ob. Budownictwo                                       |            | Posagi                                                                 | Rl         |
| Poleszucy                                                      | An         | Posagi drewniane — ob. też Rzeź-<br>ba                                 | Ph         |
| Polewa — ob. Ceramika                                          |            | Posażki brązowe rzymskie —<br>ob. Importy italskie                     |            |
| Poliandria — ob. Małżeństwo                                    |            | Posiadanie — ob. Własność                                              |            |
| Polica — ob. Sprzęty domowe                                    |            | Posłuch — ob. Świadek                                                  |            |
| Poligamia — ob. Małżeństwo                                     |            | Posrebrzanie — ob. Metale i ich<br>obróbka                             |            |
| Poligynia — ob. Małżeństwo                                     |            | Postoloptr — wieś w Czechach,                                          | Hs         |
| Pollexiani — ob. Prusowie                                      |            | Kosmas                                                                 |            |
| Polska                                                         | Hs, Pw, Sz | Postrzyżyny — ob. też Obrz.                                            |            |
| Polski język i jego narzecza                                   | Jz         | przejsćciowe, Ród                                                      | Et         |
| Poludje                                                        | Sp         | Postupim — gr. Stodoran, 993 r.,                                       |            |
| Połabianie — pl. obodrz.                                       | An, Hs     | Potsdam                                                                | Ph, Hs     |
| Połabski język i jego narzecza                                 | Jz         | Pościel                                                                | Ph         |
| Połock                                                         | Sz         | Potrawy obrzędowe — ob. też                                            |            |
| Połoczanie — pl. ruskie                                        | Hs         | Pieczyno                                                               | Et         |
| Połota — rz.                                                   | Hs         | Pouczenie Cyryla Jerozolimskie-<br>go — XI w.                          | Pś         |
| Połowcy — Kipczacy, Kumanowie                                  | Hs         | Pouczenie Włodzimierza Mono-<br>macha                                  | Pś         |
| Pomezanie — pl. pruskie                                        | Hs         | Powiat — powiat — ob. Wic                                              |            |
| Pomoc — pomocne, załoga — ob.<br>Dłużnicy                      |            | Powieść doroczna — Powieść<br>wriemiennych let                         | Hs, Pś     |
| Pomorska kultura — ob. Kul-<br>tura pomorska                   |            | Powinowactwo — ob. też Pobrat-<br>ymstwo, Pokrewieństwo, Ród           | Et         |
| Pomorskie narzecza                                             | Jz         | Powitanie i Pożegnanie — ob. też                                       |            |
| Pomorzenie — pl.                                               | Hs         | Zwyczajne towarz.                                                      | Et         |
| Pomorze — kraj, państwo                                        | Hs, Pw, Sz | Powóz                                                                  | Sp         |
| Pompiliusz — Popiel, leg. s. Le-<br>szka III                   | Hs         | Powroźnictwo — ob. też Narz. do<br>obróbki surowców, Obróbka<br>włókna | Ph, Et     |
| Pompiliusz II — s. Pompiliu-<br>sza I                          | Hs         | Pozew — ob. Skarga                                                     |            |
| Pomponius Mela — kron. rzym-<br>ski                            | Hs         | Poznań                                                                 | Ph, Hs, Sz |
| Poncho — krój — ob. też Odzież                                 | Et         | Pozwizd — s. Włodzimierza rusk.                                        | Hs         |
| Ponzowa — ob. Puonzowa                                         |            | Pożegnanie — ob. Zwyczaj to-<br>warzyskie                              |            |
| Popczyce — Śląsk                                               | Ph         | Pożyczka                                                               | Pw         |
| Popiel — ob. Pompiliusz                                        |            |                                                                        |            |
| Popielnicowe cmentarzyska —<br>ob. Groby popielnicowe          |            |                                                                        |            |
| Popiół — potaż — ob. Gospo-<br>darka leśna, Higiena            |            |                                                                        |            |

|                                                                                        |                |                                                                                   |            |
|----------------------------------------------------------------------------------------|----------------|-----------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Pożywienie — ob. też Nabiał,<br>Napoje, Pieczywo, Zbieractwo                           | Ph, Et         | Predstawino — sioło                                                               | Hs         |
| Pożywienie głodowe — ob. też<br>Zbieractwo                                             | Et             | Pregola — n. wodna                                                                | Jz         |
| Półkoski — ob. Narz. kośbne<br>i żniwne                                                | Pw             | Prekarysta — precarium                                                            | Sp         |
| Półwolni                                                                               | Pw             | Presjan — chag. bułg., IX w.                                                      | Hs         |
| Prachowskie skały (Prachovské<br>skály)                                                | Ph             | Presław Mały (Preslavec) — Buł-<br>garia                                          | Ph, Hs     |
| Praedenecenti — ob. Obodrzyce<br>naddunajscy                                           | Hs             | Presław (Preslav) Wielki — Buł-<br>garia                                          | Ph, Hs, Sz |
| Praevalis — Pop Duklanin                                                               | Hs             | Presława — ob. Peredsława                                                         | Hs, Sz     |
| Praga — stol. Czech                                                                    | An, Ph, Hs, Sz | Preticz — wda ruski                                                               | Hs         |
| Praludność krótkogłowa fińska                                                          | An             | Pribina — ks. mor., IX w.                                                         | Hs         |
| Pranie — ob. też Higiena                                                               | Et             | Pribina — ban chorw., X w.                                                        | Hs         |
| Praojczyzna Słowian                                                                    | Jz, An, Ph     | Pribina — m. czeska                                                               | Sz         |
| Prasłowiański język i jego na-<br>rzecz                                                | Jz             | Pribisław — Prvoslav, s. Muti-<br>mira ks. serb., IX w.                           | Hs         |
| Praski typ ceramiki wczesno-hi-<br>storycznej                                          | Ph             | Pribudrugowa mogiła — Serbia                                                      | Ph         |
| Prawda Ruska — ob. Ruska                                                               | Pw             | Pricerui — gr. Stodoran, 948 r.,<br>Pritzerbe                                     | Hs         |
| Prawda                                                                                 | Pw             | Priko — Omiš                                                                      | Sz         |
| Prawo                                                                                  | Pw             | Prilep                                                                            | Sz         |
| Prawo bliższości                                                                       | Pw             | Primorie — ob. też Dalmacja                                                       | Hs         |
| Prawo frankońskie                                                                      | Pw             | Primowie — lud                                                                    | Hs         |
| Prawo górnicze — ob. Górnic-<br>two                                                    | Pw             | Pripegala                                                                         | Rl         |
| Prawo handlowe — ob. Han-<br>del, Miasto                                               | Pw             | Pripek — Pripeti, g. w Czechach,<br>Kosmas                                        | Hs         |
| Prawo kanoniczne                                                                       | Pw             | Priskos — kronika                                                                 | Hs         |
| Prawo karne                                                                            | Pw             | Prissani — ob. Pyrzycanie                                                         | Ph, Hs     |
| Prawo książęce — ob. Skarbo-<br>wość                                                   | Et             | Prizren — kurhan                                                                  | Ph, Hs     |
| Prawo ludowe                                                                           | Et             | Proca — procarze — ob. Uzbrow-<br>jenie, Wojskowość                               | Hs         |
| Prawo łowieckie — ob. Łowiec-<br>two                                                   | Pw             | Proces — cywilny i karny —<br>ob. Prawo procesowe                                 | Ph, Et, Sp |
| Prawo międzynarodowe — ob.<br>Stosunki międzynarodowe                                  | Pw             | Produktowa renta — ob. Renta<br>naturalna                                         | Pś         |
| Prawo morskie — ob. też Żegluga                                                        | Pw             | Prokop św.                                                                        | Pś         |
| Prawo nadbrzeżne                                                                       | Pw             | Prokop z Cezarei — kron. biz.,<br>VI w.                                           | Hs         |
| Prawo niemieckie — ob. Prze-<br>budowa społ.-gosp.                                     | Pw             | Prom — ob. Żegluga                                                                | Hs         |
| Prawo procesowe                                                                        | Pw             | Prosigoj — ks. serb. przed 835 r.                                                 | Hs         |
| Prawo prywatne                                                                         | Pw             | Proso i ber — ob. też Zboża                                                       | Ph, Et, Sp |
| Prawo rzymskie                                                                         | Pw             | Protofeudalny okres na ziem.<br>słow. — ob. też Feudalizm                         | Pw         |
| Prawo zakupne, feudalne — ob.<br>Przebudowa społ.-gosp., Wła-<br>sność podzielona      | Pw             | Prowe                                                                             | Rl         |
| Prawo ziemskie — polskie, ru-<br>skie, wołoskie itp. — ob. Prze-<br>budowa społ.-gosp. | Pw             | Próg — ob. Budownictwo, Gra-<br>nica                                              | Hs         |
| Prazdniki — 12 świąt                                                                   | Sz             | Prusowie — Prusy                                                                  | Hs         |
| Prażenie zboża — ob. Pożywienie                                                        | Hs             | Prut — rz.                                                                        | Hs         |
| Prebislavus — mąż c. margr. Dy-<br>tryka                                               | Hs             | Prypeć — rz.                                                                      | Hs         |
|                                                                                        |                | Pryslawa — gr., m. bitwy                                                          | Hs         |
|                                                                                        |                | Przebudowa społ.-gosp. — kolo-<br>nizacja niem. itp.                              | Sp         |
|                                                                                        |                | Przechowywanie pożywienia —<br>ob. też Budynki gosp., Konser-<br>wacja pożywienia | Ph, Et     |
|                                                                                        |                | Przedawnienie                                                                     | Pw         |

|                                                                        |        |                                              |            |
|------------------------------------------------------------------------|--------|----------------------------------------------|------------|
| Przedhrad (Předhrad)) — rzeźba                                         | Sz     | Psalterz czudowski XI w.                     | Pś         |
| Przełęcz bałkańskie                                                    | Sp, Hs | Psalterz Gertrudy — ob. Gertrudy Psalterz    |            |
| Przełęcz górskie — znaczenie gosp. i osadn.                            | Sp     | Psalterz Pogodina — XII w.                   | Pś         |
| Przełęcz karpackie                                                     | Sp, Hs | Psalterz słucki                              | Pś         |
| Przemysł — ob. Rzemiosło                                               |        | Psalterz synajski                            | Pś         |
| Przemysł — protopl. dyn. czeskiej                                      | Hs     | Psary                                        | Sp         |
| Przemysławice — dyn. czeska                                            | Hs     | Pseudobóstwa                                 | Rl         |
| Przemysł — gr. lacki i ruski                                           | Ph, Hs | Pseudo-Cezariusz — kron. rzymski             | Hs         |
| Przeplot — ob. Sianokosy, Żniwa                                        |        | Pseudo-Maurycy — autor Strategikonu          | Hs         |
| Przesieka — ob. też Wały podłużne                                      | Sp, Hs | Psków — gr. ruski                            | Ph, Hs, Sz |
| Przestępstwo                                                           | Pw     | Pszczelarstwo — ob. Bartnictwo               |            |
| Przetak — ob. Kuchnia                                                  |        | Pszenica — ob. też Zboża                     | Ph, Sp     |
| Przewłoka — włók                                                       | Sp     | Pszowianie — pl. czeskie                     | Hs         |
| Przeworska grupa kultury jamowych grobów — ob. Kultura grobów jamowych |        | Pszow (Pšov) — Mielnik, gr. czeski           | Hs         |
| Przewód — podwoda                                                      | Sp     | Ptactwo domowe — ob. Drób                    |            |
| Przewóz — ob. Komunikacja                                              |        | Ptaki dzikie                                 | Sp         |
| Przedzalnictwo — ob. Obróbka wełny, Obr. włókna                        |        | Ptasznictwo — ob. Łowiectwo, Narz. łowieckie |            |
| Prześlíce — ob. Obr. włókna                                            |        | Ptolemeusz — geogr., II w.                   | Hs         |
| Prześliki — ob. Obr. włókna                                            |        | Ptuj                                         | Ph, Hs, Sz |
| Przybigniew — Uto, s. Mściwoja ks. obodrz.                             | Hs     | Puchary — ob. Ceramika                       |            |
| Przybory do jedzenia — ob. Pożywienie                                  |        | Puchowska kultura                            | Ph         |
| Przybory toaletowe                                                     | Ph     | Pułap — ob. Budownictwo                      |            |
| Przybysław — s. Borzywoja, ks. połab. XII w.                           | Hs     | Puonkowa — z. serb.-łuż.                     | Hs         |
| Przybysław — s. Nikłota ks. obodrz., XII w.                            | Hs     | Puszczacy                                    | Sp         |
| Przybysław — ks. Stodoran. XII w.                                      | Hs     | Puszczańska kultura — ob. Ru-bież pñ.-wscho. |            |
| Przybysław — ks. starogardzki, XII w.                                  | Hs     | Puszcze leśne                                | Sp         |
| Przybysław — ks. słow., VIII w.                                        | Hs     | Puścizna                                     | Sp         |
| Przybysława — s. św. Wacława                                           | Hs     | Pyretos — ob. Prut                           |            |
| Przybywój — dworz. Mieszka I                                           | Hs     | Pyryczanie — pl. pom.                        | Hs         |
| Przypisanicy — ascripticii                                             | Sp     | Pytheas z Marsylii — geograf                 | Hs         |
| Przyprawy kuchenne                                                     | Ph     | al-Qazwini — kron. arab.                     | Hs         |
| Przysięga — ob. też Prawo ludowe                                       | Pw     | Quedlinburg — klasztor — ob. Annales         |            |
| Przysiężne — ob. Przysięga                                             |        | Rab — w., bstwo                              | Hs, Sz     |
| Przysiężni — ob. też Ławnicy                                           | Pw     | Rab — rabowładzenie — ob. też Niewolni       | Sp         |
| Przysłowia — ob. też Literatura ludowa                                 | Et     | Raba — n. wodna                              | Jz         |
| Przystaw (Přistav)                                                     | Pw     | Racek — ks. obodrz., XII w.                  | Hs         |
| Przytwierdzenie do ziemi                                               | Sp     | Racibor — ks. obodrz., XI w.                 | Hs         |
| Przywileje handlowe — Monopole handlowe                                | Sp     | Racibor — ks. pom., XII w.                   | Hs         |
| Przywóz towarów — ob. Handel zewnętrzny                                |        | Rada książęca                                | Pw         |
| Przyzwalanie krewnych — ob. Prawo bliskości                            |        | Radęca — n. wodna                            | Jz         |
|                                                                        |        | Radgoszcz — Redgoszcz, m. kultu              | Ph, Hs     |
|                                                                        |        | Radło i socha — ob. Narz. do orki            |            |
|                                                                        |        | Radło — jednostka obciążenia — ob. Poradnie  |            |
|                                                                        |        | Radoald — ks. longob. w Bene-wencie          | Hs         |
|                                                                        |        | Radogost                                     | Rl         |

|                                                  |        |                                                                                                                     |            |
|--------------------------------------------------|--------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Radogoszcz — gr.                                 | Hs     | Rochel — ks. starygardzki                                                                                           | Hs         |
| Radom gr.                                        | Hs     | Roczniki jako źródła historyczne                                                                                    | Hs         |
| Radostław — s. Wyszesaława, ks. serb., ca 800 r. | Hs     | Rodna — gr. przy ujściu Rosi                                                                                        | Hs         |
| Radowan (Radovan) — mistrz                       | Sz     | Rodzanica — ob. Demony, Obrz., narodzinowe                                                                          |            |
| Radym — epon.                                    | Hs     | Rodzina — wielka i mała                                                                                             | Pw, Et     |
| Radymicze — pl. ruskie                           | Ph, Hs | Rogi do picia                                                                                                       | Ph         |
| Radzim-Gaudenty — abp gnieźn.                    | Hs     | Rognilda — ż. Włodzimierza ruskiego                                                                                 | Hs         |
| Raetia — prow. rzymska                           | Hs     | Rogwołod — ks. połocki                                                                                              | Hs         |
| Raguza — ob. Dubrownik                           |        | Roksolanie — pl. sarm. — ob. też Alanowie                                                                           | Hs         |
| Raja — n. wodna                                  | Jz     | Rolnictwo — produkcja rol-                                                                                          |            |
| Rajki                                            | Ph     | na — ob. też Narz. kopien., Narz. roln., Proso i ber, Ustrój rolny, Zboża                                           | Ph, Et, Sp |
| Rak — ob. Rybołówstwo                            |        | Roman — car. bułg., X w.                                                                                            | Hs         |
| Ranowie — Rugianie, Rujanie, pl., państwo        | Hs     | Romeńsko-borszeńska kultura                                                                                         | Ph         |
| Rascia — Raszka, z. serb.                        | Hs, Sz | Rondle — ob. Importy italskie, Nacz. metalowe                                                                       |            |
| Rassau                                           | Ph     | Rosalia — ob. Demony, Obrz. doroczne                                                                                |            |
| Rastetza — żupa                                  | Hs     | Rosomoni — lud                                                                                                      | Hs         |
| Raszka — ob. Rascia                              |        | Rostow                                                                                                              | Ph         |
| Rataje                                           | Sp     | Rostowskie Jez.                                                                                                     | Hs         |
| Ratanz-wini — ob. Bawaria                        |        | Rosyjski język — ob. Wsch.-słow. języki i ich narz.                                                                 |            |
| Ratimir — Radomir, ks. chorw.                    | Hs     | Roś — rz.                                                                                                           | Hs         |
| Ratyzbona — Regensburg                           | Hs, Sz | Rościslav — Rastiz ks., morawski                                                                                    | Hs         |
| Rawa — n. wodna                                  | Jz     | Rośliny — ob. też Drzewa leśne, Lecznictwo, Ogrodnictwo, Sadownictwo, Trucizny i trujące rośliny, Zbieractwo, Zboża | Et         |
| Redarowie — Ratarowie, pl. wiel.                 | Hs     | Rośliny przemysłowe                                                                                                 | Sp         |
| Redgoszcz — ob. Radgoszcz                        |        | Rośliny w wierzeniach i obrzędach                                                                                   | Et         |
| Regalia                                          | Sp, Pw | Rota — ob. Przysięga                                                                                                |            |
| Regencja                                         | Pw     | Rotunda św. Wita                                                                                                    | Sz         |
| Reichenau                                        | Sz     | Rotundy w Czechach                                                                                                  | Sz         |
| Religia pogańska — art. og.                      | Rl     | Rotundy w Dalmacji                                                                                                  | Sz         |
| Relucja pieniężna danin — ob. Skarbowość         |        | Rotundy w Polsce                                                                                                    | Sz         |
| Renta (ziemska) naturalna                        | Sp     | Rozewie — n. terenu                                                                                                 | Jz         |
| Renta (ziemska) odrobkowa                        | Sp     | Rozwód — ob. Małżeństwo                                                                                             |            |
| Renta (ziemska) pieniężna                        | Sp     | Ród — ob. też Adopcja, Pobratymstwo, Pokrewieństwo                                                                  | Et, Pw     |
| Reric — targ nadmorski u Obo-drzyców, IX w.      | Hs     | Róg — ob. Obr. rogu i kości, Rogi do picia                                                                          |            |
| Responsa Nicolai ad consulta Bulgarorum — 866 r. | Hs     | Różga — ob. też Obrzędy doroczne                                                                                    | Et         |
| Retra — ob. Radgoszcz                            |        | Róża — ob. Ogrodnictwo                                                                                              |            |
| Retrakt — ob. Prawo bliźszości                   |        | Rubież północno-wschodnia                                                                                           | Et         |
| Rędowa — rz., dolina                             | Hs     | Rudawy — góry                                                                                                       | Hs         |
| Rękawice — ob. Odzież                            |        | Rudnicy                                                                                                             | Sp         |
| Rękojemstwo                                      | Pw     | Rudon — rz., Ptol.                                                                                                  | Hs         |
| Rgieł i Siem                                     | Rl     | Rudy — ob. Górnictwo                                                                                                |            |
| Rha — Rhos — ob. też Wołga                       | Hs     | Rugia — w. — ob. też Ra-                                                                                            |            |
| Rhode — rz., Plin.                               | Hs     | nowie                                                                                                               | Hs, Pw, Sz |
| Rhodope — góry                                   | Hs     | Rugiland                                                                                                            | Hs         |
| Riad — riadowyje liudi                           | Sp     | Rugion — m., Ptol.                                                                                                  | Hs         |
| Riazań                                           | Sz     |                                                                                                                     |            |
| Riazańskie terytorium antropolo-giczne           | An     |                                                                                                                     |            |
| Nimbert — autor żyw. św. Ans-garego              | Hs     |                                                                                                                     |            |
| Rižinice (Rižinice)                              | Sz     |                                                                                                                     |            |
| Roboczny dominialne                              | Sp     |                                                                                                                     |            |
| Robotnicy rolni — ob. też Najem                  | Sp     |                                                                                                                     |            |

|                                                                                                                                                                                                                                                                    |            |                                                                                   |            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|-----------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Rugiowie — lud germ., Ptol.                                                                                                                                                                                                                                        | Hs         | Rzymskie prawo — ob. Prawo rzymskie                                               |            |
| Rujanie — ob. Ranowie                                                                                                                                                                                                                                              |            | Sabaria — m.                                                                      | Hs         |
| Rujewit — Rinwit                                                                                                                                                                                                                                                   | Rl         | Sabin — chag. bułg., VIII w.                                                      | Hs         |
| Rumunia — Słowianie w Rum.                                                                                                                                                                                                                                         | Hs         | Sabirowie — lud                                                                   | Hs         |
| Runy — ob. Inskrypcje                                                                                                                                                                                                                                              |            | Sabokowie — lud, Ptol.                                                            | Hs         |
| Ruotsi — ob. też Ruś                                                                                                                                                                                                                                               | Hs         | Sacrum Promontorium — g., Ptol.                                                   | Hs         |
| Ruryk — protopl. dyn. ruskiej                                                                                                                                                                                                                                      | Hs         | Sadownictwo — ob. też Rośliny                                                     | Ph, Et, Sp |
| Rurykowicze — dyn. ruska                                                                                                                                                                                                                                           | Hs         | Sagi skandynawskie jako źr. do dziej. Słowian                                     | Hs         |
| Rus — epon.                                                                                                                                                                                                                                                        | Hs         | Sagudaci — pl. słow.                                                              | Hs         |
| Rusbeas — przyl., Plin.                                                                                                                                                                                                                                            | Hs         | Saksonia — Słow. w Saks                                                           | Hs, Sz     |
| Ruska Prawda                                                                                                                                                                                                                                                       | Pw, Pś     | Sala — Soława, rz.                                                                | Hs         |
| Ruska sztuka — art. og.                                                                                                                                                                                                                                            | Sz         | Salacho — z. w Panonii                                                            | Hs         |
| Ruskie importy w Polsce                                                                                                                                                                                                                                            | Ph         | Salavar — Blatno, Moosburg, stol. Rościśława                                      | Hs         |
| Rustici ducis                                                                                                                                                                                                                                                      | Sp         | as-Salawija                                                                       | Hs         |
| Ruś — ob. też wschodnio-słowiańskie języki                                                                                                                                                                                                                         | Hs, Pw     | Saliny                                                                            | Sp         |
| Rybołówstwo — ob. też Narzędzia rybackie                                                                                                                                                                                                                           | Ph, Et, Sp | Salona — Solin, m.                                                                | Hs, Sz     |
| Rycerze — rycerstwo — ob. Własność ryc., Włodyki                                                                                                                                                                                                                   |            | Saloniki — Thessaloniki — ob. też Sołuń                                           | Hs, Sz     |
| Rydel — ob. Narz. kopieniacze                                                                                                                                                                                                                                      |            | Salowie — lud sarm., Ptol.                                                        | Hs         |
| Ryfejskie góry — w Sarm., Ptol.                                                                                                                                                                                                                                    | Hs         | Salzburg — abstwo, stos. ze Słow.                                                 | Hs, Sz     |
| Rynhynowie — pl. bułg.                                                                                                                                                                                                                                             | Hs         | Samanidzi — dyn. arab.                                                            | Hs         |
| Rzeczanie — pl.                                                                                                                                                                                                                                                    | Hs         | Sambatas — Kijów u Konst. Porph.                                                  | Hs         |
| Rzeczy                                                                                                                                                                                                                                                             | Pw         | Sambia — z. pruska                                                                | Hs         |
| Rzeka słowiańska — ob. Nahr as-Saqaliba                                                                                                                                                                                                                            |            | Samborzec — pow. sandomierski                                                     | Ph         |
| Rzeki — znaczenie osadnicze i gospodarcze                                                                                                                                                                                                                          | Sp         | Samo — ks. słow., VII w.                                                          | Hs         |
| Rzekienica — rz. wiel.                                                                                                                                                                                                                                             | Hs         | Samodzierża                                                                       | Pw         |
| Rzemień — ob. Obr. skóry, Za-przęg                                                                                                                                                                                                                                 |            | Samojedzi — lud                                                                   | Hs         |
| Rzemiosło — art. og. — ob. też Bednarstwo, Ciesielstwo, Garbarstwo, Garncarstwo, Kamieniarstwo, Kołodziejstwo, Kowalstwo, Krawiectwo Kuśnierstwo, Metale i ich obróbka, Obr. drewna, Obr. kości i rogu, Odlewnictwo, Plecionkarstwo, Szewstwo, Tkactwo, Złotnictwo | Ph, Sp     | Samolówki — ob. Łowiectwo, Narz. łowieckie                                        |            |
| Rzemiosło artystyczne                                                                                                                                                                                                                                              | Sz         | Samorząd bartny — ob. Bartnictwo                                                  |            |
| Rzepak — ob. Ogrodnictwo                                                                                                                                                                                                                                           |            | Samorząd wiejski — ob. Ustrój wiejski, Wieś                                       |            |
| Rzepka — ż. Piasta, Gall                                                                                                                                                                                                                                           | Hs         | Samuel — car bułg., X w.                                                          | Hs         |
| Rzeszoto                                                                                                                                                                                                                                                           | Ph         | San — n. wodna                                                                    | Jz         |
| Rzeźba                                                                                                                                                                                                                                                             | Ph         | Sandomierz — n. miejscowa                                                         | Hs         |
| Rzeźba i snycerstwo — art. og.                                                                                                                                                                                                                                     | Sz         | Sanie i włók — ob. też Komunikacja ład., Młocka, Narz. rybackie, Obrz. pogrzebowe | Et         |
| Rzıp (Řıp) — góra                                                                                                                                                                                                                                                  | Hs, Sz     | Santok — gr.                                                                      | Ph, Hs     |
| Rzym a sztuka Słowian                                                                                                                                                                                                                                              | Sz         | Saqaliba — ob. Słowianie                                                          |            |
| Rzymianie — n. pl.                                                                                                                                                                                                                                                 | Jz         | Saqsın — n. arabska                                                               | Hs         |
| Rzymski okres — ob. Okres rzymski                                                                                                                                                                                                                                  |            | Sarbakon — m. w Sarm., Ptol.                                                      | Hs         |
| Rzymskie znaleziska — ob. Importy italskie i prow. rzymskie                                                                                                                                                                                                        |            | Sargaci — lud sarm., Ptol.                                                        | Hs         |
| Rzymskie cesarstwo — stosunki ze Słow. — ob. też Niemcy                                                                                                                                                                                                            | Hs         | Sarkel — m. chazarskie                                                            | Hs         |
|                                                                                                                                                                                                                                                                    |            | Sarkofagi — Dalmacja                                                              | Sz         |
|                                                                                                                                                                                                                                                                    |            | Sarmaci — Sarmacja, Irańczycy                                                     | Hs         |
|                                                                                                                                                                                                                                                                    |            | Sarmackie góry — Ptol.                                                            | Hs         |
|                                                                                                                                                                                                                                                                    |            | Sarna — ob. Łowiectwo                                                             |            |
|                                                                                                                                                                                                                                                                    |            | Saron — m. w Sarm., Ptol.                                                         | Hs         |
|                                                                                                                                                                                                                                                                    |            | Sarowe — ob. Zarowianie                                                           |            |

|                                                                              |            |                                                                      |        |
|------------------------------------------------------------------------------|------------|----------------------------------------------------------------------|--------|
| Sasinowie — pl. pruskie                                                      | Hs         | Serbia — kraj, państwo                                               | Hs, Pw |
| Sassanidzi — ob. Persja                                                      |            | Serbia Biała czyli Wielka                                            | Hs     |
| Sauromaci — lud n. M. Azow-<br>skim, Herod.                                  | Hs         | Serbiszcze — Cieruisti, Kiruisti,                                    | Hs     |
| Sawa — rz.                                                                   | Hs         | teryt. łuz., Zerbst                                                  | Hs     |
| Sawa św. — abp serbski                                                       | Hs, Pś     | Serblia — dziś Serwia, Konst.                                        | Hs     |
| Sawarowie — lud w Sarm., Ptol.                                               | Hs         | Porph.                                                               | Hs     |
| Saxo Gramatyk — kron. XII w.                                                 | Hs         | Serbowie Czescy — pl.                                                | Hs     |
| Sazawa — klasztor czeski                                                     | Hs, Pś, Sz | Serbowie Połabscy — pl.                                              | Hs     |
| Śaćiesk                                                                      | Hs         | Serbowie Południowi — pl.                                            | An, Hs |
| Śąd bartny — ob. Bartnictwo                                                  |            | Serbowie starożytni — Plin.                                          | Hs     |
| Śąd boży                                                                     | Pw         | Serbska sztuka — art. og.                                            | Sz     |
| Śąd targowy — ob. Targ                                                       |            | Serbski i chorwacki język i jego<br>narzecza                         | Jz     |
| Śąd wodny — ob. Rzeki                                                        |            | Serdica — Sofia, Ulpiana                                             | Ph, Hs |
| Śądownictwo                                                                  | Pw         | Seret — rz.                                                          | Hs     |
| Śasiadka — gr.                                                               | Ph         | Serimon — m. sarm., Ptol.                                            | Hs     |
| Śasiek — ob. Bud. gospodarcze                                                |            | Sermunti — ob. Zyrmąt                                                |        |
| Schinesghe — m. z. dok. Dagome<br>iudex                                      | Hs         | Sery — ob. Daniny wiejskie                                           |        |
| Schody — ob. Budownictwo                                                     |            | Setka — organizacja — ob.<br>Dziesiętnicy                            |        |
| Schwentine — ob. Święcina                                                    |            | Setowia — m. Ptol.                                                   | Hs     |
| Scirowie — lud, Plin.                                                        | Hs         | Sevar — chag. bułg., VIII w.                                         | Hs     |
| Slagemar — wódz Morawian,<br>871 r.                                          | Hs         | Seweryn — banat bułg.                                                | Hs     |
| Sclavania — Sclavinia, Adam<br>Brem.                                         | Hs         | Sewo — g. w Norwegii, Plin.                                          | Hs     |
| Sclaveni — pl. słow. u Jordanesa                                             | Hs         | Sędzia                                                               | Pw     |
| Sclavenia — Sclavonia, chorw.,<br>grecka, maced.                             | Hs         | Siano i sianokosy — ob. też Zy-<br>wienie zwierząt                   | Et     |
| Sclavinia — panońska                                                         | Hs         | Sidinowie — lud germ., Ptol.                                         | Hs     |
| Sclavitagus — s. Wiztracha,<br>857 r.                                        | Hs         | Sidla — ob. Narz. łowieckie                                          |        |
| Sclavonia — ob. Dalmacja                                                     |            | Sidonowie — pl. germ., Ptol.                                         | Hs     |
| Scordona — m.                                                                | Hs         | Sidraga — żupa                                                       | Hs     |
| Scuntira — kraik serb.-łuz. — ob.<br>też Chudzicy                            | Hs         | Sieci — ob. Narz. łowieckie,<br>Narzędzia rybackie, Ptasznic-<br>two |        |
| Scyrowie — ob. Scirowie                                                      |            | Siedleńskie kurhany                                                  | Ph     |
| Scythia Maior i Minor                                                        | Hs         | Siedliczanie — ob. Sedliczanie                                       |        |
| Scyto-sarmacka kultura                                                       | Ph         | Siekańcowe skarby — ob.                                              |        |
| Scytowie — Irańczycy, nomenkl.<br>biz. na Awarów, Bułgarów,<br>Chazarów itd. | Hs         | Skarby                                                               |        |
| Scytyjskie znaleziska                                                        | Ph         | Siekiera i topór — ob. też Cie-<br>sielstwo, Obr. drewna             | Ph, Et |
| Sebbirozi — lud, G. Baw.                                                     | Hs         | Sielibór — ks. wagrski, X w.                                         | Hs     |
| Sederyk ks. obodrz., XI w.                                                   | Hs         | Siemowit — leg. ks. polski                                           | Hs     |
| Sedliczanie — pl. czeskie                                                    | Hs         | Sień — ob. Bud. mieszkalne                                           |        |
| Segodunum — m. w Germ., Ptol.                                                | Hs         | Sieradz — gr. i pl.                                                  | Hs     |
| Sejm — Sem', rz.                                                             | Hs         | Sieriebriennik                                                       | Sp     |
| Sejmy                                                                        | Pw         | Siermęga — ob. też Odzież                                            | Et     |
| Selencia — Gall                                                              | Hs         | Sierpy — ob. Narzędzia kośbne<br>i żniwne                            |        |
| Sellianus — rz., Tab. Peut.                                                  | Hs         | Sierść — ob. Piłśń                                                   |        |
| Selpuli — ob. Słubianie                                                      |            | Siewiera — pl. ruskie                                                | Hs     |
| Semnonowie — lud germ., Ptol.                                                | Hs         | Siewierzanie — pl. pld.-słow.                                        | Hs     |
| Seniorat                                                                     | Pw         | Siewierzanie — pl. ruskie                                            | An, Hs |
| Sep — danina                                                                 | Sp         | Sigebert — kron.                                                     | Hs     |
| Ser — ob. Nabiał, Pożywienie                                                 |            | Sigvaldi — jarl Jomsborga — ob.<br>też Jom                           | Hs     |
| Serauici — lud, G. Baw.                                                      | Hs         | Silici — pl. łuz.                                                    | Jz     |
|                                                                              |            | Silingowie — pl. germ., Ptol.                                        | Hs     |

|                                                                     |            |                                                                                                           |            |
|---------------------------------------------------------------------|------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Simokattes Theofilaktos — żr.,<br>VII w.                            | Hs         | Słoweńcy — lud                                                                                            | An, Hs     |
| Simonis de Keza Gesta                                               | Hs         | Słoweński język i jego narzecza                                                                           | Jz         |
| Sineus — leg. ks. ruski                                             | Hs         | Słowianie — art. og.                                                                                      | Jz, An     |
| Singidunum — Beograd                                                | Hs         | Słowianie jako psy                                                                                        | Hs         |
| Sinj                                                                | Sz         | Słowianie (Sagaliba) w żr. arab.                                                                          | Hs         |
| Siodła — ob. Jazda wierzchem                                        |            | Słowiańska kultura i jej geneza                                                                           | Ph, Et     |
| Sioło — siodło                                                      | Sp         | Słowiańskie osadnictwo na obcych<br>terenach — ob. też Bizancjum,<br>Grecja, Hiszpania, Mała Azja<br>itd. | Hs         |
| Sirmium — Mitrovica, m.                                             | Hs         | Słowienie nadilmeńscy                                                                                     | Hs         |
| Sisak — Siscia, Sisek                                               | Hs, Sz     | Słowińcy kaszubscy                                                                                        | Jz         |
| Sitici regio — G. Baw.                                              | Hs         | Słowo o pułku Igora                                                                                       | Pś         |
| Siusli — ob. Suslowie                                               |            | Słowo o zakonie i łasce                                                                                   | Pś         |
| Skandynawia — stos. ze Słow.<br>— ob. Dania, Norwegia, Szwecja      |            | Słubianie — pl. serb.-łuź.                                                                                | Hs         |
| Skandynawskie elementy w<br>kulturze słowiańskiej                   | Ph, Et     | Smeldinconnoburg — gr. słow.,<br>IX w.                                                                    | Hs         |
| Skandynawsko-słowiańskie sto-<br>sunki językowe                     | Jz         | Smeldingowie — ob. Smolińcy                                                                               |            |
| Skarb                                                               | Pw         | Smerdzi — Smardowie                                                                                       | Sp         |
| Skarbowość — Ustrój                                                 | Sp         | Smok — ob. też Bazyliszek, De-<br>mony                                                                    | Et         |
| Skarby                                                              | Ph         | Smolanie — pl. pld.-słow.                                                                                 | Jz         |
| Skarga                                                              | Pw         | Smolarstwo — ob. Gospodarka<br>leśna                                                                      |            |
| Skawa — n. wodna                                                    | Jz         | Smoleńsk — gr. ruski                                                                                      | Ph, Hs, Sz |
| Skirowie — pl. celt., Ptol.                                         | Hs         | Smolińcy — pl.                                                                                            | Hs         |
| Skopasis — król Scytów, Herod.                                      | Hs         | Smola — ob. Gospodarka leśna                                                                              |            |
| Skoplje — m.                                                        | Ph, Hs     | Snochactwo — ob. Małżeństwo                                                                               |            |
| Skotnicy — urzędnicy skarbowi                                       | Pw         | Snycerstwo — ob. Rzeźba                                                                                   |            |
| Skotniki                                                            | Sp         | Sobiebor — br. św. Wojciecha                                                                              | Hs         |
| Skóra — ob. też Garbarstwo                                          | Ph         | Sobótka — góra; ob. też Słęża                                                                             | Hs, Sz     |
| Skrwa — n. wodna                                                    | Jz         | Socha — ob. Narz. do orki                                                                                 |            |
| Skrzynia — ob. Sprzęty domowe                                       |            | Sóczewica — ob. Ogrodnictwo                                                                               |            |
| Skrzynkowe groby — ob. Kul-<br>tura pomorska, Obrz. pogrze-<br>bowe |            | Soest — ob. Zoest                                                                                         |            |
| Skudicy — Skudzicy, pl.                                             | Hs         | Sofia — ob. Serdica                                                                                       |            |
| Skurgon — m., Ptol.                                                 | Hs         | Sw. Sofia kijowska                                                                                        | Sz         |
| Skuwki — ob. Pas                                                    |            | Sw. Sofia nowogrodzka                                                                                     | Sz         |
| Skwierzyn — stolica Obodrz.,<br>X/XI w.                             | Hs         | Sw. Sofia — typ ikonograf.                                                                                | Sz         |
| Slieswick — ob. Haithabu                                            |            | Sok                                                                                                       | Pw         |
| Slopan — rycerz Bol. II czesk.                                      | Hs         | Sokolniki                                                                                                 | Sp         |
| Słaboszewo — pow. mogil.                                            | Ph         | Solanki — ob. Sól                                                                                         |            |
| Sławibor — żupan pszowski                                           | Hs         | Solin — ob. Salona                                                                                        |            |
| Sławina — ż. Kruta                                                  | Hs         | Soła — n. wodna                                                                                           | Jz         |
| Sława — n. wodna                                                    | Jz         | Sotuń — w życiu Słowian                                                                                   |            |
| Sławków — Morawy                                                    | Ph         | pld. — ob. też Saloniki                                                                                   | Ph, Hs, Sz |
| Sławnik — ks. czeski                                                | Hs         | Sopki — ob. Obrz. pogrzebowe                                                                              |            |
| Sławnikowicze — ob. też Libice                                      | Hs         | Sopoczani (Sopoćani)                                                                                      | Sz         |
| Sławomir — Sclaomir, ks. obodrz.,<br>IX w.                          | Hs         | Sosa — n. wodna                                                                                           | Jz         |
| Słodownicy — ob. Piwowarstwo                                        |            | Sosna — ob. Drzewa leśne                                                                                  |            |
| Słoma — ob. Dach, Rolnictwo                                         |            | Sosoły — pl. czudzkie                                                                                     | Hs         |
| Słonina — ob. Pożywienie                                            |            | Sosręb — ob. Bud. mieszkalne                                                                              |            |
| Słońce — ob. Kultury, Mitologia                                     |            | Sosz — rz.                                                                                                | Hs         |
| Słowacja — Słowacy                                                  | An, Hs, Sz | Sowij                                                                                                     | Rl         |
| Słowacki język i jego narzecza                                      | Jz         | Sól — ob. też Magia                                                                                       | Ph, Et     |
| Słowenia — z., państwo                                              | Hs, Pw, Sz | Spadkobranie                                                                                              | Pw         |
|                                                                     |            | Spali — lud germ.?                                                                                        | Hs         |
|                                                                     |            | Sparuna — naczelnik chorut.,<br>VIII w.                                                                   | Hs         |

|                                                              |            |                                                  |        |
|--------------------------------------------------------------|------------|--------------------------------------------------|--------|
| Spędownictwo — ob. Bednarstwo                                |            | Statuta ducis Ottonis — 1189 r.                  | Pw     |
| Spinki — ob. Pas                                             |            | Stawanie — lud sarm., Ptol.                      | Hs     |
| Spis osadników w majątnościach probostwa w Dymśy (Dömös)     | Pś         | Stebecne pagus — Kosmas                          | Hs     |
| Spisy gospodarcze — poliptychy                               | Sp         | Stefan Drżystaw — kr. chorw.                     | Hs     |
| Spitygniew — ks. czeski                                      | Hs         | Stefan — s. Mutimira, ks. serb.-łuż.             | Hs     |
| Split — Aspalatum, m.                                        | Hs, Sz     | Stefan — ks. serb., IX w.                        | Hs     |
| Spław wodny                                                  | Sp         | Stefan z Taronu — kron. arm.                     | Hs     |
| Spodnie — ob. też Odzież                                     | Et         | Stepowe elementy w kulturze Słowian              | Ph     |
| Spoitimar — ks. czeski, 872 r.                               | Hs         | Stepa — ob. też Pożywienie                       | Ph, Et |
| Sporoi — pl., Prokop                                         | Hs         | Stepica drzewczkowa — ob. Narz. łowieckie        | Sz     |
| Sport                                                        | Ph         | Sticzna (Stična)                                 |        |
| Spódnica — ob. też Odzież, Zapaska                           | Et         | Stodoły — ob. Bud. gospodarcze                   |        |
| Spółka                                                       | Pw         | Stodowanie — Hobolanie, Hehfeldi, pl.            | Hs     |
| Spółki kupieckie                                             | Pw         | Stogi — ob. Przechowywanie zapasów, Rolnictwo    |        |
| Sprewa — rz.                                                 | Hs         | Stojgniew — ks. obodrz., X w.                    | Hs     |
| Sprewianie — pl.                                             | Hs         | Stojmir — ks. słow., VIII w.                     | Hs     |
| Sprzączki — ob. Guziki, Pas                                  |            | Stoiki — ob. Sprzęty domowe                      |        |
| Sprzęty domowe                                               | Ph, Et     | Ston                                             | Sz     |
| Srbica — Srfidze — ob. Grecja                                |            | Stosunki międzynarodowe — ob. też Dogowory       | Pw     |
| Srebrniki — ob. Złotniki                                     |            | Stożkowate grodziska — ob. Grody                 |        |
| Srebro — ob. też Handel, Skarby, Złotnictwo                  | Ph, Sz     | Stół — ob. Sprzęty domowe                        |        |
| Sredec — ob. Serdica                                         |            | Strabo — geograf                                 | Hs     |
| Stabilizacja antropologiczna                                 | An         | Strachkwas — ob. Krystian                        |        |
| Stacja — stan                                                | Sp         | Strachow — klasztor                              | Sz     |
| Stadici — pl., G. Baw.                                       | Hs         | Stragona — m., Ptol.                             | Hs     |
| Stadici — wieś czeska                                        | Hs         | Strategikon — ob. Pseudo-Maurycy                 |        |
| Stajnia — ob. Bud. gospodarcze                               |            | Strawa — ob. Obrz. pogrzebowe, Potrawy obrzędowe |        |
| Stanica — ob. Wojskowość                                     |            | Strewintia — m., Ptol.                           | Hs     |
| Stanimaka                                                    | Sz         | Strojmir — ks. serb., IX w.                      | Hs     |
| Stanisław — s. ks. Włodzimierza rusk.                        | Hs         | Strońsk                                          | Sz     |
| Stany społeczne — ob. Klasy społeczne                        |            | Stróza                                           | Sp     |
| Stará Boleslav — gr. czeski                                  | Ph, Hs, Sz | Struma — rz.                                     | Hs     |
| Stara Kouřim — m. czeska                                     | Ph, Sz     | Strumińcy — Strumonitai, pl. maced.              | Hs     |
| Stara Ładoga — ob. Ładoga                                    |            | Strupenice — teryt. serb.-łuż.                   | Hs     |
| Stara Rianza — gr.                                           | Ph         | Strwiąż — n. wodna                               | Jz     |
| Stara Rusa — gr.                                             | Hs         | Stryj — ob. też Patriarchat, Pokrewieństwo       | Et     |
| Starcy — wiek — ob. też Dojrzałość                           | Et         | Strzała — gr. n. Sprewą                          | Hs     |
| Starcy — opolni, starsiejsziny                               | Sp         | Strzały — ob. Uzbrojenie                         |        |
| Stare Miasto (Stare Město)                                   | Ph         | Strzecha — ob. Dach                              |        |
| Stare zamki u Lisznie                                        | Ph         | Strzelce — ludność myśliwska                     | Sp     |
| Stargard — Aldinburg, bstwo                                  | Ph, Hs     | Strzelno                                         | Ph, Sz |
| Staro-cerkiewno-słowiański język i jego dialektyczne odmiany | Jz         | Strzemiona — ob. Jazda wierzchem                 |        |
| Starosta bartny — ob. też Bartnictwo                         | Sp         | Strzybóg                                         | Rl     |
| Starosta ratajny                                             | Sp         | Strzyga — ob. Demony, Upiór                      |        |
| Starosta rodowy — ob. Ród                                    |            | Studenica                                        | Sz     |
| Starosta wiejski — sielski                                   | Sp         |                                                  |        |
| Starżowie — ród polski                                       | Hs         |                                                  |        |

|                                                                 |        |                                                                                                             |            |
|-----------------------------------------------------------------|--------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Studnia                                                         | Ph     | Synaj                                                                                                       | Sz         |
| Stugna — rz.                                                    | Hs     | Synody                                                                                                      | Pw         |
| Sturm św. — opat fuldajski                                      | Hs     | Synteza polskiej szkoły antropo-<br>logicznej                                                               | An         |
| Sturmarowie — ob. Holsatia                                      |        | Syrgis — rz., Herod.                                                                                        | Hs         |
| Sturnowie — lud sarm., Ptol.                                    | Hs     | Syria — Słow. w Syrii                                                                                       | Hs, Sz     |
| Stypa — ob. Obrz. pogrzebowe                                    |        | Szabla — ob. Uzbrojenie                                                                                     |            |
| Styr — rz.                                                      | Hs     | Szachownica pól — szach. mię-<br>dzywsiowa                                                                  | Sp         |
| Styrbjorn — jarl Jomsborga —<br>ob. też Jom                     | Hs     | Szałas — ob. Bud. gospodar-<br>cze, Pasterstwo                                                              |            |
| Suda rz.                                                        | Hs     | Szczecin — gr.                                                                                              | Ph, Hs, Sz |
| Sudawowie — n. pl.                                              | Jz     | Szczek — w Kijowie                                                                                          | Hs         |
| Sudety — góry, Ptol.                                            | Hs     | Szczekowica — g. w Kijowie, rz.,<br>Mogiła Olega                                                            | Hs         |
| Sudynowie — Sudinoi — ob.<br>też Prusowie                       | Hs     | Szczep — ob. Plemię                                                                                         |            |
| Sudysław — s. Włodzimierza                                      | Hs     | Szczotki                                                                                                    | Ph         |
| Suebos potamos — ob. Odra                                       |        | Szczudła — ob. Komunikacja<br>ład.                                                                          |            |
| Sukmana — ob. też Odzież                                        | Et     | Szczypce — ob. Przybory toale-<br>towe                                                                      |            |
| Suknia — ob. Odzież                                             |        | Szczytniki                                                                                                  | Sp         |
| Sukno — ob. też Folorwanie,<br>Handel, Obr. wełny, Tkac-<br>two | Ph, Et | Szeklerzy — lud                                                                                             | Hs         |
| Sułanie — Sulanes, Bulanes, pl.<br>Ptol.                        | Hs     | Szewce                                                                                                      | Sp         |
| Sulejów — m.                                                    | Sz     | Szewstwo — ob. też Obuwie                                                                                   | Ph         |
| Sum' — ob. Finowie                                              |        | Sziszman — rzek. car Bułg.,<br>X w.                                                                         | Hs         |
| Suobeni — pl. sarm., Ptol.                                      | Hs     | Szkliwo — szkło                                                                                             | Ph, Sz     |
| Surogaty pieniądza — ob. Pie-<br>niądz                          |        | Szlachta — nobilitas — ob. też<br>Włodyki                                                                   | Sp         |
| Suroż — Sudak, m.                                               | Hs     | Szlaki handlowe — ob. Drogi<br>handlowe                                                                     |            |
| Suroskie Morze                                                  | Hs     | Szpile — ob. Ozdoby                                                                                         |            |
| Suslowie — pl. serb.-łuż.                                       | Hs     | Sztabki srebra surowego — ob.<br>Handel                                                                     |            |
| Susudana — m., Ptol.                                            | Hs     | Sztuka u Słowian — art. og. —<br>ob. też Bizancjum, Czeska sztu-<br>ka, Goci, Misje, Ruska sztu-<br>ka itd. | Sz         |
| Suzdal — gr., księstwo                                          | Ph, Sz | Sztuka ludowa — ob. Zdobnic-<br>two                                                                         |            |
| Swaróg — Swarōżyc — ob. też<br>Mitologia                        | Rl     | Szuba — ob. Odzież                                                                                          |            |
| Swastyka — ob. Znaki sym-<br>boliczne                           |        | Szumawa — las                                                                                               | Hs         |
| Swaty — ob. Obrz. weselne                                       |        | Szwecja — stos. ze Słow.                                                                                    | Hs         |
| Swebowie — pl. germ.                                            | Hs     | Szydła — ob. Szewstwo                                                                                       |            |
| Swen Estrydisen — kr. duński,<br>XI w.                          | Hs     | Szyszaki — ob. Uzbrojenie                                                                                   |            |
| Swen Widłobrody — ob. Dania                                     |        | Sciana — ob. też Budownictwo                                                                                | Ph, Et     |
| Sweneld — wda ruski                                             | Hs     | Scinawa — n. wodna                                                                                          | Jz         |
| Swewowie — pl. germ., Tacyt                                     | Hs     | Ślad                                                                                                        | Pw         |
| Swędra — n. wodna                                               | Jz     | Śląsk — sztuka                                                                                              | Sz         |
| Swinos — rz., Ptol.                                             | Hs     | Śleza — rz. i góra — ob. też<br>Rzeźba, Sobótka                                                             | Ph         |
| Switawa — rz. czeska                                            | Hs     | Ślężanie — pl.                                                                                              | Hs         |
| Sworownicy — ob. Łowiectwo                                      |        | Sliwa — ob. Sadownictwo                                                                                     |            |
| Swod — ob. Licowanie                                            |        | Slusarstwo — ob. też Zamek                                                                                  | Ph         |
| Swurbeland — teryt.                                             | Hs     | Smierć — ob. Demony, Obrz.<br>pogrzebowe                                                                    |            |
| Sygyryda Storrada — leg. król.<br>szwedzka                      | Hs     |                                                                                                             |            |
| Symbole prawne                                                  | Pw     |                                                                                                             |            |
| Symeon I — car bułg.                                            | Hs     |                                                                                                             |            |
| Symeon Logothethos — X w.                                       | Hs     |                                                                                                             |            |
| Sympatyczna magia — ob. też<br>Magia                            | Et     |                                                                                                             |            |

|                                                                                  |            |                                                         |    |
|----------------------------------------------------------------------------------|------------|---------------------------------------------------------|----|
| Smółkowe pole — m. bitwy                                                         | Hs         | Taliupa — naczelnik chorut,<br>VIII w.                  | Hs |
| Spichlerz — ob. Bud. gospo-<br>darcze                                            |            | Tamaryka — m. n. zat. Perekop-<br>ską, Ptol.            | Hs |
| Sreniawa — n. wodna                                                              | Jz         | Tamasidava — m. w Sarm., Ptol.                          | Hs |
| Śródziemnomorskie elementy w<br>kulturze Słowian                                 | Ph, Et     | Tanaici — lud sarm., Ptol.                              | Hs |
| Świadek                                                                          | Pw         | Tanais — rz., ob. Don                                   |    |
| Światowit — tzw. ze Zbrucza                                                      | Ph         | Tanais — m. sarm., Ptol.                                | Hs |
| Świątniki                                                                        | Sp         | Tanew — n. wodna                                        | Jz |
| Świątynie pogańskie                                                              | Ph, Rl, Sz | Tańce słowiańskie — ob. też Gry,<br>Muzyka lud., Zabawy | Et |
| Swidry — ob. Ciesielstwo                                                         |            | Taorowie — pl. krymskie, Herod.                         | Hs |
| Swieca — ob. Oświecenie do-<br>mowe                                              |            | Tarcze — ob. Uzbrojenie                                 |    |
| Swierk — ob. Zasięgi geobota-<br>niczne                                          |            | Targ                                                    | Sp |
| Święcina — Schwentine, rz. — ob.<br>też Limes Saxonius                           | Hs         | Tatimir — wódz Słowian biz.,<br>VI w.                   | Hs |
| Święcislaw — ks. czeski, 872 r.                                                  | Hs         | Tatarzy — n. pl.                                        | Jz |
| Święta — ob. Obrz. doroczne                                                      |            | Tatry — góry                                            | Hs |
| Święta umarłych — ob. też Du-<br>sza, Manizm                                     | Et         | Tauroscytwowie — jako nazwa biz.<br>Słowian, Ptol.      | Hs |
| Święta wiosenne — ob. też Obrz.<br>doroczne                                      | Et         | Tczew — m.                                              | Jz |
| Świętobóg — ob. Pseudobóstwa                                                     |            | Teadagus — bp praski                                    | Hs |
| Świętobór — ks. pom., XII w.                                                     | Hs         | Tegersee — opactwo bened.                               | Hs |
| Świętokrzyskie Góry                                                              | Hs         | Telec — chag. bułg., VIII w.                            | Hs |
| Świętopelk I — ks. morawski                                                      | Hs         | Telerig — chag. bułg., VIII w.                          | Hs |
| Świętopelk II — ks. morawski                                                     | Hs         | Teodor Sygricius — wda cara Sy-<br>meona                | Hs |
| Świętopelk — ks. pom., XII w.                                                    | Hs         | Teodozjusz — pisarz staroruski,<br>XI w.                | Pś |
| Świętopelk — s. Henryka Got-<br>szalka                                           | Hs         | Teofanes — kron. biz.                                   | Hs |
| Świętopelk — s. Mieszka I                                                        | Hs         | Teofylakt — ob. Simokattes                              |    |
| Świętopelk — s. Włodzimierza                                                     | Hs         | Teratologiczny ornament — wsch.-<br>słow.               | Sz |
| Świętopietrze                                                                    | Pw         | Terbel — Terwel, chag. bułg.,<br>VIII w.                | Hs |
| Świętosław — s. Igora rusk.                                                      | Hs         | Terbunia — kraj                                         | Hs |
| Świętosław — s. Włodzimierza<br>rusk.                                            | Hs         | Terbunianie — Terwunianie, pl.                          | Hs |
| Świętowid i św. Wit — nawiąz.<br>do roli Korwei                                  | Rl         | Terra nigra — ob. Importy<br>italskie                   |    |
| Swiniary                                                                         | Sp         | Terra sigillata — ob. Importy<br>italskie               |    |
| Swinie — ob. Gospodarka past.-<br>hod., Zwierz. domowe, Zwierz.<br>w wierzeniach |            | Tessalia — Słow. w Tess.                                | Hs |
| Swir — n. wodna                                                                  | Jz         | Testament                                               | Pw |
| Tabor — ob. Wojskowość                                                           |            | Tethin — gr. czeski                                     | Hs |
| Tacyt — hist. rzymski                                                            | Hs         | Tetka — c. Kroka                                        | Hs |
| Taczki — ob. Komunikacja ląd.                                                    |            | Teuryskowie — lud karpaci,<br>Ptol.                     | Hs |
| Tagrowie — lud sarm. Ptol.                                                       | Hs         | Teutoni — pl. germ.                                     | Hs |
| Tahańcza — ob. Korolewin                                                         |            | Tęgło — Tunglo, ks. serb.-łuź.,<br>IX w.                | Hs |
| Tajfalowie — pl. germ.                                                           | Hs         | Thadesi — lud, G. Baw.                                  | Hs |
| Tajget — Słowianie                                                               | Hs         | Thafnezi — G. Baw.                                      | Hs |
| Taksakis — kr. scyt., Herod.                                                     | Hs         | Theodoros Synkellos — kron. biz.                        | Hs |
| Taktika — źr. biz. — ob.<br>Leon VI                                              |            | Theophanes Confessor — źr. biz.                         | Hs |
| Talamizy — ob. Głomacze                                                          |            | Thesemar — wielm. wagrski                               | Hs |
| Talerze — ob. Nacz. drewniane                                                    |            | Thietmar — kron. niem.                                  | Hs |
| Talion                                                                           | Pw         | Tigas — rz., Priskos                                    | Hs |
|                                                                                  |            | Timoczanie — pl. pld.-słow.                             | Hs |

|                                     |        |                                    |            |
|-------------------------------------|--------|------------------------------------|------------|
| Tismice — k. bazyl.                 | Sz     | Trebonizi — gr. Nudyków, 961 r.,   |            |
| Tista — Tiz, zabójca św. Wac-       |        | Trebnitz                           | Hs         |
| ławą                                | Hs     | Trewa — m., Ptol.                  | Hs         |
| Titesas — Temes, rz., Priskos       | Hs     | Trenczyn — gr.                     | Hs         |
| Tiwercey — pl. ruskie               | Hs     | Tribokowie — lud sarm., Ptol.      | Hs         |
| Tiwun — Tiun — ob. Wieś             |        | Trnowo                             | Sz         |
| Tkactwo — ob. też Obr. włókna,      |        | Trogir — gr. dalmat.               | Hs, Sz     |
| Plótno, Sukno                       | Ph, Et | Trojan                             | Rl         |
| Tkacze                              | Sp     | Troki — n. miejsc.                 | Jz         |
| Tkaniny wschodnie                   | Ph     | Tron — ob. Dziedzicność tronu      |            |
| Tkaniny — art. og.                  | Sz     | Tropiszów — ob. Garncarstwo        |            |
| Tłoczki — ob. Metale i ich          |        | Trójpólówka                        | Sp         |
| obróbka                             |        | Trpimir I — ks. chorw., IX w.      | Hs         |
| Tłoka                               | Et     | Trpimir II — ks. chorw., X w.      | Hs         |
| Tłumacz                             | Pw     | Trubeż — rz.                       | Hs         |
| Tmutorokań — ob. też Napis na       |        | Truczny i trujące rośliny          | Ph, Et     |
| kamieniu tm.                        | Hs Sz  | Trumna — ob. Obrz. pogrzebowe      |            |
| Tneda — m.                          | Hs     | Truso — Družno, gród i jez.        | Ph, Hs     |
| Toaletowe przybory — ob. Przy-      |        | Trustis — ob. Družyna              |            |
| bory toaletowe                      |        | Truwor — ks. ruski                 | Hs         |
| Tofa — Tova, król. duńska, Słow.,   |        | Tryballowie — n. Serbów            | Hs         |
| X w.                                | Hs     | Trybowanie — ob. Metale i ich      |            |
| Tokarstwo                           | Ph     | obróbka                            |            |
| Tokary                              | Sp     | Trybut                             | Pw         |
| Toktu — Toktos, chag. bułg.,        |        | Tryzna — ob. Obrz. pogrzebowe,     |            |
| VIII w.                             | Hs     | Potrawy obrz.                      |            |
| Tomasz Słowianin — wódz rew.        |        | Trzcina — ob. Dach                 |            |
| biz.                                | Hs     | Trzebież — ob. Rolnictwo           |            |
| Tomasz archidiakon ze Spalato —     |        | Trzebowianie — pl.                 | Hs         |
| kron.                               | Hs     | Trzemeszno — klasztor              | Ph, Hs, Sz |
| Tomisław — kr. chorw., X w.         | Hs     | Trzygłów                           | Rl         |
| Topola                              | Ph     | Tsierna — rz.                      | Jz         |
| Topór — ob. Siekiera i topór,       |        | Tuchurini — kr. serb., łuz.        | Hs         |
| Uzbrojenie                          |        | Tudor — mnich, s. Doksa            |            |
| Torby — ob. Plecionkarstwo          |        | Tudun — ks. awarski                | Hs         |
| Torekkadzi — lud sarm., Ptol.       | Hs     | Tuga — epon. chorw., Konst.        |            |
| Torki — Uzowie                      | Hs     | Porph.                             | Hs         |
| Torokka — w Sarm., Ptol.            | Hs     | Tugost — gr.                       | Hs         |
| Tót — n. węg. Słowian               | Hs     | Tugumir — ks. Stodoran             | Hs         |
| Totemizm                            | Et     | Tuma — Tunna, przec. św. Lud-      |            |
| Totilla — leg. ks. chorw.           | Hs     | miły                               | Hs         |
| Tracja — ob. Trakowie               |        | Tur — ob. Łowiectwo                |            |
| Trackie, ilirskie i ormiańskie ele- |        | Turczański św. Marcin (Turč. sv.   |            |
| menty w kulturze Słowian            | Et     | Martin)                            | Ph         |
| Trajana słupy i wały                | Ph     | Turcy — n. pl. — ob. też Ma-       |            |
| Trakowie — w Sarmacji, Ptol.        | Hs     | działowie                          | Jz         |
| Traktaty międzynarodowe — ob.       |        | Tureckie elementy w kulturze       |            |
| też Dogowory, Stosunki mię-         |        | lud. Słowian                       | Et         |
| dzynarodowe                         | Pw     | Turecko-słowiańskie stosunki ję-   |            |
| Traktaty rusko-greckie X w. —       |        | zykowe                             | Jz         |
| ob. Dogowory                        |        | Turguo — Nielecicy, 973 r., Torgau | Hs         |
| Transmontanie — lud sarm., Ptol.    | Hs     | Turnu-Severin — Żelazne wrota      | Hs         |
| Transport — ob. Komunikacja         |        | Turoń — ob. Maszkary               |            |
| ład., Żegluga                       |        | Turów — gr. ruski                  | Hs         |
| Traspiowie — lud scyt., Herod.      | Hs     | Tursko — pole w Czechach, Kos-     |            |
| Tratwa — ob. Żegluga                |        | mas                                | Hs         |
| Tráve — ob. Drawa                   |        |                                    |            |

|                                                                     |           |                                                          |        |
|---------------------------------------------------------------------|-----------|----------------------------------------------------------|--------|
| Turuntas — rz., Ptol.                                               | Hs        | Upa — n. wodna                                           | Jz     |
| Turupit                                                             | Rl        | Upiór — ob. też Demony                                   | Et     |
| Tury — epon. Turowa                                                 | Hs        | Uppin — gr. wiel. 966 r., Oppin                          | Hs     |
| Turyngia — Słow. w T.                                               | Hs        | Uprawa — ob. Rolnictwo                                   |        |
| Twaróg — ob. Nabiał                                                 |           | Uprawa roślin — ob. Ogrodnictwo, Rolnictwo, Sadownictwo  |        |
| Twarzowe popielnice — ob.                                           |           | Uprząż — ob. Zaprzęg                                     |        |
| Kultura pomorska                                                    |           | Ural — góry — ob. też Żelazne wrota                      | Hs     |
| Tychime — gr. morzycz., 965 r., Tucheim                             | Hs        | Uralskie elementy w kulturze Słowian                     | Ph     |
| Tygle odlewnicze — ob. Odlewnictwo                                  |           | Urgowie — pl. sarm., Strabo                              | Hs     |
| Tynec — klasztor                                                    | Ph Hs, Sz | Uroki — uroczyska                                        | Et, Sp |
| Typy wsi — ob. Osadnictwo                                           |           | Urządzenia wnętrza — ob. też Budownictwo, Sprzęty domowe | Et     |
| Tyr — rycerz Neklana czeskiego                                      | Hs        | Urzędnik nadworny                                        | Pw     |
| Tyrageci — pl. sarm., Strabo                                        | Hs        | Useń — ob. Pseudobóstwa                                  |        |
| Tyras — rz., Herod., Ptol.                                          | Hs        | Usiłowanie                                               | Pw     |
| Tyras — m., Ptol.                                                   | Hs        | Usiad — ob. Pseudobóstwa                                 |        |
| Tyritowie — Hellenowie nad ujściem Dniestru                         | Hs        | Uspieński zbiornik — XII/XIII w.                         | Pś     |
| Tysageci — Herodot                                                  | Hs        | Ustępy — ob. Higiena                                     |        |
| Tysiąc — organizacja — ob. Dziesiętnicy                             |           | Ustiure — n. słow., IX w.                                | Hs     |
| Tzimiskes — ob. Joannes                                             |           | Ustrój rolny                                             | Sp     |
| Uczesanie — ob. Włosy                                               |           | Ustrój wsi — ob. Wieś                                    |        |
| Uczynek gorący                                                      | Pw        | Ustrigurowie — lud                                       | Hs     |
| al-Udhri — geogr. arab.                                             | Hs        | Uwanzlea — gr. serb.-łuż., 968 r.                        |        |
| Ugain — ród bułg.                                                   | Hs        | Wanzleben                                                | Hs     |
| Uglicz                                                              | Sz        | Uuolauki — kraik niszczycki, 973 r.                      | Hs     |
| Ugoda — mir                                                         | Pw        | Uzbrojenie                                               | Ph, Et |
| Ugorskoje — wzg. pod Kijowem                                        | Hs        | Uzda — ob. Jazda wierzchem, Zaprzęg                      |        |
| Ugór — ob. Rolnictwo                                                |           | Uzka — rz. i żupa czeska, Kosmas                         | Hs     |
| Uhoszczany                                                          | Ph        | Uznam — gr. i wyspa                                      | Hs     |
| Uillerozi — G. Baw.                                                 | Hs        | Uzowie — ob. Torki                                       |        |
| Ujazd — circuitio                                                   | Sp        | Użytki leśne — pastwiskowe, służebności                  | Sp     |
| Ukil — dyn. bułg.                                                   | Hs        | Wacław — ks. czeski                                      | Hs     |
| Ukraina                                                             | Sz        | Wadim — wódz nowogrodzki                                 | Hs     |
| Ukraińcy                                                            | An        | Wag — rz.                                                | Hs     |
| Ukraiński język — ob. Wschodnio-słowiańskie języki i ich nierzeczka |           | Waga — systemy ważenia — ob. też Bezmian, Miary          | Ph     |
| Ul — ob. Bartnictwo                                                 |           | Vagosola — Boh, rz.                                      | Hs     |
| Ulica — ob. też Miasto, Podgrodzie                                  | Ph        | Wagrowie — ob. też Obodrzyce zach.-słow.                 | Hs     |
| Ulicówka — ob. też Osadnictwo                                       | Sp        | Wajunicy — Epir                                          | Hs     |
| Ulicze — pl.                                                        | Hs        | Walduk — ob. Właduch                                     |        |
| Ulmerugiowie — Cholmerugiowie, pl. germ.                            | Hs        | Walka klas — ob. też Zbiegostwo                          | Sp     |
| Ułaskawienie                                                        | Pw        | Wały podłużne — graniczne — ob. też Przesieka            | Ph, Hs |
| Umar — chag. bułg., VIII w.                                         | Hs        | Wampir — ob. Upiór                                       |        |
| Umowa                                                               | Pw        | Wanda — leg. ks. polska                                  | Hs     |
| Umowa o dzieło                                                      | Pw        | Wandalowie — pl. germ., Ptol.                            | Hs     |
| Umowy losowe                                                        | Pw        | Vannoma — Bannoma                                        | Hs     |
| Unger — bp pozn.                                                    | Hs        | Wantit — ob. Wiatycze                                    |        |
| Uniedrog — ks. obodrz., XI w.                                       | Hs        | Wanzlow — kraik, Uznam, 966 r.                           | Hs     |
| Unlizi — lud, G. Baw.                                               | Hs        | Wapień — ob. Górnictwo                                   |        |
| Unnesburg — gr. serb.-łuż., 968 r., Unseburg                        | Hs        | Wapno — ob. Budownictwo                                  |        |

|                                               |            |                                                                                |            |
|-----------------------------------------------|------------|--------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Wapno — m. pow. wągrowiecki                   | Ph         | Węglarstwo — ob. Gospodarka leśna                                              |            |
| Warchunni — ob. Awarzy                        |            | Węgry                                                                          | Sz         |
| Wardar — rz., dolina                          | Hs         | Węgry — Słow. na W.                                                            | Hs         |
| Wardarioci — lud                              | Hs         | Węrzy — Madziarzy                                                              | An, Hs     |
| Waregowie — ob. też Wikingowie                | Hs, Sz     | Węrzy Czarni                                                                   | Hs         |
| Wariażko — druž. ruski, X w.                  | Hs         | Wężnica — ob. Miód                                                             |            |
| Warkocze — ob. Włosy                          |            | Wiadra                                                                         | Ph         |
| Warna                                         | Ph         | Viadrus — ob. Odra                                                             |            |
| Warnawa — rz. obodrz.                         | Hs         | Wiadua — rz., Ptol.                                                            | Hs         |
| Warnowie — pl. germ., Ptol.                   | Hs         | Wiano                                                                          | Pw         |
| Warta — rz.                                   | Hs         | Wiar — n. wodna                                                                | Jz         |
| Waryni — pl., Plin., Ptol.                    | Hs         | Wiata — Węta, n. wodna                                                         | Jz         |
| Warzachew — ob. Kuchnia                       |            | Wiatko — epon. pl. Wiatyczów                                                   | Hs         |
| Warzelnie soli — ob. Sól                      |            | Wiatycze — pl. ruskie                                                          | Ph, Hs     |
| Warzywa — ob. Ogrodnictwo                     |            | Wibioni — pl. sarm., Ptol.                                                     | Hs         |
| Wasilew — gr. k. Kijowa                       | Hs         | Vibius Sequester — kron. V w.                                                  | Hs         |
| Wawel                                         | Sz         | Wiching — bp Nitry                                                             | Hs         |
| Wazan — ks. obodrz., 789 r.                   | Hs         | Wichman — wielm. saski                                                         | Hs         |
| Ważanie — n. plem.                            | Jz         | Wici — ob. Znaki symboliczne                                                   |            |
| Wąchock                                       | Sz         | Wida — n. wodna                                                                | Jz         |
| Wąsy — ob. Włosy, Zarost                      |            | Widły — ob. Narz. kopieniacze                                                  |            |
| Wątor — ob. Bednarstwo                        |            | Widrus — rz., Ptol.                                                            | Hs         |
| Wąż — ob. też Demony, Zwierzęta w wierzeniach | Et         | Widsith — poemat germ.                                                         | Hs         |
| Wda — n. wodna                                | Jz         | Widukind z Korbei — kron. X w.                                                 | Hs         |
| Wdowa — ob. też Obrz. weselne                 | Pw, Et     | Wiec                                                                           | Pw         |
| Welatabi — ob. Wieleci                        |            | Wiejna — n. wodna                                                              | Jz         |
| Welegezyci — pl. słow. w Tess.                | Hs         | Wielbłąd — ob. Zwierzęta domowe                                                |            |
| Welehrad                                      | Ph, Hs, Sz | Wielecki Związek                                                               | Pw         |
| Weles-Wołos — i św. Błażej                    | Rl         | Wieleckie narzecze — ob. Połabski język i jego narz.                           |            |
| Weligard — Meklemb.                           | Ph         | Wioletowie — Lutycy, Vilci, lud                                                | Hs         |
| Weltai — pl. słow., Ptol.                     | Hs         | Wielki książę                                                                  | Pw         |
| Velunzani — pl.                               | Hs         | Wielkie Łuki                                                                   | Ph         |
| Wełna — ob. Polowanie, Obr. wełny, Sukno      |            | Wielkomorawskie państwo                                                        | Hs, Pw, Sz |
| Wełtawa — rz.                                 | Hs         | Wielkopolska — dzielnica                                                       | Hs         |
| Venadi Sarmatae, — lud, Tab. Peut.            | Hs         | Wielkorusowie                                                                  | An         |
| Wenedonia — Sclavania — ob. też Sclavania     | Hs         | Wielodrożna wieś — ob. też Osadnictwo                                          | Sp         |
| Wenedzkie Góry — Ptol.                        | Hs         | Wieniec — ob. Korona                                                           |            |
| Wenetowie — Wenedowie — ob. też Ilirowie      | Hs         | Wieprz — n. wodna                                                              | Jz         |
| Verizane — pl., G. Baw.                       | Hs         | Wierna ręka                                                                    | Pw         |
| Wesele — ob. Obrz. weselne                    |            | Wierw — ob. też Opole                                                          | Sp         |
| Węta — kraik serbo-wes.                       | Hs         | Wierzba — ob. też Drzewa leśne, Rośliny w wierz.                               | Ph         |
| Wędk — ob. Narz. rybackie, Rybołówstwo        |            | Wierzenia — ob. Demony, Dusza, Mitologia, Rośliny w wierz., Zwierzęta w wierz. |            |
| Wędrówki ludów — ob. Okres wędrówek ludów     |            | Wierzyca — n. wodna                                                            | Jz         |
| Wędenie żywności — ob. Konserwacja żywności   |            | Wieś — pl. ruskie                                                              | Hs         |
| Wędzidło — ob. Jazda wierzchem, Zaprzęg       |            | Wieś — ob. Osadnictwo                                                          |            |
|                                               |            | Wieś — Ustrój wsi                                                              | Sp         |
|                                               |            | Wiewiórka — ob. Łowiectwo                                                      |            |
|                                               |            | Wieża — namioty Połowców — ob. Wojskowość                                      |            |

|                                   |        |                                  |        |
|-----------------------------------|--------|----------------------------------|--------|
| Wieże kościelne — dalmat.         | Sz     | Wityslaw — ks. czeski, 872 r.    | Hs     |
| Wieża obronna — ob. Grody         |        | Witzin — ks. obodrz., 795 r.     | Hs     |
| Więzienie — ob. Kary              |        | Wiztrachus — ks. czeski, 857 r.  | Hs     |
| Więzy — ob. Magia                 |        | Wizygotowie — ob. Gotowie        |        |
| Wikingowie                        | Hs     | Wkrzanie — pl.                   | Hs     |
| Wikińskie elementy w kulturze     |        | Wlachia Biała — w Mezji          | Hs     |
| słow. — ob. Skandynawskie ele-    |        | Wlachia Wielka — w Tessalii      | Hs     |
| menty...                          |        | Wlachowie — ob. Wołosi           |        |
| Wilczan — ks. obodrz., VIII w.    | Hs     | Wladimir — s. Borysa Michała     | Hs     |
| Wilga — n. wodna                  | Jz     | Wladimir — z Dukli, ks. serbski  | Hs     |
| Wilja — n. wodna                  | Jz     | Wladislav — ks. chorw., IX w.    | Hs     |
| Wiliobona — Windobona, m., Ptol.  | Hs     | Wladuch — Walduk, ks. chorut.,   |        |
| Wilk — ob. też Łowiectwo, Zwie-   |        | VIII w.                          | Hs     |
| rzęta w wierzeniach               | Et     | Wladuch — Walluk, ks. Winidów,   |        |
| Wilno — n. miejsc.                | Jz     | Fredegar                         | Hs     |
| Viminacium — Kostolac, stol. G.   |        | Wlastimir — ks. serbski, IX w.   | Hs     |
| Mezji                             | Hs     | Władztwo gruntowe — Dominial-    |        |
| Wina                              | Pw     | ne gospodarstwo                  | Sp     |
| Wind — Wend — ob. Wene-           |        | Własność                         | Pw     |
| towie                             |        | Własność alodialna               | Sp     |
| Vindivarii — Vinidarii, pl. Jord. | Hs     | Własność chłopska                | Sp     |
| Windland — w sagach skandyn.      | Hs     | Własność dziedziców — ob.        |        |
| Winec (Vinec) — k. św. Mikołaja   | Sz     | Dziedzice                        |        |
| Winech — chag. bułg. VIII w.      | Hs     | Własność dziedziczna albo ziem-  | Sp     |
| Vinidorum marca — ob. Marca       |        | ska                              | Sp     |
| Vinidorum                         |        | Własność kościelna i klasztorna  | Sp     |
| Wineta — m.                       | Hs     | Własność książęca i królewska    | Sp     |
| Winiary                           | Sp     | Własność mała albo drobna, śred- |        |
| Winidowie                         | Jz     | nia i wielka                     | Sp     |
| Winna latorośl — ob. Sadow-       |        | Własność podzielona albo feud.   | Sp     |
| nictwo                            |        | Własność rodowa — ob. też Ród    | Sp     |
| Wino — ob. Napoje                 |        | Własność rycerska albo włódcza   | Sp     |
| Winy — jez.                       | Jz     | Własność wysłużona — ob. Na-     |        |
| Wiosło — ob. Zegluga              |        | dania ziemi                      |        |
| Wiprecht z Grójca — wielm. tur.,  |        | Własności drobnej zanik          | Sp     |
| XII w.                            | Hs     | Własności wielkiej rozrost       | Sp     |
| Wira — ob. Głównszczyzna          |        | Wlastislav — ks. Łuczan czeskich | Hs     |
| Wisa — n. wodna                   | Jz     | Włochy — Słow. we Wł.            | Hs     |
| Wisiorki — ob. Ozdoby, Złot-      |        | Włochy południowe                | Sz     |
| nictwo                            |        | Włocławek — gr.                  | Ph, Hs |
| Wisła — rz.                       | Ph, Hs | Włodarz — urzędnik wiejski       | Sp     |
| Wisłok                            | Jz     | Włodcy — szlachta                | Sp     |
| Wisłoka                           | Jz     | Włodzimierz Monomach             | Pś     |
| Wistlawudu — Vistlavudu           | Hs     | Włodzimierz Wielki               | Hs     |
| Wiszera — n. wodna                | Jz     | Włodzimierz Wołyński             | Sz     |
| Wisznia — n. wodna                | Jz     | Włodzimierz n. Kliazmą           | Ph, Sz |
| Wiślanie — pl.                    | Hs     | Włosie                           | Ph     |
| Wiślica                           | Ph, Hs | Włostowo — Lossow                | Ph     |
| Wiśnie — ob. Sadownictwo          |        | Włosy — ob. Zarost               | Ph, Et |
| Wit św. — ob. Patrocinia          |        | Włócznie — ob. Uzbrojenie        |        |
| Vites — pl. sklaw., G. Raw.       | Hs     | Włók — ob. Sanie i włók          |        |
| Witezie                           | Pw     | Woda — ob. Ablucja, Demony,      |        |
| Witiczew — Konst. Porph.          | Hs     | Kulty                            |        |
| Witin — gr. Nudyków, 961 r.,      |        | Wodna komunikacja — ob. Ze-      |        |
| Wetin                             | Hs     | gluga                            |        |
| Witland — z. nadbałtycka          | Hs     | Wogastisburg — gr., VII w.       | Ph, Hs |
| Witolub — ob. Pseudobóstwa        |        |                                  |        |

|                                                                                                             |        |                                                                                     |            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|-------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Wojciech św.                                                                                                | Hs, Pś | Wpływy obce w kulturze ludo-<br>wej Słowian — ob. Elementy<br>obce                  |            |
| Wojen — Vogen, Voin, ks. czeski                                                                             | Hs     | Wpływy Słowian na kulturę są-<br>siednich ludów                                     | Et         |
| Wojewoda                                                                                                    | Pw     | Wratisław — ks. czeski                                                              | Hs         |
| Wojewodnica                                                                                                 | Pw     | Wrbas — dopł. Sawy                                                                  | Hs         |
| Wojenne zniszczenia — ob. też                                                                               |        | Wrocław — gr.                                                                       | Ph, Hs, Sz |
| Klęski elementarne                                                                                          | Sp     | Vroustek — k. św. Jakuba                                                            | Sz         |
| Wojna                                                                                                       | Pw     | Wróżda — ob. Zemsta rodowa                                                          |            |
| Wojna — służby ludności                                                                                     | Sp     | Wrszowcy — ród czeski                                                               | Hs         |
| Wojnomir — ks. chorw.-pan.,<br>VIII w.                                                                      | Hs     | Wrytsleof — ks. słow., XII w.                                                       | Hs         |
| Wojskowość                                                                                                  | Ph, Pw | Wrzeciono — ob. Obr. włókna                                                         |            |
| Wola                                                                                                        | Pw     | Wschodnia sztuka — Kontakty<br>z nią w sztuce Słow.                                 | Sz         |
| Wola — Lgota, Słoboda                                                                                       | Sp     | Wschodnio-słowiańskie języki i ich<br>narzecza — rosyjski, ukraiński,<br>białoruski | Jz         |
| Volcae — Tectosages, pl. germ.,<br>Caesar                                                                   | Hs     | Wsgerd (Vsgërd) — m.                                                                | Hs         |
| Wolin — gr. i wyspa                                                                                         | Ph, Hs | Wsjewołod — s. Włodzimierza                                                         | Hs         |
| Wolinianie — pl.                                                                                            | Hs     | Wspólnota pierwotna na ziem.<br>słow. — epoka                                       | Pw         |
| Wolni                                                                                                       | Sp     | Wspólnoty rodzinne — ob. Nie-<br>działy                                             |            |
| Wolność                                                                                                     | Pw     | Wspólnoty wiejskie — ob. Wieś                                                       |            |
| Wolność górnicza — ob. Gór-<br>nictwo                                                                       |        | Współdziałanie gospodarcze — ob.<br>też Spółka                                      | Et         |
| Wolność targowa — ob. Targ                                                                                  |        | Wszemysł — ks. pomorski                                                             | Hs         |
| Wołanie na zwierzęta                                                                                        | Et     | Vuilci — ob. Wioletowie                                                             |            |
| Woichow — rz.                                                                                               | Hs     | Vuizunbeire — lud? G. Baw.                                                          | Hs         |
| Wołczychwost — wda Włodzi-<br>mierza                                                                        | Hs     | Wuj — ob. Matriarchat, Pokre-<br>wieniestwo                                         |            |
| Wołga — rz.                                                                                                 | Hs     | Wulfstan — kron. IX w.                                                              | Hs         |
| Wołodisław — możny Rus, 944 r.                                                                              | Hs     | Vulgarii — ob. Bułgarzy                                                             |            |
| Wołogoszcz — ob. Ołogoszcz                                                                                  |        | Wurcin — gr. pl. Nieleciców                                                         | Hs         |
| Wołosi                                                                                                      | Hs     | Wychowanie                                                                          | Et         |
| Wołoska infiltracja                                                                                         | An     | Wydra — ob. Łowiectwo                                                               |            |
| Wołoskie elementy w kulturze<br>Słowian                                                                     | Et     | Wyka — ob. Rolnictwo                                                                |            |
| Wołosko-słowiańskie stosunki ję-<br>zykowe                                                                  | Jz     | Wymiana towarów — ob. też<br>Handel                                                 | Ph, Et     |
| Wołosowo                                                                                                    | Ph     | Wynoszenie śmierci — ob. Obrz.<br>doroczne                                          |            |
| Wołosf                                                                                                      | Pw     | Wyplatanie — ob. Plecionkar-<br>stwo                                                |            |
| Wołynianie — pl. ruskie                                                                                     | Hs     | Wyprawa                                                                             | Pw         |
| Wołyń — gr. ruski, dzieln.                                                                                  | Hs, Sz | Wyrok                                                                               | Pw         |
| Wołyński różowawy łupek —<br>ob. Ruskie importy                                                             |        | Wysadzenie                                                                          | Pw         |
| Wonomir — Słowianin 796 r.                                                                                  | Hs     | Wysocice                                                                            | Sz         |
| Worek                                                                                                       | Ph     | Wysocka kultura                                                                     | Ph         |
| Wosk                                                                                                        | Ph     | Wyszak — wielm. w Szczecinie,<br>XII w.                                             | Hs         |
| Wostroze — teryt. słow.?                                                                                    | Hs     | Wyszehrad (Vyšehrad) — gr.<br>czeski                                                | Ph, Hs, Sz |
| Woźniki                                                                                                     | Sp     | Wyszesław — ks. chorw. ok.<br>700 r.                                                | Hs         |
| Wół — ob. też Kastrowanie, Ko-<br>munikacja ład., Maszkary,<br>Zwierzęta domowe, Zwierzęta w<br>wierzeniach | Et     | Wyszesław — s. Włodzimierza                                                         | Hs         |
| Wół — danina — ob. Skarbowość                                                                               |        |                                                                                     |            |
| Wóz — ob. też Koło, Komunikacja<br>ład., Zaprzęg                                                            | Ph, Et |                                                                                     |            |
| Wpływy obce w prawie sło-<br>wiańskim — ob. Biz. elemen-<br>ty, Prawo rzymskie, Prawo<br>frankońskie        |        |                                                                                     |            |

|                                                                                              |        |                                                                                                                       |            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|--------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Wyszogród — gr. k. Kijowa                                                                    | Hs     | Zaprząg                                                                                                               | Ph, Et     |
| Wywóz towaru — ob. Handel                                                                    |        | Zargidawa — m. w Sarm., Ptol.                                                                                         | Hs         |
| Wyzwolenie — libertacja niewol-<br>ników                                                     | Sp     | Zarost — ob. też Włosy                                                                                                | Ph, Et     |
| Yakya — ibn-Said — ob. Ibn-<br>Said                                                          |        | Zarubiniecka kultura                                                                                                  | Ph         |
| Zabawki dziecięce                                                                            | Ph, Et | Zasięg północno-wschodni —<br>ob. Rubież pń.-wsch.                                                                    |            |
| Zabawy — ob. Gry                                                                             |        | Zasięg przerywany adriatycko-<br>bałtycki                                                                             | Et         |
| Zaborzi (Zabońi) — k. św. Pro-<br>kopa                                                       | Sz     | Zasięgi geobotaniczne                                                                                                 | Sp         |
| Zabrozi — pl., G. Baw.                                                                       | Hs     | Zasięki                                                                                                               | Ph         |
| Zabytki fryzyjskie                                                                           | Pś     | Zasiewy — ob. Rolnictwo                                                                                               |            |
| Zachariasz — ks. serbski, X w.                                                               | Hs     | Zastaw                                                                                                                | Pw         |
| Zachariasz — s. ks. Prvoslava                                                                | Hs     | Zausznice — ob. Ozdoby                                                                                                |            |
| Zachlumcy — pl.                                                                              | Hs     | Zawichost — gr.                                                                                                       | Hs         |
| Zadar — Zara, Jader, bstwo —<br>ob. też Donata św. kośc.                                     | Hs, Sz | Zawołania — ob. Ród                                                                                                   |            |
| Zadruga — ob. też Ród, Współ-<br>działanie                                                   | Et, Pw | Zbiegostwo ludności zależnej —<br>ob. też Walka klas                                                                  | Sp         |
| Zadużbiny serbskie                                                                           | Sz     | Zbieractwo                                                                                                            | Ph, Et     |
| Zagarowie — pl. sarm.                                                                        | Hs     | Zbiorniki do zboża — ob. Prze-<br>chowywanie zboża                                                                    |            |
| Zagony — ob. Rolnictwo                                                                       |        | Zboża — ob. też Jęczmień, Owies,<br>Proso i ber, Pszenica, Rośliny<br>w wierzeniach, Zasięgi geobota-<br>niczne, Zyto | Ph, Et, Sp |
| Zagorie — dawna Mezja                                                                        | Hs     | Zbrucz — n. wodna                                                                                                     | Jz         |
| Zagost — Zagozd, pl., ziemia                                                                 | Hs     | Zdesław — potomek Trpimira,                                                                                           |            |
| Zagórze azjatyckie                                                                           | Hs     | IX w.                                                                                                                 | Hs         |
| Zagórze serbskie                                                                             | Hs     | Zdobnictwo — ob. też Ceramika,<br>Metale, Obr. drewna, Obr. ko-<br>ści i rogu, Skóra                                  | Ph, Et, Sz |
| Zagroda                                                                                      | Ph, Et | Zdolność prawna                                                                                                       | Pw         |
| Zagrodnik — bezrolny                                                                         | Sp     | Zdun — ob. też Garncarstwo                                                                                            | Sp         |
| Zahumlje                                                                                     | Sz     | Zemliani — pl. hipotet.                                                                                               | Hs         |
| Zajac — ob. Łowiectwo                                                                        |        | Zemlin — gr. serbski                                                                                                  | Hs         |
| Zakazy i nakazy w związku<br>z wierzeniami                                                   | Et     | Zemsta rodowa                                                                                                         | Pw         |
| Zakład                                                                                       | Pw     | Zerbst — ob. Serbiszcze                                                                                               |            |
| Zakładnik                                                                                    | Pw     | Zeriuani — G. Baw.                                                                                                    | Hs         |
| Zakładziny — ob. też Budownic-<br>two, Magia                                                 | Et     | Zeta — Cetynia, rz.                                                                                                   | Ph, Hs     |
| Zakon sudnyj                                                                                 | Pw     | Zeta-Diokleja — ob. też Diokleja                                                                                      | Sz         |
| Zakony klasztorne — ob. też<br>Klasztory                                                     | Sz     | Zgrzebla                                                                                                              | Ph         |
| Zakupi — zakupnicy, zakupnictwo                                                              | Sp     | Zgorzelec — gr.                                                                                                       | Hs         |
| Zakupne prawo — ius empticum<br>— ob. Przebudowa społ.-gospodar-<br>cza, Własność podzielona |        | Zielona gałąź — ob. Obrz. do-<br>roczne                                                                               |            |
| Zaludnienie — gęstość zal. etc.                                                              | Sp     | Ziemgoła — pl. bałt.                                                                                                  | Hs         |
| Zamcici — teryt. wiel., 948 r.                                                               | Hs     | Ziemia — ob. też Demony, Kulty,<br>Mitologia                                                                          | Pw, Et     |
| Zamek — ob. Budownictwo,<br>Gród                                                             |        | Ziemianki — ob. też Budownic-<br>two, Bud. gospodarcze, Przecho-<br>wywanie pożywienia                                | Et         |
| Zamek — zasuwa itp. — ob. też<br>Slusarstwo                                                  | Ph, Et | Ziomomysł — ojc. Mieszka I                                                                                            | Hs         |
| Zamiana                                                                                      | Pw     | Ziomomysł — Zemuzil, ks. po-<br>morski                                                                                | Hs         |
| Zapaska — ob. też Odzież, Spod-<br>nica                                                      | Et     | Zioła — ob. Lecznictwo                                                                                                |            |
| Zapinki — ob. Guziki, Ozdoby,<br>Sprzączki                                                   |        | Zizoa — 973 r., Zitz                                                                                                  | Hs         |
| Zapowiedzi gospodarcze i własno-<br>ści — banna                                              | Sp     | Zjazdy książęce                                                                                                       | Pw         |
| Zaprawa — ob. Budownictwo                                                                    |        | Zliczanie — pl. czeskie                                                                                               | Hs         |
|                                                                                              |        | Zliuuni — żupa, 978 r., Schlieben                                                                                     | Hs         |

|                                  |            |                                   |        |
|----------------------------------|------------|-----------------------------------|--------|
| Złota Brama w Kijowie            | Ph, Sz     | Żary — gr. i ziemia               | Hs     |
| Złotnictwo                       | Ph, Sz     | Zatec — gr. czeski                | Ph, Hs |
| Złotniki                         | Sp         | Zegluga morska                    | Et, Sp |
| Znaim — Znoim, gr., teryt. cze-  | Ph, Hs     | Zegluga wewnętrzna                | Et, Sp |
| skie                             |            | Żelazne Wrota — Uralskie — ob.    | Hs     |
| Znaki rzemieślnicze — garncar-   | Ph         | też Turnu-Severin                 |        |
| skie                             |            | Żelazo — ob. też Metale, Kowal-   | Ph     |
| Znaki symboliczne — ob. też      | Ph, Et     | stwo, Odlewnictwo                 |        |
| Kula, Wici                       | Ph, Et     | Żelazo — daniny                   | Sp     |
| Znaki własnościowe               | Ph, Et, Sp | Zelenice — m. czeska              | Ph     |
| Znalezienie                      | Pw         | Zerdnicy                          | Sp     |
| Znamenije                        | Sz         | Żerniki Wielkie                   | Ph     |
| Znetalici — G. Baw.              | Hs         | Żicza (Zica)                      | Sz     |
| Zodan — ks. awarski              | Hs         | Żirzina — Suria, rz. czeska, Kos- |        |
| Zoest — osadnictwo słow.         | Hs         | mas                               | Hs     |
| Zofipol                          | Ph         | Zniwa — Robocizny                 | Sp     |
| Zolunta Henryk — rycerz słow.,   |            | Zniwa — ob. też Dożynki, Narz.    |        |
| Thietmar                         | Hs         | kośbne i żniwne, Obrz. doroczne   | Et     |
| Zonaras Joannes — kron. biz.,    | Hs         | Żupa                              | Pw     |
| XII w.                           |            | Żupan                             | Pw     |
| Zputinesburg — gr. Nudyków,      | Hs         | Żurań — m. czeska                 | Ph     |
| 961 r.                           |            | Życie pozagrobowe — ob. też Du-   |        |
| Zrąb — ob. Budulec, Sciana       |            | sza, Obrz. pogrzebowe             | Ph, Et |
| Zrękowiny — ob. Małżeństwo,      |            | Żydz i w Słowiańszczyźnie         | Hs, Pw |
| Obrz. weselne                    |            | Zyrmat — pl. serbo-łuż.           | Hs     |
| Zuireani — G. Baw.               | Hs         | Żyto — ob. też Zboża              | Ph, Sp |
| Zurbici — gr. żytycki, 961 r.,   |            | Żytyce — bstwo                    | Hs     |
| Zörbig                           | Hs         | Żywia — ob. Długoszowe bó-        |        |
| Zwienigorod                      | Sz         | stwa                              |        |
| Zwierciadło                      | Ph         | Zywnienie zwierząt — ob. też Go-  |        |
| Zwierzęta domowe — ob. też Koń,  |            | spodarka past.-hod.               | Et     |
| Krowa, Nazwy zwierząt, Woła-     | Ph, Et, Sp | Zywność — ob. Pożywienie          |        |
| nie na zwierzęta Wół,            |            | Żywot Klemensa                    | Hs     |
| Zwierzęta dzikie — ob. Łowiec-   |            | Żywot Konstantyna                 | Hs, Pś |
| two, Zwierzęta w wierz.          |            | Żywot ces. Ludwika Pobożnego      | Hs     |
| Zwierzęta pociągowe — ob.        |            | Żywot Metodogo                    | Hs, Pś |
| Komunikacja                      |            | Żywot Pięciu Braci                | Hs     |
| Zwierzęta w wierzeniach          | Et         | Żywot Teodozjusza Pieczarskiego   | Pś     |
| Zwierzyn — stol. obodrz. —       |            | Żywoty św. Ludmiły i Wacła-       |        |
| ob. Skwierzyn                    |            | wa                                | Hs, Pś |
| Zwikowe — kraik serb.-łuż.       | Hs         | Żywoty św. Ottona z Bamberg       |        |
| Zwinica — s. Omortaga, IX w.     | Hs         | —ob. Ebbo, Herbord, Mnich         |        |
| Zwonimir — ks. Istrii            | Hs         | prieflingeński                    |        |
| Zwyczaj towarzyskie              | Et         | Żywoty św. Wojciecha — ob. też    |        |
| Zyrzanie — pl.                   | Hs         | Wojciech św.                      | Hs, Pś |
| Zyzdra — n. wodna                | Jz         | Żywoty i cuda św. Demetrios       | Hs     |
| Zagiel — ob. Zegluga             |            | Zreb — sors                       | Et, Sp |
| Zarna — ob. też Handel, Kamie-   | Ph, Et     | Zródła — ob. Lecznictwo, Woda     |        |
| niarstwo                         |            | Zródła pisane do dziejów sztuki   |        |
| Zarowa gospodarka — ob. też Rol- | Sp         | wsch.-słow.                       | Sz     |
| nictwo                           |            |                                   |        |
| Zarowianie — pl.                 | Hs         |                                   |        |

Michał Szczaniecki